Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

24 ЛІСТАПАДА 2017 г. ПЯТНІЦА №227 (28591)

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

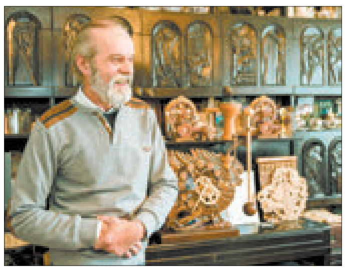

Хто яны — адметныя беларусы?

СТАР. 5

Маня вылечыць ці... пчолы

СТАР. 15

Праграма тэлебачання на тыдзень

20 КАНАЛАЎ

ЦЫТАТА ДНЯ

Міхаіл МЯСНІКОВІЧ, старшыня Савета Рэспублікі:

«Падатковая аўтаномія можа стаць магутным матывацыйным механізмам для развіцця рэгіёнаў. Рэгіёнам павінна быць выгадна дадаткова прыцягваць у бюджэт даходы. Зрабіць гэта можна за кошт стварэння новых вытворчасцяў, працоўных месцаў. Так званая аўтаномія заключаецца ў тым, каб дадаткова прыцягнутыя ў мясцовыя бюджэты даходы не цягнулі за сабой змяншэння пералічэнняў з рэспубліканскага бюджэту ў рэгіянальны».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 24.11.2017 г.

Долар ЗША	1,9968	▼
Еўра	2,3635	▲
Рас. руб.	0,0341	▲
Укр. грыўня	0,0743	▼

ISSN 1990 - 763X

■ Акцэнт на здароўе

У сэрца — новы рытм

Фота БЕЛТА.

Першыя аперацыі самым малым пацыентам з арытміяй праводзяць на базе РНПЦ дзіцячай хірургіі беларускія ўрачы разам з вядомым расійскім дзіцячым кардыяхірургам Сяргеем ТЭРМАСЕСАВЫМ — спецыялістам Навукова-даследчага клінічнага інстытута педыятрыі імя акадэміка Ю. Я. Вельцішчава Расійскага нацыянальнага даследчага медыцынскага ўніверсітэта імя М. І. Пірагова Міністэрства аховы здароўя Расіі. Праведзеныя аператыўныя ўмяшанні — гэта надзея на радыкальнае вылечванне для тых, хто зараз з прычыны свайго захворвання прымае сур'ёзныя лекавыя прэпараты.

СТАР. 3

■ Год навукі

КРЭАТЫЎ ПЛЮС ЖЫЦЦЁВЫЯ СІЛЫ

Чаму амаладжэнне навуковых кадраў прынцыпова важнае?

Наколькі рэдкая з'ява для нашай краіны — малады доктар навук? На якім этапе трэба распачынаць выхаванне будучага даследчыка: у аспірантуры, магістратуры або яшчэ ў школе? Ці можна сёння выжыць, займаючыся толькі навукай? Наколькі актуальная для нашай краіны праблема «ўцечкі мазгоў»? Прадстаўнікі акадэмічнай і вузаўскай навукі падзяліліся сваімі меркаваннямі на гэты конт.

АДБОР ЭЛІТЫ

— Пытанні падрыхтоўкі інтэлектуальнай эліты застаюцца актуальнымі для ўсіх краін, — падкрэслівае **рэктар Інстытута падрыхтоўкі навуковых кадраў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Ігар ГАНЧАРОНАК.** — За апошні час колькасць навуковых работнікаў у свеце павялічылася на 20 працэнтаў. Іх цяпер прыкладна 8 мільёнаў — гэта насельніцтва еўрапейскай дзяржавы сярэдніх памераў. Значная частка навуковых работнікаў сканцэнтравана ў краінах, якія перажываюць бурнае эканамічнае развіццё: напрыклад, кожны пяты навуковец — жыхар Паднябеснай, 50 працэнтаў усіх аспірантаў рыхтуюцца не ў Еўропе, а ў ЗША, Кітаі і Аўстраліі... У Старым Свеце адчулі, што трэба штосьці змяняць, і, нягледзячы на функцыянаванне на тэрыторыі Еўропы ўніверсітэтаў са шматвяковай гісторыяй і традыцыямі, у 2008 годзе стварылі новую ўстанову адукацыі ўніверсітэцкага тыпу — Еўрапейскі тэхналагічны інстытут, галоўная задача якога — рыхтаваць вучоных для еўрапейскага рэгіёна, які пазіцыянуецца як рэгіён інавацыйнага кірунку, дзе навука, адукацыя і бізнес складаюць трыяду развіцця. Кітайская Народная Рэспубліка таксама стварыла новыя тыпы ўніверсітэтаў, якія займаюцца падрыхтоўкай навуковых кадраў.

СТАР. 14

ЗВЯЗДА
Да чытача з любоўю!

ПАДПІШЫСЯ — І ВЫЙГРАЙ КАШТОЎНЫЯ ПРЫЗЫ!

Пачалася падпіска на «Звязду» на І квартал і І паўгоддзе 2018 года!

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ З НАМІ — БУДЗЕ ЦІКАВА!

Дынаміка станоўчая

Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка прыняў з дакладам кіраўніка справамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Віктара Шэймана.

Як паведамляе прэс-служба Прэзідэнта, кіраўнік спраў далажыў пра дзейнасць падпарадкаванага яму ведамства, у тым ліку пра вынікі работы за дзевяць месяцаў. Паводле яго слоў, у цэлым назіраецца добрая дынаміка ў рабоце ведамства, пастаўленыя задачы выконваюцца.

Падчас сустрэчы былі ўзгоднены новыя кірункі работы Упраўлення справамі, у прыватнасці па стварэнні прадпрыемстваў у фармацэўтычнай галіне, а таксама па вытворчасці і перапрацоўцы індычыны. Акрамя таго, абмеркаваны перспектывы работы ведамства ў 2018 годзе.

Прэзідэнт паставіў задачу больш актыўна выбудоўваць эканамічнае ўзаемадзеянне з краінамі афрыканскага кантынента. Кіраўнік дзяржавы таксама даручыў прапрацаваць пералік перспектыўных праектаў супрацоўніцтва з Індыяй, каб выйсці на стварэнне сумесных прадпрыемстваў.

Надзея ЮШКЕВІЧ. *yushkevich@zviazda.by*

Прафесіяналізм як ёсць

Кіраўнік дзяржавы правёў рабочую сустрэчу з міністрам унутраных спраў

Абмяркоўваліся як пытанні бягучай работы ведамства, так і працаўладкаванне звяроленых, а таксама нядаўняя аперацыя па абясшкоджванні рабаўніка банка ў Магілёве.

Аляксандр Лукашэнка прызнаўся, што перш за ўсё яго цікавіць аналітычны бок работы міністэрства.

— У сувязі з гэтым тэндэнцыі ў грамадскай бяспецы — перш за ўсё. Што насцярожвае? Гэта галоўнае. Каб я разумеў, на што павінен звярнуць увагу, — адзначыў кіраўнік краіны.

У шэрагу іншых пытанняў Аляксандр Лукашэнка пацікавіўся, у якім стане справы ў людзей, што трапілі ў цяжкую жыццёвую сітуацыю, — звяроленых:

— Як яны заняты працай? Памятаеце, калі вы толькі сталі міністрам, у нас была праблема з занятасцю. Як зараз там справы ідуць?

Ігар Шуневіч, акрамя таго, што ўзначальвае Міністэрства ўнутраных спраў, выконвае і пэўную грамадскую работу — узначальвае Беларускае фізкультурна-спартыўнае таварыства «Дынама». Спытаў Прэзідэнт і пра гэтую працу кіраўніка ведамства:

— Што ў нас з таварыствам «Дынама» і, у прыватнасці, з яго асноўным кірункам дзейнасці — хакейным клубам «Дынама»? На што мы можам разлічваць? Пакуль яшчэ казаць пра стабільнасць рана... І ці выйдзем мы на тыя рубяжы, якія нам абяцаныя трэнерамі і кіраўнікамі гэтага клуба? Адным словам, што там адбываецца?

Падчас сустрэчы міністр прадэманстраваў кіраўніку дзяржавы два ўзоры хакейных клюшак, якія былі выраблены на базе крымінальна-выканаўчай сістэмы МУС, — з пластыку і з дрэва. У хуткім часе яны пачнуць прадавацца масава.

* * *

Асобную ўвагу кіраўнік дзяржавы ўдзяліў нядаўняму здарэнню ў Магілёве.

У тэму

Ігар ШУНЕВІЧ, міністр унутраных спраў:

— У цэлым мы зарэгістравалі менш злачынстваў амаль на 8%, чым у мінулым годзе. Гэта выклікае такі лёгкі аптымізм. Але я падкрэсліў бы, што вынік, які мы сёння атрымалі, — гэта дзейнасць у цэлым усёй сістэмы ўлады ў краіне і не толькі і не столькі Міністэрства ўнутраных спраў. Увесь комплекс тых мер, які былі прыняты ў дзяржаве, дазволіў сёння атрымліваць такі эфект. Цяпер грамадская бяспека ў краіне не патрабуе сур'ёзных карэкціровак — ні на заканадаўчым, ні на арганізацыйным узроўні.

— І вам, і хлопцам з Магілёўскай вобласці вельмі дзякую за той прафесіяналізм, які праявілі пры затрыманні асабліва небяспечнага злачынцы, які захапіў адно з аддзяленняў банка і імкнуўся ўзяць у заложнікі людзей. Гэта была адна з лепшых аперацый, — заявіў Прэзідэнт.

Ён падкрэсліў: на падобныя злачынствы адказ павінен быць адпаведным.

— Рэакцыя павінна быць самая жорсткая, — лічыць Аляксандр Лукашэнка. Па яго словах, і супрацоўнікі АМАПа, і супрацоўнікі міліцыі дзейнічалі бліскуча, таму ён, кіраўнік дзяржавы, прыняў рашэнне аб іх узнагароджанні.

Ігар Шуневіч паведаміў, што падчас гэтай аперацыі сыграў станоўчую ролю эксперымент, праведзены зусім нядаўна ў МУС. Так, вядома, што там ёсць спецпадраздзяленне па барацьбе з тэрарызмам «Алмаз». У міністэрстве вырашылі, што ў кожнай вобласці на базе АМАПа будуць створаны мікрападраздзяленні, якія будуць трэніраваць байцы «Алмаза». «Для таго каб здзяйсняць дзеянні, падобныя гэтым, — да прыбыцця асноўных сіл, асноўнай групы, — расказаў міністр унутраных спраў. — У гэтым выпадку АМАП сыграў ролю падраздзялення па барацьбе з тэрарызмам і выканаў гэтую задачу».

Надзея ЮШКЕВІЧ.
yushkevich@zviazda.by

■ Дзяржава і бізнес

ПРАДПРЫМАЛЬНІКАМ ДАЛІ ДАБРО

Прэзідэнт Аляксандр ЛУКАШЭНКА падпісаў дэкрэт «Аб развіцці прадпрымальніцтва». Паводле інфармацыі прэс-службы кіраўніка дзяржавы, ключавы дакумент аб лібералізацыі і паляпшэнні бізнес-клімату прадугледжвае кардынальнае змяненне механізмаў узаемадзеяння дзяржаўных органаў і бізнесу, памяншае верагоднасць умяшання службовых асоб у працу прадпрымальнікаў і аптымізуе механізмы самарэгулявання бізнесу, яго адказнасць за сваю працу перад грамадствам. Мінімальна неабходны ўзровень кантролю з боку дзяржавы пры гэтым захоўваецца.

Дзеянне дакумента ахоплівае сферы, у якіх засяроджана каля 95% малога і сярэдняга бізнесу: бытавыя, турыстычныя, сацыяльныя паслугі, дзейнасць у сферы гандлю і грамадскага харчавання, перавозак пасажыраў і багажу, вытворчасць прадукцыі, будматэрыялаў і іншыя. Цяпер для таго, каб заняцца гэтымі відамі дзейнасці, дастаткова будзе падаць адзінае апавяшчэнне ў выканкам праз службу «Адно акно» альбо з дапамогай партала электронных паслуг. Займацца заяўленым відам дзейнасці можна будзе ўжо на наступны дзень. Дэкрэтам таксама зацверджаны агульныя патрабаванні пажарнай бяспекі, у галіне аховы навакольнага асяроддзя і ветэрынарыі да размяшчэння, наладжвання, абсталявання, утрымання і эксплуатацыі капітальных пабудоў, ізаляваных памяшканняў, санітарна-эпідэміялагічныя патрабаванні. Палажэнні іншых тэхнічных нарматыўных прававых актаў, якія змяшчаюць патрабаванні ў гэтай сферы, цяпер будуць насіць для прадпрымальнікаў асабліва рэкамендацыйны характар да іх адмены.

Дырэктар дэпартамента па прадпрымальніцтве Міністэрства эканомікі Пётр АРУШАНЬЯНЦ лічыць, што дэкрэт з'яўляецца вынікам эфектыўнай сумеснай работы дзяржаўных органаў і бізнесу. На яго думку, прынясце дэкрэта не толькі прывядзе да сур'ёзнага спрашчэння дзейнасці, але і да зніжэння выдаткаў з-за меншай колькасці патрабаванняў да прадпрыемстваў. Гэта пазітыўна паўплывае на зніжэнне сабекошту прадукцыі. У дакуменце таксама замацоўваюцца такія важныя прынцыпы, як самарэгуляванне бізнесу, накіраванасць работы кантралюючых органаў на прафілактыку правапарушэнняў. Дырэктар дэпартамента па прадпрымальніцтве Мінэканомікі таксама адзначыў, што першыя вынікі прынясця дакумента будуць бачныя хутка.

Старшыня прэзідыума Рэспубліканскай канфедэрацыі прадпрымальніцтва, старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрымальнікаў і працадаўцаў Уладзімір КАРАГІН ацэньвае гэты стратэгічны дакумент як добрую платформу для развіцця дзелавой ініцыятывы ў краіне. Прынясце дэкрэта прывядзе да скарачэння рознага роду адміністрацыйных працэдур, якія завышаюць кошт вядзення бізнесу, і гэта адпаведная заява інвестарам, што ў краіне робіцца стаўка на развіццё прадпрымальніцтва.

Як ключавы дакумент усяго пакета нарматыўных прававых актаў па спрашчэнні ўмоў вядзення бізнесу дэкрэт сістэматызуе ўсе падпісаныя раней дакументы. Яго прынясце стварае добрыя асновы для далейшага дыялогу бізнесу і ўлады.

Ілья КРЫЖЭВІЧ.
kryzhevich@zviazda.by

■

ПРЕДЛОЖЕНИЕ О ПОКУПКЕ АКЦИЙ

Полное наименование и местонахождение, контактный телефон Покупателя акций	Открытое акционерное общество «Ремонтно-строительное управление бытового обслуживания населения». Минский район, промузел Колядичи, ул. Бабушкина, д. 76, пом. 3, комн. 168, контактный телефон +375296083333
Цель приобретения акций	Уменьшение размера уставного фонда и аннулирование акций
Полное наименование и местонахождение Эмитента, акции которого приобретаются	Открытое акционерное общество «Ремонтно-строительное управление бытового обслуживания населения». Минский район, промузел Колядичи, ул. Бабушкина, д. 76, пом. 3, комн. 168
Количество акций, которое намеревается приобретать Покупатель	870 простых (обыкновенных) акций
Цена, по которой Покупатель намерен приобретать акции	154,00 (сто пятьдесят четыре) белорусских рубля
Срок, форма и порядок оплаты акций	Путем безналичного перечисления денежных средств на банковский счет акционера – продавца акций в срок по 28 февраля 2018 года
Срок перечисления акционерами-продавцами акций на счет «депо»	В течение трех банковских дней с момента регистрации договора купли-продажи акций у профучастника
Адрес, по которому будут совершаться сделки купли-продажи акций	Минский район, промузел Колядичи, ул. Бабушкина, д. 76, пом. 3, комн. 168
Срок предоставления предложений акционеров о продаже акций	С 21 ноября 2017 года по 12 декабря 2017 года
Срок начала и окончания приобретения акций (заключения договоров купли-продажи акций)	С 21 декабря 2017 года по 31 января 2018 года
Расходы по регистрации договоров купли-продажи акций	Расходы по регистрации договоров купли-продажи акций принимает на себя Покупатель УНП 100079341

■ Парламенцкі дзённік

ЗАМЕСТ ПАКАРАННЯ — ПРАФІЛАКТЫКА

Цяпер мера канфіскацыі маёмасці будзе выкарыстоўвацца радзей

Учора адбылося чарговае пасяджэнне трэцяй сесіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі, на якім дэпутаты разгледзелі 8 пытанняў. Сярод іх — законапраект, які датычыцца лібералізацыі бізнесу і паляпшэння ўмоў для яго вядзення. Парламентарыі прынялі ў першым чытанні папраўкі ў Кодэкс аб адміністрацыйных парушэннях і Працэсуальна-выканаўчы кодэкс аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Вадзім ІПАТАЎ, дырэктар Нацыянальнага цэнтра заканадаўства і прававых даследаванняў, адзначыў, што законапраект істотна скарачае сферу прымянення канфіскацыі маёмасці і пераносіць акцэнт на прафілактычныя меры. Пасля ўступлення ў сілу паправак канфіскоўваць тавар у прадпрымальнікаў цяпер стануць значна радзей: часцей будзе ставіцца пытанне аб кампенсацыі нанесенай шкоды, каб даць у далейшым магчымасць уцягнуць маёмасць у легальны абарот з выплатай адпаведных падаткаў. Разам з тым канфіскацыя для прадпрымальнікаў, як і раней, будзе прадугледжана за маёмасць, забароненую да абароту: экстрэмісцкія матэрыялы, недабраякасная прадукцыя, фальсіфікаваны алкаголь і інш.

Уладзіслаў ШЧЭПАЎ, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па эканамічнай палітыцы, станоўча ацаніў змены, якія ўнесены ў законапраект да першага чытання, але лічыць іх недастатковымі. «Ёсць пэўныя артыкулы, якія набілі аскому нашаму бізнесу», — лічыць старшыня камісіі. Ён прапаноўвае перагледзець пытанне, якое датычыцца магчымасці канфіскацыі ці кратнага штрафу ў асобных выпадках. Вадзім Іпатаў станоўча ацаніў агучаную ідэю і прапанаваў яе ўнесці падчас другога чытання. **Уладзімір АНДРЭЙЧАНКА, старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі,** у сваю чаргу, скіраваў дэпутатаў ніжняй палаты парламента не зацягваць з разглядам законапраекта, які трэба ўхваліць да канца бягучай сесіі.

Падчас пасяджэння дэпутаты таксама падтрымалі законапраекты, датычныя міжнародных дагавораў і адносін, тарыфаў на прыродны газ, геаграфічных назваў і навуковай сферы.

Вераніка ПУСТАВІТ. *pustavit@zviazda.by*

ДОПІНГУ — НЕ

На мінулым тыдні Беларусь ратыфікавала дадатковы пратакол да Канвенцыі супраць прымянення допінгу. Пра гэта нагадаў Баляслаў ПІРШТУК, намеснік старшыні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі, на сустрэчы з Андрэа РЫГОНІ, дакладчыкам па Беларусі камісіі Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы (ПАСЕ) па палітычных пытаннях і дэмакратыі, членам Палаты дэпутатаў Парламента Італіі. Беларускі віцэ-спікер адзначыў: «Пры гэтым мы бяром на сябе дадатковыя абавязкі і тым самым пацвярджаем, што мы, безумоўна, зацікаўлены ў чысціні спорту».

Баляслаў Пірштук паведаміў, што ў адносінах з Саветам Еўропы ў апошні час вызначыўся прагрэс. У прыватнасці, працуе план дзеянняў па супрацоўніцтве на 2016—2017 гады. Беларусь ставіцца да яго з адказнасцю. Намеснік старшыні Палаты прадстаўнікоў спадзяецца, што план будзе распаўсюджвацца яшчэ і на 2018 год. Беларускі бок зацікаўлены ў далучэнні да канвенцый і пагадненняў Савета Еўропы. Пазітыўна ацэньваецца такі крок, як запрашэнне беларускіх дэпутатаў на пасяджэнні ПАСЕ. «Са студзеньскай сесіі дэлегацыя, якую вы (Беларусь. — **Аўт.**) накіруеце ў Страсбург, будзе мець магчымасць удзельнічаць у абмеркаванні ўсіх пытанняў у рамках палітычнай камісіі. Гэтае рашэнне — скачок іншага ўзроўню ў нашых адносінах», — адзначыў яго субяседнік Андрэа Рыгоні.

Да таго ж італьянскі палітык сказаў, што бачыць задачу наблізіць Беларусь да стандартаў і каштоўнасцяў Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы. Ён звярнуў увагу на пазітыўныя крокі ў гэтым кірунку і падкрэсліў, што канчатковая мэта — увесці Беларусь у Савет Еўропы. Пры гэтым, вядома, паўстала пытанне смяротнага пакарання. Яно стане тэмай сённяшняй сустрэчы з рабочай групай Нацыянальнага сходу па вывучэнні праблематыкі смяротнага пакарання.

Надзея АНІСОВІЧ. *anisovich@zviazda.by*

■

ОАО «Белкард», г. Гродно, сдает в аренду по адресу: г. Гродно, ул. Курчатова, 1а:

– административный корпус (2–6-й этажи общей площадью 2454 м²);

– производственный корпус площадью 485,7 м² (смотровые ямы, г/п мех.);

– производственную площадь 3 985,2 м² (кран-балки г/п 2 т);

– производственную площадь 300,3 м² (вход изолирован от территории предприятия);

– производственную площадь 1712,7 м²;

– отдельные помещения в административно-бытовом корпусе (1-й этаж – 73,8 м²; 2-й этаж – 35,5 м²; 34,6 м²; 17,1 м²; 10,8 м²);

– столовую общей площадью 1484,3 м² (зал – 422,3 м²; кухонные помещения – 284,3 м²; холл – 175,6 м²; буфет – 97,8 м²; подвал – 504,3 м²).

За информацией обращаться по тел. 80152 52-16-14.

УНП 500013879

■ Грамадства

ЧЫСЦІНЯ ПА-ІТАЛЬЯНСКУ

Лепшы дворнік Цэнтральнага раёна расказала пра сваё падарожжа

Убачыць балкончык Джульеты ў Вероне, разгледзець роспіс сабора Святога Пятра ў Ватыкане, падтрымаць нахіленую вежу ў Пізе — гэта і многае іншае стала часткай прыза для пераможцы конкурсу на званне «Лепшы дворнік Цэнтральнага раёна г. Мінска» Ганны ДЗЕСЮКЕВІЧ. Пра свае ўражанні ад паездкі ў Італію супрацоўніца ЖЭУ распавяла калегам і журналістам за кубачкам капучына.

Дарэчы, фармат сустрэчы за кубачкам духмянага кававага напою апошнім часам стаў фірмавым ноу-хау Цэнтральнага раёна сталіцы. Мерапрыемства таксама атрымалася прымеркаваць да Дзён італьянскай кухні, якія праходзяць зараз у Мінску.

Конкурс на званне лепшага супрацоўніка раёна ў сферы клінінгу, як модна цяпер казаць, сімвалічна стартаваў у Дзень працы. На ўдзел было пададзена больш за 40 заявак, пасля чаго афіцыйная група раёна ў сацыяльнай сетцы «УКантакце» распачала адкрытае галасаванне, у якім на працягу месяца бралі ўдзел мясцовыя жыхары. У выніку было адабрана 20 удзельнікаў, якія набралі найбольшую колькасць «лайкаў». Аднак у канкурэнтнай барацьбе ўсіх абышла дасведчаная Ганна Дзесюкевіч, якая займаецца абслугоўваннем дома №97 па праспекце Пераможцаў. Там жа напярэдадні 950-годдзя Мінска падчас свята двара адбылося яе ўрачыстае ўзнагароджанне.

Прыз адміністрацыя раёна разам з партнёрам падрыхтавала нестандартны, але ён дакладна натхніць на новыя працоўныя поспехі, — дзевяцідзённую паездку ў Італію з заездам у Прагу. Па прызнанні **кіраўніка адміністрацыі Цэнтральнага раёна Ігара БУЗОЎСКАГА,** мэта была не толькі ў тым, каб пазнаёміцца з уражальнай архітэктурай Апенінскага паўвострава, але і ў тым, каб поглядам прафесіянала ацаніць працу камунальных службаў.

І Ганна яе сапраўды ацаніла, заўважыўшы, што маленькія гарады досыць акуратныя, а вось мегаполісам да чысціні мінскіх вуліц вельмі далёка. Як падчас сустрэчы ў Рыме расказала віцэ-консул Рэспублікі Беларусь у Італіі, абслугоўваннем жылога фонду краіны займаюцца прыватнікі. Узяць на сябе гэты абавязак за плату можа як чалавек з боку, так і адзін з жыхароў дома. Пры гэтым зарплата клінера можа даходзіць да дзвюх тысяч еўра ў месяц. Смеццеправодаў у дамах няма, за парушэнне правілаў сарціроўкі — вялізны штраф, таму ўсе іх строга выконваюць. У нас пакуль сітуацыя з гэтым пытаннем не настолькі аптымістычная, але, паводле слоў Ганны Дзесюкевіч, яна паляпшаецца з месяца ў месяц.

Што да сакрэтаў паспяховай працы, рабочая па комплексным прыбіранні і ўтрыманні домаўладанняў прызнаецца, што іх у яе няма: трэба проста любіць тое, чым займаешся, і рабіць гэта з душой. Жанчына з радасцю гатовая ўзяць удзел у конкурсе яшчэ раз. А на пытанне пра тое, куды хацела бы адправіцца ў наступнае падарожжа, з усмешкай адказвае: вядома, у Парыж!

На сустрэчы за кубкам капучына прысутнічаў прадстаўнік італьянскага пасольства ў Беларусі Сільвіа Арсіні, які выказаў шчырае захапленне парадкам у беларускай сталіцы. Ён адзначыў, што, нягледзячы на няпростую сітуацыю ў свеце, жыхары Мінска маюць усё для таго, каб адчуваць сябе дастаткова шчаслівымі і абароненымі.

Дар'я КАСКО.
kasko@zviazda.by

■

У сэрца — новы рытм

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Сучасны метад лячэння стаў магчымы дзякуючы з'яўленню ўнікальнага абсталявання «Сістэма электрафізіялагічная эндакардыяльная для дзяцей» коштам 600 тысяч рублёў. Медыцынская тэхніка закуплена і пастаўлена ў навукова-практычны цэнтр у межах праграмы «Развіццё дзіцячай інтэрвенцыйнай арытмалогіі ў Рэспубліцы Беларусь» Міжнароднага дабрачыннага фонду дапамогі дзецям «Шанс». Фінансавую падтрымку праграмы забяспечваюць «Газпрам трансгаз Беларусь» і «Белгазпрамбанк».

Паводле слоў **дырэктара РНПЦ дзіцячай хірургіі, галоўнага пазаштатнага дзіцячага кардыяхірурга Міністэрства аховы здароўя Беларусі Канстанціна ДРАЗДОЎСКАГА,** цяпер можна выконваць аперацыі пацыентам з арытміяй — прыроджанай або набытай — значна раней за падлеткавы ўзрост, што было магчыма і дагэтуль, каб праапераванае дзіця магло пайсці ў школу ўжо здаровым і добра адчувала сябе пры розных нагрузках. Пакуль жа кардыяпаталогія пазбаўляе маленькіх хворых шэрагу звычайных радасцяў. Спецыялісты нездарма называюць такіх пацыентаў «дзецьмі на канапе» — з-за іх прывязанасці да дому. Бацькі так хвалююцца за стан малых, што не адпускаюць іх ад сябе ні на крок. Пры гэтым ад нараджэння маленькія пацыенты вымушаны знаходзіцца на медыкаментознай тэрапіі, якая прадухіляе развіццё новых парушэнняў. Усяго ў лісце чакання на сёння каля 400—500 беларускіх дзяцей (лічба пастаянна мяняецца: хтосьці ўжо выйшаў з дзіцячага ўзросту, а нехта тым часам нарадзіўся). З дапамогай новага абсталявання плануецца выконваць па паказаннях каля сотні аперацый у год.

Асноўнай прычынай гібелі дзяцей ранняга ўзросту застаюцца ў першую чаргу прыроджаныя парокі развіцця. Таму адкрыццё ў свой час самога РНПЦ дзіцячай хірургіі сыграла значную ролю ў зніжэнні дзіцячай смяротнасці і інваліднасці, заўважыў **міністр аховы здароўя Рэспублікі Беларусь Валерый МАЛАШКА.** На яго думку, сацыяльна адказны бізнес робіць магчымым аказанне меддапамогі паводле еўрапейскіх стандартаў, і, трэба спадзявацца, будуць з'яўляцца наступныя сумесныя праекты.

«Газпрам трансгаз Беларусь» і «Белгазпрамбанк» далучыліся да праектаў дабрачыннага фонду «Шанс» некалькі гадоў таму. Разам яны рэалізуюць праграмы «Ранняе выяўленне парушэнняў слыху ў дзяцей», «Удасканаленне аказання дапамогі дзецям з анкалагічнымі захворваннямі» і «Дапамога дзецям з ювенільным рэўматоідным артрытам». У наступным годзе плануецца папоўніць асноўны модуль абсталявання ў цэнтры дзіцячай хірургіі.

Святлана БАРЫСЕНКА. *protas@zviazda.by*

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

Брытанія вылецела з топ-5 эканомік свету

Вялікабрытанія апусцілася на шостае месца ў рэйтынгу найбуйнейшых эканомік свету ў 2017 годзе. Пра гэта расказаў канцлер казначэйства краіны Філіп Хэмонд, паведамляе CNN. У рэйтынгу Брытанію апярэдзіла Францыя з аб'ёмам ВУП 2,575 трыльёна долараў, тады як у каралеўства — 2,565 трыльёна. У казначэйстве паказваюць, што, хоць пакуль адрыў невялікі, пазіцыя Францыі ў будучым годзе ўмацуецца. У рэйтынгу МВФ сёлета на першым месцы ЗША (19,4 трыльёна долараў), на другім — Кітай (11,9 трыльёна), на трэцім — Японія (4,9 трыльёна), на чацвёртым — Германія (3,7 трыльёна).

ІД пазбавілася 95% тэрыторыі ў Іраку і Сірыі

Пра гэта заявіў спецыяльны прадстаўнік генеральнага сакратара ААН у Іраку Ян Кубіш на пасяджэнні Савета Бяспекі. «З лета 2014 года ІД страціла 95% тэрыторыі, якую яна кантралявала ў Іраку і Сірыі, больш за 7,5 млн чалавек былі вызваленыя з-пад яе прыгнёту», — сказаў ён. Па словах эмісара, за перамогу над ІД «давялося заплаціць вельмі высокую цану». Спецпрадстаўнік ААН заклікаў кааліцыю, якую ўзначальвае ЗША, а таксама краіны рэгіёна і міжнародных гульцоў «рашуча працягваць як ваенныя, так і неваенныя намаганні, накіраваныя на тое, каб дапамагчы Іраку атрымаць канчатковую перамогу над ІД і аднавіць стабільнасць» у краіне і ва ўсім рэгіёне.

Затрыманых саудаўскіх прынцаў катуюць

Затрыманыя прадстаўнікі дзяржаўнай эліты Саудаўскай Аравіі, уключаючы прынцаў, падвяргаюцца катаванням на допытах, піша газета Daily Mail са спасылкай на крыніцу. Да катаванняў датычнае амерыканскае ахоўнае прадпрыемства Academi. Як сцвярджае выданне, у допытах можа ўдзельнічаць асабіста наследны прынц Саудаўскай Аравіі Мухамед бен Салман Аль Сауд. Ён спрабуе раскрыць меркаваную сетку замежных чыноўнікаў, якія атрымлівалі хабар ад прынцаў. Па дадзеных газеты, з банкаўскіх рахункаў затрыманых канфіскавалі каля 194 мільярдаў долараў.

Школьнікі ў якуцкім Оймяконе пайшлі на заняткі пры мінус 50

Дзеці жыхароў вёскі Оймякон у Якуціі адправіліся на заняткі ў школу пры тэмпературы мінус 50 градусаў па Цэльсіі, паведамляе Ykt.ru. Для адмены ўрокаў у населеным пункце, які называюць зямным полюсам холаду, не хапіла двух градусаў. Як адзначае выданне, у самым Якуцку пры пяцідзесяціградусным марозе школы не працуюць зусім. У снежні мінулага года паведамлялася пра адмену заняткаў і авіярэйсаў у Ханты-Мансійскай аўтаномнай акрузе з-за марозу ў мінус 62 градусы. Аднак гэтая лічба значна саступае рэкорду, усталяванаму ў Оймяконе ў 1938 годзе, калі тэмпература тут апусцілася да мінус 77,8 градуса.

■ Надвор'е

І пайшоў цёплы дождж ык

А ў суботу сіноптыкі абяцаюць да 9 цяпла

Кароткачасовыя ападкі чакаюцца ў Беларусі ў выхадныя, паведамляюць спецыялісты Рэспубліканскага цэнтра па гідраметэаралогіі, кантролі радыеактыўнага забруджвання і маніторынгу навакольнага асяроддзя Мінпрыроды.

Сёння ўдзень па паўднёвым захадзе краіны — да 8 цяпла. У суботу ў нас па краіне распаўсюдзіцца ўмерана цёплая паветраная маса з паўднёвага захаду Еўропы. Чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, у асобных раёнах пройдуць кароткачасовыя дажджы. Месцамі чакаецца туман, уначы і раніцай слабы галалёд, на дарогах галалёдзіца. Тэмпература паветра ўначы складзе ад мінус 1 да плюс 4 градусаў, толькі па паўднёвым усходзе краіны пры праясненнях паветра астудзіцца да 5 марозу. Тэмпература паветра ўдзень будзе ад нуля да 6 цяпла, у паўднёва-заходніх раёнах павысіцца да плюс 9 градусаў.

Таксама будзе цёпла ў нас і ў нядзелю, калі надвор'е ў краіне будуць вызначаць франтальныя падзелы, якія перамяшчаюцца з Заходняй Еўропы. На большай частцы тэрыторыі пройдуць кароткачасовыя дажджы. Удзень у асобных раёнах чакаецца парывісты вецер. Тэмпература паветра ўначы складзе ад мінус 1 да плюс 5 градусаў, удзень — 2—8 цяпла.

Згодна з доўгатэрміновымі прагнозамі айчынных спецыялістаў, у панядзелак тэрыторыя краіны застанецца пад уплывам франтальных падзелаў, за якімі пачне паступаць больш халоднае паветра. Уначы на большай частцы тэрыторыі, а ўдзень па ўсходзе краіны чакаюцца ападкі ў выглядзе мокрага снегу і дажджу. Уначы і раніцай на асобных участках дарог галалёдзіца. Тэмпература паветра ўначы складзе ад мінус 2 да плюс 3 градусаў, днём ад нуля да 5 цяпла. У аўторак па ўсходзе краіны, а днём і ў заходніх раёнах прагназуюцца кароткачасовыя ападкі ў выглядзе мокрага снегу. Уначы і раніцай на асобных участках дарог галалёдзіца. Тэмпература паветра ўначы складзе ад мінус 4 да плюс 2 градусаў, удзень — ад мінус 2 да плюс 4 градусаў.

Сяргей КУРКАЧ.
kurkach@zviazda.by

■

■ Кошт пытання

Генетычныя экспертызы патанеюць?

Дзяржаўны камітэт судовых экспертыз наведала дэлегацыя з Кітая. Яе ўзначаліў намеснік дырэктара Інстытута судовай экспертызы Міністэрства грамадскай бяспекі краіны Ван Гікіянь. Асаблівай тэмай сустрэчы стала закупка беларускімі экспертамі абсталявання з Паднябеснай. Дзякуючы гэтаму адчувальна зменшыцца кошт генетычных даследаванняў.

— Новую тэхніку і рэагенты мы плануем закупіць налета, — расказаў **намеснік старшыні Дзяржаўнага камітэта судовых экспертыз, галоўны дзяржаўны судова-медыцынскі эксперт Юрый АЎСІЮК.** — Летась мы тэставалі адзін з прыбораў і рэагентаў. Пасля выставы «Чалавек і бяспека» кітайскія калегі пакінулі ў нас свае распрацоўкі на бязвыплатнай аснове. Нашы спецыялісты іх пратэставалі, і ў Паднябеснай была выпушчана новая лінейка прыбораў з улікам нашага досведу. Яны задавальняюць усе нашы патрабаванні. Па сваіх якасцях не саступаюць аналагам з ЗША, якімі карыстаемся цяпер. Але па кошце ніжэйшыя значна, што ў цяперашняй сітуацыі нам дазволіць зэканоміць і бюджэтныя сродкі, і сродкі грамадзян.

Напрыклад, па крымінальных справах генетычныя даследаванні праводзяцца бясплатна. Але калі нехта хоча высветліць бацькоўства, то за гэта давядзецца даплаціць. Цана пытання зараз — каля 300 рублёў. Як зазначыў Юрый Аўсіюк, штогод у Беларусі праводзіцца больш за тысячу падобных даследаванняў. Па словах Вана Гікіяня, кітайскі бок разглядае пытанні супрацоўніцтва па метала- і рэнтгенаграфічных даследаваннях, а таксама экспертыз дакументаў.

Цікава, што ў Беларусі каля 30 працэнтаў генетычных даследаванняў звязана са справамі аб наркотыках. А вось у Кітаі сітуацыя іншая. Ван Гікіянь адзначыў, што 60% генетычных экспертыз у Паднябеснай выяўляюць віноўнікаў крадзяжоў. Разам з тым даследаванні, звязаныя з ужываннем і распаўсюджваннем забароненых рэчываў, складаюць у агульнай колькасці нязначны працэнт. Звязана гэта з тым, што біялагічныя даныя большасці падазраваных ужо маюцца ў адмысловай базе.

Валяр'ян ШКЛЕННІК. *schklennik@zviazda.by*

■

НЕРУДПРОМ

На чыіх плячах

70-гадовы юбілей адзначае ААТ «Нярудпрам» — заснавальнік няруднай прамысловасці ў Рэспубліцы Беларусь і найбуйнейшае прадпрыемства краіны па аб'ёмах і наменклатуры ў вытворчасці пяску, гравію, шчэбеню і дарожных сумесяў. Карэспандэнт «Звязды» гутарыць з генеральным дырэктарам Аляксандрам ЛОЙКАМ.

— Не буду «прысвойваць» свята, бо сямідзесяцігоддзе ў гэтыя дні адзначаем не толькі мы, а ўся галіна няруднай прамысловасці Беларусі, — падкрэслівае Аляксандр Анатолевіч. — А фундаментам галіны сапраўды стала наша прадпрыемства, што прыемна ўсведамляць. Усе гэтыя гады мы дабывалі і перапрацоўвалі пясчана-гравійную сумесь і выпускалі прадукцыю для будаўнічага комплексу: пясок, гравій, шчэбень. А на іх аснове — дробныя і буйныя напаўняльнікі пры вытворчасці бетонных вырабаў, будаўнічых раствораў, сухіх сумесяў, для ўладкавання асновы і пакрыццяў аўтадарог і аэрадромаў.

Людзі старэйшага пакалення памятаюць, што асабліву запатрабаванасць нярудныя матэрыялы набылі ў 60-я гады, у перыяд бурнага росту індустрыяльнага жыллёвага будаўніцтва, панэльнага домабудавання. З ростам аб'ёмаў вытворчасці асвойваліся новыя радовішчы пясчана-гравійнай сумесі, удасканальвалася тэхналогія яе здабычы і перапрацоўкі, будаваліся новыя драбільна-сартавальныя заводы. Удасканальвалася землярыйная і пагрузачная тэхніка, электра- і механічнае абсталяванне. Рос тэхнічны ўзровень вытворчасці, а з ім кваліфікацыя персаналу.

— Звяртае на сябе ўвагу вось гэтая лічба, Аляксандр Анатолевіч: да 1990 года вытворчая магутнасць вашага прадпрыемства дасягнула 5 млн кубічных метраў у год.

— А вось наступнае няпростае дзесяцігоддзе распаду негатыўна адбілася на аб'ёмах вытворчасці. Але калектыў вытрымаў, уцалеў у складаныя часы, больш таго, удасканальваўся і абнавіў тэхніку і тэхналогіі. Можна сказаць, была праведзена аптымізацыя і калектыву, і самой вытворчасці.

Павелічэнне попыту на прадукцыю «Нярудпрама» зноў пачалося ў пачатку 2000-х гадоў, што адбілася на росце аб'ёмаў выпуску прадукцыі, нашы заводы перайшлі на двух- і трохзменны рэжым працы. Зараз попыт на прадукцыю ААТ «Нярудпрам» у Мінску і сталічнай вобласці знаходзіцца на стабільна высокім узроўні, а па некаторых пазіцыях і ўзрастае. Скажам, у сувязі з будаўніцтвам другой узлётна-пасадачнай паласы ў Нацыянальным аэрапорце «Мінск-2» і індустрыяльнага парка «Вялікі камень» асабліва запатрабаваны пясок першага, другога класаў і абагачаны. Прычым асаблівая ўвага ўдзяляецца іх якасці. Добра, што ў свой час намі быў асвоены выпуск пяску дробнай фракцыі, што дазволіла палепшыць якасць тынковачных і сухіх будаўнічых сумесяў.

— А хто перш за ўсё забяспечвае якасць — людзі ці тэхніка?

— Людзі, належным чынам узброеныя спецыяльнай тэхнікай. Зараз такой колькасці спецыялізаванай тэхнікі, як у нас, няма ні ў адной будаўнічай арганізацыі. «Нярудпрам» эксплуатуе больш 50 адзінак землярыйнай і пагрузачнай тэхнікі — бульдозераў, пагрузчыкаў і экскаватараў, мабільныя сартавальныя комплексы, а кожны з іх — завод на калёсах, а таксама ўласны аўтатранспарт (самазвалы, аўтакраны, аўтавышкі і гэтак далей) — таксама больш за 50 адзінак. На нашых стацыянарных драбільна-сартавальных заводах і мабільных установках укаранёны цалкам сучасныя тэхналогіі, якія дазваляюць атрымліваць прадукцыю, што адпавядае ўсім патрабаванням нарматыўных дакументаў. Побач з традыцыйнымі будаўнічымі матэрыяламі асвоены выпуск кварцавага фільтруючага пяску ўласнай распрацоўкі, ён спажываецца, у прыватнасці, для ачысткі пітной вады ці як кармавая дабаўка для жывёлы. І, што надзвычай важна, створана новая вытворчасць дарожных сумесяў.

— Мне здаецца, што заслугоўвае ўпамінання і шэраг іншых дасягненняў вашага калектыву за апошнія гады.

— Калі вы маеце на ўвазе тыя мабільныя ўстаноўкі, якія я коратка ўпамянуў, то яны сапраўды заслугоўваюць асобнага каментарыя. Бо дазволілі скараціць затраты на перавозкі ўнутры кар'ераў на чвэрць. А летась была ўведзена сістэма кантролю ўзроўню паліва ў баках землярыйнай і пагрузачнай тэхнікі. Мы атрымалі магчымасць значна знізіць спажыванне дызельнага паліва. І гэта пры тым, што арганізавана дастаўка прадукцыі спажыўцам уласным транспартам. І мы ўвайшлі ў пяцёрку буйнейшых перавозчыкаў нярудных матэрыялаў у сталічным рэгіёне.

— Цікава, як усё гэта суадносіцца з тэхнічнай узброенасцю першых гадоў працы калектыву?

— Калі пачалося аднаўленне пасляваеннага Мінска, то першым прадпрыемствам, створаным для забеспячэння горада будматэрыяламі, быў кар'ер «Тарасава», які фактычна стаў асновай галіны — беларускай няруднай прамысловасці, і з якім мы звязваем пачатак біяграфіі свайго калектыву. Ён запрацаваў у чэрвені 1947 года, і аснашчэнне складалася з экскаватара з каўшом ёмістасцю 0,5 кубічнага метра, некалькіх аўтамабіляў і нерухомых сітаў для ручнога сартавання здабытай сумесі. У 1948 годзе быў пабудаваны новы, цяпер ужо механізаваны кар'ер «Навінкі», на якім тэхналагічны працэс забяспечвалі металічны прыёмны бункер, лентачны канвеер, сартавальны грохат барабаннага тыпу, бункеры-накапляльнікі. Працавалі экскаватар і бульдозер. Прыкладна гэтак жа былі ўзброены і кар'еры «Лагойскі», «Пастухі» і іншыя. Але галіна паступова пераўзбройвалася і пераасняшчалася. Асобнай старонкай гісторыі сталі спецыфічныя вытворчыя адзінкі — драбільна-сартавальныя заводы. Гэта ўжо сапраўдныя інжынерныя збудаванні, добра аснашчаныя, з асаблівымі ўмовамі работы. На іх магутных установках бесперапынна перапрацоўваюцца дзясяткі тон пароды. Першым такім драбільна-сартавальным заводам стала наша «Заслаўе», размешчанае пад Мінскам. Шкада, што зараз радовішчы пяскоў, на якіх ён працаваў, вычарпаны, і вядзецца паступовая ліквідацыя завода. Асноўная нагрузка лягла на нашы заводы «Мінскі» і «Крапужына». ДСЗ «Мінскі» выпускае пяскі будаўнічыя чатырох класаў, шчэбень, гравій і дарожныя сумесі. Аб'ём выпуску летам перавышае 5 тысяч кубічных метраў у суткі. ДСЗ «Крапужына» выпускае пясок будаўнічы 3 класаў, таксама шчэбень і гравій, дарожныя сумесі і пясок кварцавы фільтруючы для ачысткі вады. Адна бяда — сыравінныя запасы яго таксама амаль вычарпаны.

«Мы пачынаем працаваць у палове восьмай, а ўжо ў пяць гадзін раніцы выстройваецца чарга па нашу прадукцыю. Да пачатку работы ў гэту чаргу становяцца 50—60 грузавікоў».

— Такім чынам, з кароткага экскурсу ў мінулае мы з вамі вярнуліся ў нашы дні...

— І лагічным будзе назваць нейкія асноўныя паказчыкі нашай работы. Штодзённы аб'ём выпуску і адгрузкі гатовай прадукцыі ў летні перыяд складае 12—14 тысяч кубічных метраў. На працягу сутак у двух нашых кар'ерах загружаем у сярэднім не менш за адну тысячу аўтамашын спажыўцоў. Выдзеленыя зямельныя ўчасткі радовішчаў дазваляюць прадпрыемству выпускаць 2,4—2,5 мільёна кубічных метраў нярудных будаўнічых матэрыялаў у год і на 70—75% забяспечваць (толькі нашымі намаганнямі) патрэбы будаўнічага комплексу Мінска і вобласці ў нярудных будаўнічых матэрыялах.

(Працяг на 13-й стар.)

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

Ужо сёння ўвечары, у 20.10, на міжнародным тэлеканале «Беларусь 24» можна ўбачыць першы выпуск новай праграмы «Беларусы». Таксама ён будзе даступны і анлайн на сайце http://belarus24.by. Здавалася б, усё проста, — перадача пра беларусаў. Аднак часам тое, што падаецца відавочным і простым, аказваецца досыць складаным. Якія яны, самыя цікавыя прадстаўнікі народа, хто і чаму іх выбіраў? Мы звярнуліся да аўтара праекта Алены НЕКРАШЭВІЧ, каб разабрацца ва ўсіх нюансах. Аднак размова павярнула ў вельмі цікавае рэчышча...

■ Шануй сваё!

«КОЖНЫ РАЗ ТЫ БЫЦЦАМ НАБЫВАЕШ КВІТОК...»

Пра самых адметных людзей, пакліканне і працу тэлежурналіста

— Спадарыня Алена, з аднаго боку, расказаць пра беларусаў — досыць натуральнае жаданне. Аднак з іншага — мы не заўсёды робім тое, што з'яўляецца відавочным. Як узнікла ідэя праекта «Беларусы», і што ён сабой уяўляе?

— Гэта праграма на 26 хвілін, якая ўяўляе сабой маналогі галоўных герояў. Па сутнасці, там нават няма закадравага тэксту. Мы даём магчымасць удзельніку самому выказацца і распавесці пра сябе. Герой расказвае, чым займаецца, пра сэнс свайго жыцця, пра трагедыі, пра наканаванне і пра тое, як да яго прыйшоў. Гэта культурна-пазнавальная праграма. А наша журналісцкая справа — выбудаваць тэкст так, каб ён быў лагічны і зразумелы.

— Ці складана раскрыць героя? Вы кажаце, што ён распавядае нават пра патаемнае — натуральна, гэтаму павінна папярэднічаць вялікая праца.

— Калі ты задаеш навадныя пытанні, то нават па голасе, па інтанацыі можна зразумець, наколькі глыбокія рэчы гучаць, наколькі яны кранаюць героя. Голас робіцца больш нізкі, спакойны. Пэўна, разгаварыць героя нескладана. Імкнешся адшукаць такія тэмы, якія цікавыя апавядальніку, паглыбляешся ў тое, як ён да іх прыйшоў. Напрыклад, наш герой дудар Алесь Лось доўгі час паказваў прадстаўленні батлейкі. Але аднойчы я прачытала, што са сваімі спектаклямі ён бываў у чарнобыльскай зоне — натуральна, гэта не проста тэма лялечнага тэатра. Я задавала адпаведныя пытанні, і герой прыгадваў, як і дзе гэта адбывалася, усплывалі розныя гісторыі... З размовы ў размову ты выбудоўваеш адносіны з героямі. Часам я задаю і правакацыйныя пытанні. Напрыклад, мы здымалі ксяндза Пятра ў Радзівілаўскім палацы, я запытвала, ці не страшна яму спускацца да саркафагаў? Героя трэба зачапіць — асабістым, патаемным.

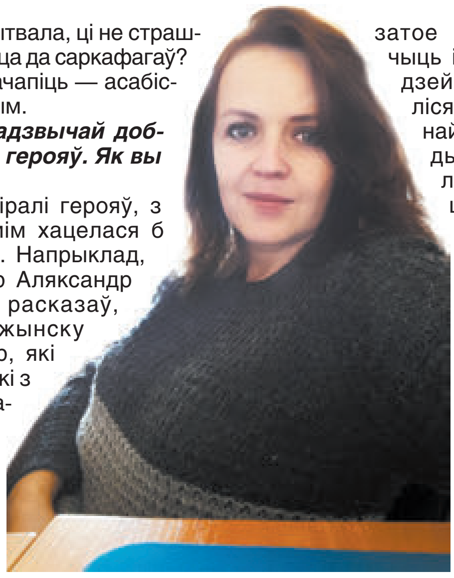

— У вас надзвычай добрая падборка герояў. Як вы іх шукалі?

— Мы выбіралі герояў, з якімі нам самім хацелася б паразмаўляць. Напрыклад, наш дырэктар Аляксандр Мартыненка расказаў, што ў Дзяржынску жыве майстар, які робіць гадзіннікі з дрэва. Мы адразу зацікавіліся і вырашылі здымаць пра яго перадачу. Андрэй Мартынюк займаецца ўнікальнай справай і ўкладвае ў яе шмат працы: размячаць розныя шасцяронкі вельмі няпроста. А ў 1990-м на рынку яму трапілася настройка з артылерыйскага прыцэла. Гэта дазволіла рабіць надзвычай дакладныя механізмы — напрыклад, чарцёж на 1000 дзяленняў. Калі раней на выраб аднаго гадзінніка ў яго ішло тры гады, то цяпер — год. Усе вырабы майстра ўнікальныя, з аўтарскім дызайнам. Напрыклад, ёсць гадзіннік, упрыгожаны... сцэнамі з Шэкспіра! Уявіце самога чалавека, калі яму хочацца гэта зрабіць! Вельмі важна, што ў справе яго падтрымлівае другая палавінка. Іншыя жонкі зазвычай кажуць сваім мужам, каб ішлі зарабляць грошы. А яго жонка станоўча ставіцца да такога занятку. Яшчэ адзін удзельнік перадачы — Алесь Лось. Ён жыве на хутары ў Валожынскім раёне. Цікава, што яшчэ Якуб Колас пісаў пра гэты хутар і сябраваў з яго гаспадарамі. У наш час Алесь Лось на сваёй сядзібе захоўвае беларускасць, служыць нашай гісторыі. Ён адраджае дударства — аб'ездзіў шмат вёсак: жывых дудароў ужо не застаў, затое ўдалося ўбачыць іх дзяцей, людзей, якія займаліся спевамі. Яму найгравалі мелодыі — напрыклад, на скрыпцы — ці проста напявалі тыя мелодыі, што калісьці выконвалі дудары. Штосьці захавалася ў нотах, запісах, але шмат было страчана. Алесю Дудару ўдалося многае аднавіць, занатаваць... Для такіх творцаў іх справа — сэнс жыцця. Сустрэцца з такімі людзьмі — светлымі, яркімі, добрымі — як у царкву схадзіць і падпітацца чысцінёй.. Яны выконваюць прыгожую задуму, сваё служэнне.

— Як думаеце, наколькі гледачу цікавая форма маналогу?

— Тут, натуральна, ёсць свае асаблівасці. Гэта цікава, калі герой эмацыянальна прамаўляе. Наш фармат — не дакументальны. Дакументальнае кіно складана глядзець па тэлебачанні — яго найлепш паказваць у кінатэатрах. А ў тэлебачання ёсць свае спецэфекты, музычнае афармленне. А форма маналогу... Нашы героі настолькі самадастатковыя, што ўсё важнае могуць распавесці і без закадравага тэксту! Трэці наш герой — майстар Ігар Бышнёў. Ён працуе ў Бярэзінскім біясферным запаведніку, з'яўляецца кандыдатам біялагічных навук. Але гэты чалавек ужо даўно сышоў у дакументалістыку, здымае фільмы пра прыроду. Нашы героі — беларусы, якія самааддана выбралі пэўны шлях і ідуць па ім, робячы ўсё шчыра і прыгожа, выконваючы сваю місію.

— Пэўна, такі прыклад і гледачоў натхніць на тое, каб ісці сваёй дарогай. Можа, і вы асабіста на нешта натхніліся?

— Больш даведваючыся пра героя, разумееш, што настолькі самааддана рабіць справу яны б не змаглі, калі б мелі нейкую іншую зацікаўленасць. Спажывецкія рэчы для іх на другім месцы. Усе гэтыя людзі аказаліся вельмі моцнымі асобамі, працаўнікамі, якія гатовы аддана служыць сваёй справе. Часам нават зайздросціш таму, наколькі вялікая ў іх цікавасць да жыцця і да свайго паклікання.

— А ў вас асабіста на першым месцы тэлебачанне? Ці ёсць іншыя зацікаўленасці?

— Я працую з мастацтвам. Цяпер на тэлеканале «Беларусь 24» мы робім праграму «АРТіШОК» — імкнемся знаходзіць нефармальныя праявы творчасці, звяртацца да цікавых, глыбокіх асоб, якія, можа быць, не надта раскручаны ў грамадстве.

— Ваша мэта — знайсці і паказаць адметнасць?

— Мне падаецца, так. Бо калі ты выбраў прафесію тэлежурналіста, трэба адшукваць цікавыя хады. Выходзіць па-за межы навіннага фармату, які робіцца на патрэбу дня. А такія цыклы, як наш, дазваляюць закрануць глыбокія тэмы, звярнуць увагу на штосьці. Я рада, што стала журналістам. Натуральна, кожны зыходзіць са сваіх здольнасцяў. Бо можна быць і бухгалтарам, але, калі гэта тваё, ты будзеш шчаслівы і будзеш адчуваць, што знаходзішся на сваім месцы. А ў мяне такі характар — заўсёды хацелася апынуцца там, дзе зачынены дзверы, пазнаёміцца ці даведацца больш за тое, што табе, умоўна, дазволена па прэйскуранце. Я рада, што атрымала магчымасць задаволіць сваю цікаўнасць у гэтым праекце.

— Распавядзіце, якія плюсы і складанасці ў працы тэлевізіёншчыка?

— Гэта камандная праца. Вынік залежыць ад многіх складнікаў. Трэба, каб герой апынуўся на месцы, каб у яго быў добры настрой. Каб побач не ішла будоўля, нічога не шумела і не грымела — інакш гук будзе з хібамі. Каб увагу героя нічога не адцягвала і каб ён знайшоў для нас час. Цяпер мы пераходзім на новую якасць, таму шмат залежыць ад тэхзабеспячэння. Заяўку на тэхніку трэба пакідаць за два тыдні — і яшчэ важна, каб у калег у гэты дзень не было здымак, ты павінен з імі падзяліць абсталяванне, падладзіцца пад расклад. Патрэбен добры апаратар, каб малюнак атрымліваўся прыгожы. Адпаведна, і на мантажы павінен быць рэжысёр, які заўважае ўсе нюансы. Гэта праца, у якой завязана вельмі шмат людзей, — складаны арганізацыйны працэс, аднак у нас ён ужо добра наладжаны. Як зоры павінны сысціся ў пэўны момант, так і ў працы тэлекаманды ўсё павінна ўдала падабрацца.

— Не складана пастаянна ездзіць у камандзіроўкі?

— Наша работа вельмі ўдзячная. Кожны раз ты быццам набываеш квіток у кіно. Едзеш у камандзіроўку — і там абавязкова будзе штосьці цікавае. Табе ўсё пакажуць, раскажуць. А пэўныя складанасці ёсць у любой справе. Самаадчуванне залежыць і ад таго, што атрымліваецца ў выніку. Калі гэта праект, які табе цікавы, то атрымліваеш задавальненне.

— Ці выкарыстоўваеце новыя падыходы ў рабоце?

— Так, цяпер тэлежурналістыка робіцца крыху іншай. Мы адыходзім ад штатыўных здымак, выкарыстоўваем рухомыя камеры, здымаем слайдарамі. І апаратар больш рухаецца, і герой выглядае інакш. А што датычна формы маналогу — мы таксама сталі больш свабодныя, больш сучасныя. Ніхто не спрабуе паўплываць на наша меркаванне. На ўзроўні мантажу мы можам скончыць на той думцы, якая патрэбна. Мантажом можна фарміраваць меркаванне і ўражанне пра героя.

— Можна сказаць, што дзякуючы праграме вы па-новаму адкрылі для сябе Беларусь?

— У мяне заўсёды было перакананне, што ў вёсцы ты адшукаеш вельмі цікавага суразмоўцу, і ў кожнага знойдзецца свая дзівосная гісторыя. У нашай праграме важна паказаць тых людзей, што не проста пражываюць жыццё, а робяць нешта важнае. Мы прадстаўляем Беларусь на ўвесь свет. Таму і паказваем усё ўнікальнае і непаўторнае для нашай краіны.

Алесь ДУДАР адраджае старажытнае майстэрства.

— Калі чалавек з іншай краіны паглядзіць вашы перадачы, якімі ён убачыць беларусаў?

— Памятаю, мяне ўразіў каментарый аднаго этнографа, што наведаў нашу краіну дзесьці ў XVIII—XIX стагоддзі. Тады беларусы былі зусім не тыя — несапсаваныя, глыбокія. А цяпер быццам штосьці змянілася, і мы маем іншае пакаленне. Аднак мне падаецца, што тыя, каго мы паказваем, — найлепшыя. Яны сапраўды набліжаныя да таго вобраза, па якім іх ствараў Бог. Яны выконваюць на зямлі вельмі прыгожую задуму. Нашы героі — лепшыя прадстаўнікі не толькі Беларусі, але і ўсяго свету.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.
nina@zviazda.by

Фота з асабістага архіва Алены НЕКРАШЭВІЧ

У майстэрні Андрэя МАРТЫНЮКА, які вырабляе гадзіннікі з дрэва.

Пашыраючы даляглады

Шэрагі слухачоў міжнароднага радыё «Беларусь» папоўніліся: у гэтым сезоне станцыя пачала вяшчанне на дзявятай па ліку — арабскай — мове, а нядаўна атрымала зваротную сувязь з Туніса і Аргенціны.

Нагадаем, на арабскай мове сёлета ўпершыню пачаў выходзіць грамадска-палітычны праект «Знаёмцеся: Беларусь!». Пра тое, што ў яго ўжо з'явілася свая аўдыторыя, сведчыць ліст ад Ауні Амара Харбіта з Туніса, які выказаў падзяку за такі радыёмост сяброўства, а таксама папрасіў агучваць у эфіры больш пісьмаў слухачоў з розных краін і шырэй выкарыстоўваць беларускую музыку.

Таксама ў межах акцыі «Гукае ласкай родны край» анлайн-прывітанне даслала слухачка з Аргенціны — Таццяна Самусенка, якая цяпер хоць і жыве ў рэгіянальнай сталіцы імігрантаў у Берыса, але захоўвае пяшчотныя ўспаміны пра сваіх беларускіх бабуль і дзядуль. «У 2014 годзе ў мяне з'явілася магчымасць лепш пазнаёміцца з Беларуссю — я ўдзельнічала ў мерапрыемстве, якое сабрала ў Мінску беларусаў з усяго свету, — успамінае слухачка, — а сёлета атрымалася прыехаць у Мінск падчас водпуску і ажыццявіць сваю даўнюю мару паездзіць па краіне маіх продкаў. І гэта было проста цудоўна!»

Нагадаем, іміджавая акцыя «Гукае ласкай родны край» праводзіць «пераклічку» ўсіх ахвотных, хто мае беларускія карані. Свае прывітанні і ўспаміны пра малую радзіму ўжо даслалі замежныя беларусы Расіі, Польшчы, Германіі, Грузіі, Італіі, ЗША, Грэцыі і Аўстраліі. Далучыцца да іх можна ў любой краіне свету, калі наведаць афіцыйны сайт міжнароднага радыё «Беларусь» radiobelarus.by і запоўніць адпаведную форму. Для самых актыўных і крэатыўных удзельнікаў падрыхтаваны адмысловыя сувеніры.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК. *tselyashuk@zviazda.by*

ЧАЛАВЕК ШУКАЕ, ДЗЕ ЛЕПШ

«ЛАСКАВЫ МАЙ»
МІР, 27 лістапада ў 23.10, 28 лістапада ў 0.45

Дзяўчаты ад трыццаці пяці і больш (дый і хлопцы таксама), дастаючы вашы касеты і майкі з Юрам — успомніце гарачую маладосць з ім і з «Маем». Хто кажа, што не слухаў іх песні, той проста хлусіць.

На іх канцэртах былі толькі аншлагі, ад непадзеленага кахання да іх здзяйсняліся самагубствы. Фігура Міхаіла Гарбачова цямнела ў цені славы стваральніка «Ласкавага мая» — Андрэя Разіна. Выпадкова зробленая фатаграфія, дзе Разін дзіцем сфатаграфаваны з сям'ёй Гарбачовых, перавярнула яго лёс. Менавіта з дапамогай яе ён стаў пляменнікам Гарбачова, перад ім расчыніліся дзверы ТБ і радыё, эстрада легла да яго ног. Разін ездзіў па дзіцячых дамах Саюза ў пошуках адораных дзяцей для сваіх груп-дзейнікаў. «Ласкавы май» гастраляваў адначасова ў некалькіх гарадах, даючы штодзень па 5—6 канцэртаў. За ўсе дзесяць гадоў існавання гурта не было ніводнага не прададзенага або здадзенага білета, кожны пяты жыхар СССР пабываў на іх канцэртах.

«СВЕТ НАВЫВАРАТ»
«ЛАД», па выхадных

І зноў тэлепадарожжы. Гэтым разам з Дзмітрыем Камаровым — аўтарам і вядучым «Свету навыварат».

Толькі ён і аператар — вось і ўся здымачная група. Яны падарожнічаюць па розных кутках нашай планеты, дазваляючы гледачам складаць ім кампанію хоць бы праз экраны тэлевізараў і манітораў. Усё, што ім неабходна, — фотаапарат і відэакамера, у іх «багажы» — больш за 20 краін. Выбар журналістаў падае на тыя месцы, па якіх не ступала ўсюдыісная нага турыста. Вядучы знаёміцца з «тубыльцамі», жыве па новых для яго законах, спрабуе сябе ў розных рамёствах і рытуалах, рызыкоўна смакуе незнаёмую ежу. Страшна, сумна, цікава, банальна? Каб даведацца — глядзім!

«СТРАШНАЯ ПРЫГАЖУНЯ»
Беларусь 1, 2 снежня ў 6.30, 22.45

Чарговая гісторыя пра Папялушку, якая адбылася ў нашы дні, але з не зусім звычайным сюжэтам.

Усе ведаюць гісторыю, калі непрыгожая становіцца прыгажуняй, і пасля гэтага грабе лапатай кучу атрыманага шчасця. А вось каб наадварот... У прыгажуні Лізе мужчыны заўсёды бачылі сексуальны аб'ект, ну а змесціва душы, само сабой, справа №16. За два месяцы дзяўчына, якая мае дзве вышэйшыя адукацыі і ведае пяць (!) замежных моў (стваральнікі фільма відавочна не ў курсе, што цікавіць прыгожых дзяўчат «па жыцці»), была вымушана памяняць восем працоўных месцаў з-за дамаганняў. Спадзеючыся атрымаць годную працу і аднадзіць кавалераў, Ліза ідзе на адчайны крок і выврашае змяніць знешнасць, а менавіта — стаць страшнай. І самае дзіўнае — жыццё наладжваецца!

Панядзелак, 27 лістапада

Беларусь 1

6.00, 7.20, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), **9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.40** Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 18.15, 0.20 Зона Х (16+).
9.10 Галоўны эфір.
10.20, 12.10, 18.35, 19.20 Серыял «Дзяжурны ўрач». (16+).
12.45, 14.35, 15.25 Меладрама «Андрэйка». 1-я серыя. (16+).
15.15, 18.00 Навіны рэгіёна.
17.05 Беларуская часінка.
21.00 Панарама.
21.50 Нашы.
22.10 Серыял «След». (16+).
0.00 Арэна.
0.55 Дзень спорту.
1.10 Серыял «Афіцэрскія жонкі». (16+).

Беларусь 2

7.00 Тэлераніца. (12+).
9.00, 19.05, 21.10 Тэлебарометр.
9.35 Капейка ў капейку. (12+).
10.10 Кіслы comment. (12+).
10.20 М/с «Кунг-фу панда: захапляльныя легенды». (12+).
11.20 «Свет навыварат». (16+).
12.30 Камень, нажніцы, папера. (16+).
13.10 «Вяселле ўсляпую». (16+).
14.40 Анімацыйны фільм «Вольт». (12+).
16.50 Фантастыка «Вайна светаў Z». (16+).
19.15 Суперлато.
20.10 «Навучы жонку руліць». (16+).
21.40 Два рублі.
22.00 КЕНО.
22.05 «ЛавЛавСаг». (16+).
23.10 Серыял «Іх перабылталі ў раддоме». (16+).

Беларусь 3

7.00 «Дабраранак».
7.35, 12.20 «Беларуская кухня». Сырнікі.
8.05, 12.00, 20.00 «Калейдаскоп». Навіны культуры.
8.20, 12.15, 23.55 «Гэты дзень».
8.25 «Нацыянальны хіт-парад».
9.20, 18.10 «Наперад у мінулае».
9.50 «Навукаманія» (6+).
10.20, 14.45 «Расследаванні камісара Мегрэ». Серыял (16+).
12.50 «Беларусь, як песня». Ансамбль «Верасы».
13.15 «Славянскі базар у Віцебску — 2007».
14.15 «Музеі Беларусі». Спецыяльны турысцка-рэкрэацыйны парк «Аўгустоўскі канал». Частка 1-я.
16.25, 21.05 «Паляўнічыя на скарбы». «Калекцыя Гітлера» (12+).
17.05 «Час кіно».
17.10, 21.45 «Дзікае паляванне караля Стаха». Маст. фільм (12+).
19.25 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака». Анатоль і Іван Арціомовічы.
20.10 «Беларуская кухня». Бігас. Халодны суп.
20.40 «Калыханка» (0+).

Беларусь 5

7.45 Хакей. КХЛ. «Дынама-Мінск» — «Сібір» (Новасібірск).
9.40 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Супермікс.
10.35, 18.40 Спорт-мікс.
10.45 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Змешаная эстафета.
12.10 Пра спорт. Вынікі тыдня.
12.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Хадэрсфілд» — «Манчэстэр Сіці».
14.50 Футбол. Беларусбанк — чэмпіянат Беларусі. 30-ы тур. ФК «Гарадзея» — БАТЭ (Барысаў).
16.45 Футбол. Беларусбанк — чэмпіянат Беларусі. 30-ы тур. ФК «Віцебск» — «Дынама» (Мінск).
18.50 Хакей. Чэмпіянат Беларусі. «Нёман» (Гродна) — «Юнацтва-Мінск». (У перапынках — Спорт-цэнтр.)
21.10 Спорт-цэнтр.
21.20 Час футбола.
22.05 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тура.
23.05 Змешаныя адзінаборствы. UFC.

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), **7.30, 8.00** (з субцітрамі), **8.30, 9.00** (з субцітрамі), **11.00, 13.00, 16.00, 18.00** (з субцітрамі), **20.30** Нашы навіны.
6.05, 7.05, 8.05 «Наша раніца».
9.05 Контуры.
10.00 «Жыць здарова!» (12+).
11.05, 13.05, 16.15, 18.15 (з субцітрамі), **21.00** Навіны спорту.
11.10 «Модны прыгавор» (12+).
12.20, 13.10 «Геніі і ліхадзеі» (12+).
13.55 «Давай пажэнімся!» (16+).
14.55 «Мужчынскае/Жаночае» (16+).
16.20 «Адваротны адлік». «Вольф Месінг. Выратавацца ў Беларусі» (12+).
16.55 «На самай справе» (16+).
18.20 «Кантрольная закупка» (12+).
18.55 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
19.00 «Няхай гавораць» (16+).
20.00 Час.
21.05 Ток-шоу «Наша жыццё».
22.15 «Анатомія тэрору» (16+).
23.00 «Вячэрні Ургант» (16+).
23.40 Начныя навіны.
23.55 «Час пакажа» (16+).

СТБ

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
7.40, 20.10, 23.00 «СТБ-спорт».
8.30 «Тыдзень».
9.25 «Вялікае снеданне» (12+).
10.05 «Глядзець усім!» (16+).
10.40 «Тыдзень спорту».
11.15 «Руская не здаюцца: зброя спецыяльнага прызначэння» (16+).
12.55 «Вялікі горад».
13.50 Фантастыка «Ванільнае неба» (16+).
16.15 «Вадзіць па-руску» (16+).
16.50 «Тэледоктар» (12+).
17.35 «Пад дахам навукі. Тайныя праекты спецслужбаў» (16+).
18.35 «Тайны Чапман» (16+).
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.15 «Ваенная тайна» (16+).
23.05 «Самыя шакіруючыя гіпотэзы» (16+).
23.55 «Загадкі чалавецтва» (16+).
0.50 «Соль». Музычнае шоу. Джанга (16+).
1.50 «Знахар-2: паляванне без правіл». Серыял (16+).

МІР

7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).
8.35 «Няма праблем» (16+).
10.00, 5.05 «Любімыя акцёры» (12+).
11.00, 13.15 Серыял «Адналюбы» (16+).
13.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
14.25 «Іншы свет» (12+).
15.00 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15, 5.35 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
19.20 Серыял «Маша ў законе» (16+).
21.15 Серыял «Аддзел 44» (16+).
23.10 Маст. фільм «Ласкавы май» (16+).
1.20 Маст. фільм «Танцор дыска» (12+).
2.55 Серыял «Мафіёза» (16+).

РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Расіі».
10.00 «Карціна свету».
10.55 Надвор'е на тыдзень.
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.40 «Пакой смеху». (16+).
12.30 Ток-шоу «Што адбываецца».
13.35 «Наша справа». (16+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
14.35 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу. (12+).
15.45 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.35 «Лёс чалавека». (12+).
18.45 «Андрэй Малахаў. Прамы эфір». (16+).
20.35 Серыял «Марозава». (12+).
22.10, 23.10 Серыял «Свая чужая». (16+).
23.55 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

НТБ—Беларусь

5.55 «Астрапрагноз».
6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
6.10, 7.10 «Дзелавая раніца НТБ». (12+).
7.50, 8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара». (16+).
9.45 «За гранню». (16+).
10.25, 19.40 Дзённікі «Удача ў прыдачу!» з «Еўраопт».
10.30 Серыял «Падазраюцца ўсе». (16+).
11.05 Серыял «Сведкі». (16+).
12.00 «Суд прысяжных». (16+).
13.25, 18.30 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
14.00 «НЗ. Расследаванне». (16+).
14.25 «Зоркі сышліся». (16+).
16.30 «Чакай мяне». (12+).
17.30 «Ты не паверыш!» (16+).
19.45 Серыял «Мянтоўскія войны». (16+).
21.25 Серыял «Шэлест».
23.25 «НЗ.by».
23.50 «Вынікі дня».
0.20 Серыял «Агенцтва схаваных камер». (16+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.55, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).
7.15, 16.00 Для дзяцей: «Адказвайка».
7.30 «Раніца на восьмым».
10.30 «Дзецям пра зверанят».
10.50 Трылер «Катастрофа».
13.00 Серыял «Жорсткае каханне».
14.30 Серыял «Прыгоды маладога Індыяны Джонс».
16.05 «Мультпарад»: «Хортан».
17.35 Серыял «Дарагі доктар».
19.00 Серыял «Маленькая хлусня».
20.00 Серыял «Дзеці Арбата».
20.50 «Вечарніца».
21.05 Трылер «Ратавальнікі» (16+).
23.00 Серыял «Дама пад вуаллю».

ВТБ

6.00, 15.15 Серыял «Вароніны». (12+).
7.20 «Дурні і дарогі». (16+).
7.40, 4.20 М/ф «Дуда і Дада». (0+)
8.00, 4.30 М/ф «Смяшарыкі». (0+)
8.20, 4.50 М/ф «Аліса ведае, што рабіць!» (6+)
8.50, 3.50 «Ералаш». (6+)
9.30 «Сэрцы за каханне» (16+).
10.00 «Проста кухня». (16+).
10.40 «Поспех» (16+).
12.40 Скетч-шоу «6 кадраў» (16+).
13.00 Make-over шоу «Паспець за 24 гадзіны» (16+).
14.10, 20.10 Серыял «Гатэль «Элеон». (16+).
16.45, 5.10 Серыял «Ранеткі». (12+).
17.50, 23.20 «Уральскія пельмені». (16+).
21.20 Драма «Злаві мяне, калі зможаш». (12+).
0.00 Серыял «Празорца». (16+).
0.50 Серыял «Бязмоўны сведка». (16+).
1.50 Серыял «Закрытая школа». (16+).
3.30 «Лаві момант». (16+).

Культура

6.30 «Вулканічная Адысея». Дак. фільм.
7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 Навіны культуры.
7.35 «Легенды сусветнага кіно». Леанід Гайдай.
8.05, 21.10 «Правілы жыцця».
8.35, 22.20 «Абацтва Даўнтан». Маст. фільм.
9.30 «Палёт на Марс, або Валанцёры «Чырвонай планеты». Дак. фільм.
10.15, 17.45 «Назіральнік».
11.10, 0.25 XX стагоддзе. «Алё, мы шукаем таленты!» 1972 год.
12.15 «Мы — грамацеі!» Тэлевізійная гульня для школьнікаў.
12.55 «Гутарка». Дак. фільм.
13.35 «Белая студыя».
14.15, 1.25 Сусветныя скарбы.
14.30 Біблейскі сюжэт.
15.10 Дырыжыруе Туган Сахіеў. Нацыянальны аркестр Капітолія Тулузы.
16.00 Колер часу. Эль Грэка.
16.15 «На гэтым тыдні... 100 гадоў таму. Нефрантавыя нататкі».
16.40 «Агора». Ток-шоу.
18.40 «Па следзе залатога чырвонца». Дак. фільм.
19.45 Галоўная роля.
20.05 Навука без межаў. «Чалавек ці робат?» Дак. фільм.
20.55 «Добрай ночы, малыя!»
21.40 «Сацы. Нясумная класіка...»
23.10 «Адлюстраваны час». Дак. серыял.
23.55 «Майстэрня архітэктуры». Архітэктура і музыка.
1.40 Барыс Беразоўскі. Французская і руская музыка.
2.25 Жыццё выдатных ідэй. «Плямы на Сонцы».

Настальгія

6.00, 0.00 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1987. 2010 год (16+).
7.00, 8.45, 11.20, 12.50, 17.15, 19.15, 20.50, 21.40, 23.00, 23.40, 1.00, 2.35, 3.40, 5.00 Музычная настальгія (12+).
7.15 «Сустрэча з кінарэжысёрам Аляксеем Германам у Канцэртнай студыі «Астанкіна». 1989 год (12+).
9.00 «Быў час». 2008 год (16+).
10.00 Маст. фільм «Мой пяшчотна любімы дэтэктыў» (16+).
12.00 Дак. фільм «Скрыжаванне рока» (16+).
12.30 «Час пік» з Дзмітрыем Кісялёвым. 1996 год (16+).
13.20 Сустрэча ў Канцэртнай зале «Расія» з Аляксеем Баталавым. 1989 год (12+).
14.25 Фільм-канцэрт «Рикки Э Повери». 1986 год (12+).
15.30 Маст. фільм «Быў месяц май» (16+).
18.00 «СевАлогія» з Севам Наўгародцавым. 2005 год (18+).
19.35 Маст. фільм «Арыэль» (18+).
21.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
22.00 «Народжаныя ў СССР» (12+).
23.30 «Сядзі і глядзі» (16+).
1.15 «Вакол смеху». Тэма: «Студэнцтва». 1982 год (12+).
4.00 «Колба часу» (16+).

EuroSport 1

3.30, 19.00 Горныя лыжы. Кубак свету.
5.00, 10.30, 23.30, 1.30 Снукер. Northern Ireland Open. Фінал.
7.00, 22.15 Скачкі з трампліна. Кубак свету.
8.30, 16.00, 20.45 Біятлон. Кубак свету.
10.00 Лыжнае дваябор'е. Кубак свету.
11.30 Дрон-рэйсінг. DR1 Champions.
12.30, 18.30, 21.30, 1.00 Зімовыя віды спорту. «Sports destination».
13.00 Кёрлінг. Чэмпіянат Еўропы. Мужчыны. Фінал.
14.30 Кёрлінг. Чэмпіянат Еўропы. Жанчыны. Фінал.
16.30 Фігурнае катанне. Этап Гран-пры.
0.30 Watts.

Кінакамедыя

0.55 Меладрама «Сексаголік». (16+).
2.35 Камедыя «Бамбіза Салман». (16+).
4.25 Драма «Па версіі Барні». (16+).
6.55 Драма «Успаміны». (16+).
8.40 Меладрама «Сведка на вяселлі». (16+).
10.30 Камедыя «Мілка». (18+).
12.15 Камедыя «Аксамітныя ручкі». (16+).
14.10, 15.05 Шоу «Камедыянты». (16+).
14.40, 15.35 Скетчкам «Паміж намі». (16+).
15.55 Камедыя «Ліхтугі Альфрэда». (12+).
17.40 Камедыя «Кароль вечарынак». (16+).
19.30 Камедыя «Запалі гэтым летам». (16+).
21.10 Меладрама «Парыж — Манхэтэн». (16+).
22.45 Камедыя «Дзюплекс». (12+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
8.10 «10 самых» (16+).
8.40 «Доктар І...» (16+).
09.10, 19.00, 2.55 «Кузей. Гюней». Серыял (16+).
10.45 «Судовыя страсці». Дак. серыял (16+).
12.25 «Асцярожна, махляры!» (16+).
12.55 «Без падману» (16+).
13.45 «Вецер перамен». Меладрама (12+).
15.30 «Нераскрытыя тайны» (16+).
16.25 «Папялушка 2:0» (16+).
17.20 «Развітанне» (16+).
18.10, 4.25 «Сон і сны». Дак. фільм (12+).
20.50, 2.05 «Ежа, я люблю цябе» (16+).
21.50 «Рэвізора» (16+).
22.55 «Вокладка» (16+).
23.25 «Легенда аб Шукальніку». Серыял (16+).
0.10 Марлі і я». Трагікамедыя (16+).
5.05 «Часова даступны» (12+).

ТБ1000

6.10, 15.25 Прыстанак праклятых (16+).
8.35 Ключ ад усіх дзвярэй (16+).
10.50 Тры метры над узроўнем неба: я цябе хачу (16+).
13.25 Штучны інтэлект. Доступ неабмежаваны (16+).
17.50 Хоць раз у жыцці (16+).
20.10 Яна яго абажае (16+).
22.15 Мой хлопчык (12+).
0.15 Я ведаю, што вы зрабілі мінулым летам (16+).
2.10 Матч-пойнт (16+).
4.15 Сэрцаед (16+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Усё і адразу (16+).
8.15 Стаўка на каханне (12+).
10.10 Рускі кінафестываль у Лондане 2017. Цырымонія ўзнагароджання (16+).
11.20 Дзіўныя мужчыны Сямёнавай Кацярыны (16+).
14.25 Шык (12+).
16.20, 4.20 Пляммяшка. Серыі 1—2-я (12+).
18.20 Без межаў (12+).
20.20 Вязень старой сядзібы (12+).
22.30 Ржэўскі супраць Напалеона (16+).
0.20 Хардкор (18+).
2.20 Паляўнічы-4. Адплата (16+).

National Geographic

6.00 Узлом Сістэмы. (16+).
6.20 Зрабі або памры. (12+).
6.45 Займальная навука. (12+).
7.35, 5.10 Навуковыя недарэчнасці. (12+).
8.00, 10.20, 15.00 Мегазаводы. (12+).
8.45, 11.05 Шаша праз пекла. (12+).
9.30 Панарама 360. Аб'ект сусветнай спадчыны. (12+).
11.55 Аўта-SOS. (12+).
12.40 Антарктыка. (12+).
13.25, 17.15, 20.15 Гульні розуму. (12+).
15.45 Прарыў. (12+).
16.30, 19.30, 2.50 Расследаванні авіякатастроф. (12+).
18.00, 21.00, 0.50, 3.35 Другая сусветная вайна: пекла пад вадой. (16+).
18.45 Дзікае надвор'е. (12+).
21.45 Даследчык 2.0. (12+).
22.30 Код небяспекі. (12+).
23.15 Героі нябесная вайны. (12+).
0.05 Мяжа. (16+).
1.35 Пагоня за ледавікамі. (12+).
4.20 Смага. (12+).

Discovery

8.00, 11.00, 17.00, 22.00, 0.00, 4.40 Махінатары. (12+).
9.00, 15.00, 21.00, 2.25, 6.20 Як гэта ўстроена? (12+).
10.00, 16.00, 1.00, 3.50 Сапёры. (16+).
10.30, 16.30, 23.30, 4.15 Склады: бітва ў Канадзе. (12+).
14.00, 7.10 Голыя і напалохавыя. (16+).
18.00, 5.30 Хуткія і гучныя. (12+).
19.00 Залатая ліхаманка. (16+).
20.00 Як уладкаваны Сусвет. (12+).
23.00 Паляўнічыя на рэлііквіі. (16+).
1.30 Самагонщчыкі. (18+).
2.55 Аперацыя «Выратаванне дома». (12+).

Аўторак, 28 лістапада

Беларусь 1

6.00, 7.20, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), **9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.40** Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 18.15, 0.20 Зона Х (16+).
8.50 Слова мітрапаліта Паўла на пачатак Каляднага посту.
9.10, 22.10 Серыял «След». (16+).
10.55, 12.10, 18.35, 19.20 Серыял «Дзяжурны ўрач». (16+).
13.10 Дзіцячы доктар.
13.45 Дзень у вялікім горадзе.
14.45, 15.25 Серыял «Райское месца». (16+).
15.15, 18.00 Навіны рэгіёна.
15.25 Серыял «Райское месца». (16+).
17.05 Беларуская часінка.
21.00 Панарама.
21.50 Спецыяльны рэпартаж. (12+).
0.00 Сфера інтарэсаў.
0.55 Дзень спорту.
1.10 Серыял «Афіцэрскія жонкі». (16+).

Беларусь 2

7.00 Тэлераніца. (12+).
9.00, 19.10 Тэлебарометр.
9.05, 17.05 Серыял «Жаночы рай». (16+).
11.05, 22.05 «Тата зможа?» (16+).
11.55 Серыял «Каманда». (16+).
13.55, 19.15 «Панаехалі». (16+).
15.10, 22.55 Серыял «Іх перабылтаці ў раддоме». (16+).
16.15, 23.45 Нічога сабе ньюз. (12+).
16.20, 23.50 «Пін_код». Інтэрактыўны маладзёжны праект.
20.20 «Паненка-сялянка». (16+).
21.30 «Багіня шопінгу». (16+).
22.00 Спортлато 6 з 49, КЕНО.

Беларусь 3

7.00 «Дабраранак».
7.35, 12.20 «Беларуская кухня». Бураковы квас.
8.05, 12.00, 20.00 «Калейдаскоп». Навіны культуры.
8.20, 12.15, 23.00 «Гэты дзень».
8.25, 18.35 «Ясенін». Маст. фільм. (16+).
9.20, 18.10 «Легенды кіно». Юрый Багатыроў (12+).
9.50 «Камертон». Народная артыстка БССР Марыя Захарэвіч.
10.20, 15.00 «Расследаванні камісара Мегрэ». Серыял (16+).
12.50 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака». Антаніна Слабодчыкава, Міхаіл Гулін.
13.15 «Славянскі базар у Віцебску — 2008».
14.10 «Музеі Беларусі». Спецыяльны турысцка-рэкрэацыйны парк «Аўгустоўскі канал». Частка 2-я.
14.35 «Я хачу гэта ўбачыць!». Смаргонь і Смаргонскі раён (6+).
16.35, 21.05 «Паляўнічыя на скарбы». «Зондэркаманда «Мастацтва» (12+).
17.15, 21.45 «Далёка ад вайны». Маст. фільм. 1-я серыя (16+).
19.30 «Ваша лато», «Пяцёрачка».
20.15 «Беларуская кухня». Крупнік. Гамолкі.
20.40 «Калыханка» (0+).
22.40 «Песні пад гітару».

Беларусь 5

8.00 Хакей. Чэмпіянат Беларусі. «Нёман» (Гродна) — «Юнацтва-Мінск».
9.55 Час футбола.
10.40 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тура.
11.40, 16.10 Спорт-мікс.
11.50 Гандбол над Бугам.
12.20 Хакей для ўсіх.
12.55 Баскетбол. Кваліфікацыя да ЧС-2019. Мужчыны. Беларусь — Чарнагорыя.
14.35 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. «Кіль» (Германія) — БГК імя Мяшкова (Беларусь).
16.20 Змешаныя адзінаборствы. UFC.
18.30 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэачасопіс.
19.00 Спорт-цэнтр.
19.10 Авертайм. КХЛ.
19.25 Хакей. КХЛ. «Дынама-Мінск» — «Югра» (Ханты-Мансійск). (У перапынках — Авертайм. КХЛ.)
22.10 Спорт-кадр.
22.40 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Лестэр» — «Тотэнхэм». (У перапынку — Спорт-цэнтр.)

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), **7.30, 8.00** (з субцітрамі), **8.30, 9.00** (з субцітрамі), **11.00, 13.00, 16.00, 18.00** (з субцітрамі), **20.30** Нашы навіны.
6.05, 7.05, 8.05 «Наша раніца».
9.05 Ток-шоу «Наша жыццё».
10.00 «Жыць здарова!» (12+).
11.05, 13.05, 16.15, 18.15 (з субцітрамі), **21.00** Навіны спорту.
11.10 «Модны прыгавор» (12+).
12.20, 13.10, 19.00 «Няхай гавораць» (16+).
13.55 «Давай пажэнімся!» (16+).
14.55 «Мужчынскае/Жаночае» (16+).
16.20 «Адваротны адлік». «Днепрабуг. Палескі залом» (12+).
16.55 «На самай справе» (16+).
18.20 «Кантрольная закупка» (12+).
18.55 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
20.00 Час.
21.05 Серыял «Вялікія грошы» (16+).
23.05 «Вячэрні Ургант» (16+).
23.40 Начныя навіны.
23.55 «Час пакажа» (16+).

СТБ

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
7.40, 20.10, 23.00 «СТБ-спорт».
8.30, 18.35 «Тайны Чапман» (16+).
9.35, 23.25 «Самыя шакіруючыя гіпотэзы» (16+).
10.40 «Фаталісты». Серыял (16+).
12.30, 0.15 «Загадкі чалавецтва» (16+).
13.50 Трылер «Мілыя косткі» (12+).

16.00 «Цэнтральны рэгіён».
16.50 «Салдаты і афіцэры». Серыял (16+).
17.35 «Пад прыкрыццём». Серыял (16+).
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.15 Маст. фільм «Мне б у неба» (12+).
22.20 «Глядзець усім!» (16+).
23.05 «Аўтапанарама» (12+).
1.10 «Знахар-2: паляванне без правіл». Серыял (16+).

МІР

7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).
8.35 «Няма праблем» (16+).
10.00, 5.00 «Любімыя акцёры» (12+).
11.00, 13.15 Серыял «Аднолюбы» (16+).
13.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
14.25 «Іншы свет» (12+).
15.00 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15, 5.35 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
19.20 Серыял «Маша ў законе» (16+).
21.15 Серыял «Аддзел 44» (16+).
23.10 Маст. фільм «Дыягназ: каханне» (16+).
0.45 Маст. фільм «Ласкавы май» (16+).
2.55 Серыял «Мафіёза» (16+).

РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.40 «Пакой смеху» (16+).
12.00, 22.30, 23.10 Серыял «Свая чужая». (16+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
14.35 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу. (12+).
15.45 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.35 «Лёс чалавека». (12+).
18.45 «Андрэй Малахаў. Прамы эфір». (16+).
20.35 Серыял «Марозава». (12+).
22.10 «Простыя пытанні» з Ягорам Хрусталёвым. (12+).

0.10 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

НТБ—Беларусь

5.55 «Астрапрагноз».
6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
6.10, 7.10 «Дзелавая раніца НТБ». (12+).
7.50, 8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара». (16+).
9.40, 23.25 «НЗ.by».
10.25, 19.40 Дзённікі «Удача ў прыдачу!» з «Еўраопт».
10.30 Серыял «Падазраюцца ўсе». (16+).
11.05 Серыял «Сведкі». (16+).
12.00 «Суд прысяжных». (16+).
13.30, 18.30 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
14.05 «Месца сустрэчы».
16.35 Серыял «Вуліцы разбітых ліхтароў». (16+).
19.45 Серыял «Мянтоўскія войны». (16+).
21.25 Серыял «Шэлест».
23.50 «Вынікі дня».
0.20 Серыял «Агенцтва схаваных камер». (16+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.45, 20.55, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).
7.25, 16.00 Для дзяцей: «Адказвайка».
7.30 «Раніца на восьмым».
10.30 «Мой любімы гадаванец» (0+).
11.00 Камедыя «Мексіканец» (12+).
13.00 Серыял «Жорсткае каханне».
14.25 Серыял «Прыгоды маладога Індыяны Джонс» (12+).
16.05 «Мультпарад».
17.20 Серыял «Дарагі доктар».
18.50 Серыял «Маленькая хлусня».
19.50 Серыял «Свой сярод чужых» (16+).
20.45 «Вечарніца».
21.00 «Даведнік па краінах і кантынентах» (0+).
21.10 Трылер «Паляванне» (18+).
23.00 Серыял «Дама пад вуаллю».

ЗНАРОК МАНА РАЗВОДЗІЦЬ СЫРАСЦЬ

Штотыдзень у эфіры тэлеканала «Беларусь 3» гульня «Размаўляем па-беларуску». Для таго каб стаць яе ўдзельнікамі, неабходна зайсці на сайт tvrgomel.by або 3belarus.by і праз банер «Размаўляем па-беларуску» запоўніць заяўку на каманду з трох чалавек. Ну, а праверыць сваё веданне роднай мовы пасля таго, як праграма выйшла ў эфір, можна з дапамогай «Звязды». Ці ведалі вы, што:

тарка — металічная пласціна з дзіркамі для націрання чаго-небудзь;
хеўра — людзі, якія аб'ядналіся для разбою; банда;
лацвей — зручней, лепей;
знаро́к — спецыяльна, з пэўнымі мэтамі;
няўклю́да — той, хто мае нязграбную фігуру ці позу;
мана́ — наўмыснае скажэнне праўды, хлусня;
разводзіць сырасць — плакаць (*беларусы яшчэ скажуць:* аблівацца слязамі, распускаць нюні, бярозаю ліцца, вачэй не асушваць, пець рэпку; *рускія:* пускать слезу);
не разгінаць спіны — старанна, шмат, доўга працаваць (*беларускія сінонімы:* гнуць спіну, цягнуць ярмо, сем патоў выліваць, лоб грэць, мазоліць рукі; *рускі адпаведнік:* лить пот).

Чарговыя выпускі тэлевіктарыны глядзіце ў эфіры «Беларусь 3» раніцай кожную суботу.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.
iost@zviazda.by

ВТБ

6.00, 15.15 Серыял «Вароніны». (12+).
7.20 «Дурні і дарогі». (16+).
7.40, 4.20 М/ф «Дуда і Дада». (0+)
8.00, 4.30 М/ф «Смяшарыкі». (0+)
8.20, 4.50 М/ф «Аліса ведае, што рабіць!» (6+)
8.50, 3.50 «Ералаш». (6+)
9.30 Серыял «Сямейны бізнес». (12+).
10.40 Драма «Зларі мяне, калі зможаш». (12+).
13.30, 19.00 Серыял «Псіхалагіні» (16+).
14.10, 20.10 Серыял «Гатэль «Элеон». (16+).
16.45, 5.10 Серыял «Ранеткі». (12+).
17.50, 23.40 «Уральскія пельмені». (16+).
21.20 Камедыя «Падарожжа Гектара ў пошуках шчасця». (12+).
0.00 Серыял «Празорца». (16+).
0.50 Серыял «Бязмоўны сведка». (16+).
1.50 Серыял «Закрытая школа». (16+).
3.30 «Лаві момант». (16+).

Культура

6.30 «Чалавек ці робат?» Дак. фільм.
7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 Навіны культуры.
7.35 «Легенды сусветнага кіно». Вера Халодная.
8.05, 21.10 «Правілы жыцця».
8.35, 22.20 «Абацтва Даўнтан». Маст. фільм.
9.25, 17.25, 2.35 Сусветныя скарбы.
9.40 Галоўная роля.
10.15, 17.45 «Назіральнік».
11.10, 0.35 XX стагоддзе. «Прарокі ў сваёй Айчыне». Дак. фільм.
12.25 «Майстэрня архітэктуры». Архітэктура і музыка.
13.00 «Саці. Нясумная класіка...»
13.45 «Па следзе залатога чырвонца». Дак. фільм.
14.30 «Бляск і горкія слёзы расійскіх імператрыц». Дак. серыял. 1-я серыя.
15.10, 1.45 Дырыжыруе Туган Сахіеў. Нацыянальны аркестр Капітолія Тулузы.
15.40 Жыццё выдатных ідэй. «Плямы на Сонцы».
16.15 «Эрмітаж».
16.40 «2 Вернік 2».
18.40 «Рэйд на Дуклу». Дак. фільм.
19.45 Галоўная роля.
20.05 Навука без меж. «Магія гуку і цуды навукі». Дак. фільм.
20.45 «Кацусіка Хакусай». Дак. фільм.
20.55 «Добрай ночы, малыя!»
21.40 Штучны адбор.
23.10 «Адлюстраваны час». Дак. серыял.
23.55 «Тым часам».

Настальгія

6.00 Дак. фільм «Скрыжаванне рока» (16+).
6.30 «Час пік» з Дзмітрыем Кісялёвым. 1996 год (16+).
6.50, 8.45, 11.20, 13.15, 14.50, 15.40, 17.00, 17.40, 18.50, 20.40, 21.40, 23.00, 1.00, 2.45, 5.20 Музычная настальгія (12+).
7.20 Сустрэча ў Канцэртнай зале «Расія» з Аляксеем Баталавым. 1989 год (12+).
8.25 Фільм-канцэрт «Рикки Э Повери». 1986 год (12+).
9.30 Маст. фільм «Быў месяц май» (16+).
12.00 «СевАлогія» з Севам Наўгародцавым. 2005 год (18+).
13.35 Маст. фільм «Арыэль» (18+).
15.00, 21.00 «Мінулы час» (12+).
16.00, 22.00 «Народжаныя ў СССР» (12+).
17.30 «Сядзі і глядзі» (16+).
18.00 «Быў час» з Аляксандрам Паліткоўскім: «Азартныя гульні ў СССР». 2007 год (16+).
19.20 Маст. фільм «Пчолка» (18+).
0.00 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1987. 2-я частка. 2010 год (16+).
1.15 «Сустрэча з кінарэжысёрам Аляксеем Германам у Канцэртнай студыі «Астанкіна». 1989 год (12+).
3.00 «Быў час». 2008 год (16+).
4.00 Маст. фільм «Мой пяшчотна любімы дэтэктыў» (16+).

EuroSport 1

3.30, 18.30, 0.00, 2.00 Скачкі з трампліна. Кубак свету.
5.00, 13.20, 19.30, 1.05 Біятлон. Кубак свету.
6.30, 22.30, 1.30 Зімовыя віды спорту. «Sports destination».
7.00 Снукер. Northern Ireland Open. Фінал.
8.30 Фігурнае катанне. Этап Гран-пры.
10.35 Зімовыя віды спорту. «У пагоні за гісторыяй». Ліндсі Вон.
11.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету.
11.45 Горныя лыжы. Кубак свету.
13.40 Алімпійскія гульні. «Алімпійскае прызнанне».
13.50 Алімпійскія гульні. «Топ-10 найвялікшых момантаў».
14.00 Алімпійскія гульні. «Алімпійскі антураж».
14.30 Алімпійскія гульні. «Захапляльныя моманты».
15.00 Алімпійскія гульні. «Алімпійскія рэкорды».
16.00, 17.30 Алімпійскія гульні. «Зборы ў Патагоніі».
18.00 Футбол. «ФІФА».
20.00 Конны спорт. Кубак свету.
21.00 «Найлепшае з коннага спорту».
21.30 Конны спорт. Global champions tour.
23.00 Аўтагонкі. «Формула Е».

Кінакамедыя

0.25 Камедыя «Шпіён па суседстве». (12+).
2.10 Скетчкам «Паміж намі». (16+).
2.30 Камедыя «Кулі над Брадвеем». (16+).
4.25 Камедыя «Разбіраючы Гары». (16+).
6.15 Драма «Па версіі Барні». (16+).
8.45 Камедыя «Кароль вечарынак». (16+).
10.35 Камедыя «Хлапечнік па-ірландску». (16+).
12.20 Меладрама «Парыж — Манхэтэн». (16+).
13.55, 14.40, 15.35 Скетчкам «Паміж намі». (16+).
14.10, 15.05 Шоу «Камедыянты». (16+).
15.50 Камедыя «Запалі гэтым летам». (16+).
17.35 Камедыя «Мамчын сынок». (12+).
19.30 Камедыя «Аперацыя «Тушонка». (16+).
21.30 Камедыя «Шнайдэр супраць Бакса». (16+).
23.20 Меладрама «Сексагалік». (16+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
7.50 «Доктар І...» (16+).
8.20 «Трэндзі» (16+).
8.50, 19.00, 2.10 «Кузей. Гюней». Серыял (16+).
10.25, 3.0 «Судовыя страсці». Дак. серыял (16+).
12.00, 18.00 «Сляпая» (12+).
13.00, 16.55 «Варажбітка» (12+).
14.05, 5.10 «Паралельны свет» (12+).
15.00 «Паляўнічыя на прывідаў» (16+).
15.35 «Здзелка» (16+).
16.05 «Натуральны адбор» (12+).
20.45 «Вакол свету. Мясціны сілы» (16+).
21.45 «Рэвізора» (16+).
22.50 «Гісторыі выратавання» (16+).
23.20 «Легенда аб Шукальніку». Серыял (16+).
0.05 «Гаспадар мораў». Фэнтэзі (16+).

ТБ1000

6.10, 17.45 Іншапланецянін (6+).
8.35 Мой хлопчык (12+).
10.45 Яна яго абажае (16+).
13.00 Сэрцаед (16+).
15.10 Матч-пойнт (16+).
20.10 Кастрычніцкае неба (12+).
22.15 Рымскія спатканні (16+).
0.05 Я ўсё яшчэ ведаю, што вы зрабілі мінулым летам (16+).
2.00 Бачнасць гневу (16+).
3.55 Целаахоўнік (16+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Ржэўскі супраць Напалеона (16+).
8.05 Вязень старой сядзібы (12+).
10.15 Мужчына ў маёй галаве (16+).
12.35 Апавесць непагашанага Месяца (0+).
14.20 Дзень дурня (16+).
16.20, 4.20 Плямяшка. 3—4-я серыі (12+).
18.35 Рускі кінафестываль у Лондане 2017. Цырымонія ўзнагароджання (16+).
20.20 Арда (16+).
22.50 Вясёлая моладзь (12+).
0.40 Прасвятленне (16+).
2.20 Мафія: гульня на выжыванне (16+).

National Geographic

6.00 Узлом Сістэмы. (16+).
6.20 Зрабі дов пампы. (12+).
6.45 Займальная навука. (12+).
7.30, 18.00, 21.00, 0.50, 3.40, 5.40 Навуковыя недарэчнасці. (12+).
8.15, 10.35, 15.15 Мегазаводы. (12+).
9.00, 11.20 Шаша праз пекла. (12+).
9.50 Другая сусветная вайна: пекла пад вадой. (16+).
12.10 Аўта-SOS. (12+).
12.55 Антарктыка. (12+).
13.40, 17.15, 20.15 Гульні розуму. (12+).
16.00 4.25 Пагоня за ледавікамі. (12+).
18.45 Дзікае надвор'е. (12+).
19.30, 2.55 Расследаванні авіякатастроф. (12+).
21.45 1917: адзін год — дзве рэвалюцыі. (16+).
22.30 Код небяспекі. (12+).
23.15 Героі нябесная вайны. (12+).
0.05 Мяжа. (16+).
1.35 З попелу. (12+).

Discovery

8.00, 17.00, 22.00, 4.40 Махінатары. (12+).
9.00, 15.00, 21.00, 2.25, 6.20 Як гэта ўстроена? (12+).
10.00, 16.00, 1.00, 3.50 Сапёры. (16+).
10.30, 16.30, 23.30, 4.15 Склады: бітва ў Канадзе. (12+).
11.00 Калекцыянеры аўто. (12+).
14.00, 7.10 Голыя і напалоханыя. (16+).
18.00, 5.30 Хуткія і гучныя. (12+).
19.00, 2.55 Залатая ліхаманка. (16+).
20.00 Мільёны Пабла Эскабара. (16+).
23.00 Паляўнічыя на рэліквіі. (16+).
0.00 Мяцеж. (16+).
1.30 Самагоншчыкі. (18+).

■ Слухай сваё

ЦІ ПАЗНАЕШ ІХ ПА ГАЛАСАХ?

«Песня года» адзначыць лідараў ратацый

Музычны фестываль «Песня года Беларусі — 2017» пройдзе на сцэне Палаца Рэспублікі ў Мінску 28 лістапада.

Перад гледачамі выступяць каля 40 самых папулярных артыстаў краіны, сярод якіх Анатоль Ярмоленка, ансамбль «Песняры», Ядвіга Паплаўская, Аляксандр Саладуха, Алёна Ланская, Іскуі Абалян, Ганна Шаркунова, гурты «Тяни-Толкай», «Napoli», «Дрозды», «Topless», «Las Vegas» і многія іншыя!

Падчас канцэрта сумесны хіт, прэм'ера якога адбылася ў кастрычніку, упершыню публічна выканаюць Герман і Наташа Каралёва. Асновай для фарміравання рэпертуару канцэрта сталі спісы лідараў ратацый, якія падаваліся музычнымі рэдакцыямі самых папулярных радыёстанцый Беларусі. Разглядаліся песні, якія трапілі ў гарачыя трэк-лісты з ліпеня 2017 года. Акрамя таго, па існуючай добрай традыцыі АНТ запрашае на «Песню года» народных улюбёнцаў і даўніх сяброў тэлеканала — Аляксандра Саладуху, Ядвігу Паплаўскую, ансамбль «Песняры», Анатоля Ярмоленку і ансамбль «Сябры», Аляксандру Гайдук, Ірыну Відаву. Свята, якое стала папулярнай і чаканай музычнай падзеяй для тысяч гледачоў і тэлегледачоў краіны, праводзіцца ўжо 12 гадоў запар. Тэлеверсія канцэрта «Песня года Беларусі — 2017» выйдзе ў эфір АНТ 25 снежня. Арганізатары «Песні года» — тэлеканал АНТ і Палац Рэспублікі.

Вікторыя ЗАХАРАВА.
zaharava@zviazda.by

■

Серада, 29 лістапада

Беларусь 1

6.00, 7.20, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), **9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.35** Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 18.15, 0.15 Зона Х (16+).
9.10, 22.10 Серыял «След». (16+).
10.55, 12.10, 18.35, 19.20 Серыял «Дзяжурны ўрач». (16+).
13.10 Дзіцячы доктар.
13.45 Дзень у вялікім горадзе.
14.45, 15.25 Серыял «Райскае месца». (16+).
15.15, 18.00 Навіны рэгіёна.
17.05 Беларуская часінка.
21.00 Панарама.
21.50 Актуальнае інтэрв'ю.
0.00 Сфера інтарэсаў.
0.55 Дзень спорту.
1.05 Серыял «Афіцэрскія жонкі». (16+).

Беларусь 2

7.00 Тэлераніца. (12+).
9.00, 19.15 Тэлебарометр.
9.05, 17.10 Серыял «Жаночы рай». (16+).
11.10, 22.05 «Тата зможа?» (16+).
12.05 Серыял «Каманда». (16+).
14.05, 19.20 «Бітва салонаў». (16+).
15.15, 22.55 Серыял «Іх перабылталі ў раддоме». (16+).
16.15, 23.45 Нічога сабе нюз. (12+).
16.20, 23.50 «Пін_код». Інтэрактыўны маладзёжны праект.
20.20 «Паненка-сялянка». (16+).
21.30 «Багіня шопінгу». (16+).
22.00 Спортлато 5 з 36, КЕНО.

Беларусь 3

7.00 «Дабрананак».
7.35, 12.20 «Беларуская кухня». Юшка і рыба на саломе.
8.05, 12.00, 20.00 «Калейдаскоп». Навіны культуры.
8.20, 12.15, 23.00 «Гэты дзень».
8.25, 18.35 «Ясенін». Маст. фільм. (16+).
9.20, 18.10 «Легенды кіно». Вячаслаў Ціханаў (12+).
9.50 «Камертон». Эстрадны спявак, заслужаны артыст БССР Валерый Дайнэка.
10.20, 15.00 «Расследаванні камісара Мегрэ». Серыял (16+).
12.50 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака». Ганна Балаш.
13.15 «Славянскі базар у Віцебску — 2009».
14.10 «Музеі Беларусі». Музей гісторыі горада Брэста.
14.35 «Я хачу гэта ўбачыць!» Лагойскі раён (6+).
16.35, 21.05 «Паляўнічыя на скарбы». «Тайнікі Рэйха» (12+).
17.15, 21.45 «Далёка ад вайны». Маст. фільм. (16+).
19.25 «Тэатр у дэталях». Спектакль Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага гледача «Дзікае паляванне караля Стаха».
20.10 «Беларуская кухня». Бульбяная каўбаса з падліўкай.
20.40 «Калыханка» (0+).
22.40 «Песні пад гітару».

Беларусь 5

7.25 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Змешаная эстафета.
8.45 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Уотфард» — «Манчэстэр Юнайтэд».
10.45, 14.50 Спорт-мікс.
10.55 Хакей. КХЛ. «Дынама-Мінск» — «Югра» (Ханты-Мансійск).
12.50 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Брайтан» — «Крыстал Пэлас».
15.00 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Вест Бромвіч» — «Ньюкасл».
17.00 Козел пра футбол.
17.20, 18.25 Спорт-кадр.
17.50 Слэм-данк.
18.35 Агнявы рубеж.
19.05 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Індывідуальная гонка. Жанчыны.
21.05 Хакей. Чэмпіянат Беларусі. U-20 — «Юнацтва-Мінск».
22.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Манчэстэр Сіці» — «Саўтгемптан». (У перапынку — Спорт-цэнтр.)

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), **7.30, 8.00** (з субцітрамі), **8.30, 9.00** (з субцітрамі), **11.00, 13.00, 16.00, 18.00** (з субцітрамі), **20.30** Нашы навіны.
6.05, 7.05, 8.05 «Наша раніца».
9.05 «Нона Мардзюкова. Такой яе ніхто не ведаў» (12+).
10.00 «Жыць здарова!» (12+).
11.05, 13.05, 16.15, 18.15 (з субцітрамі), **21.00** Навіны спорту.
11.10 «Модны прыгавор» (12+).
12.20, 13.10, 19.00 «Няхай гавораць» (16+).
13.55 «Давай пажэнімся!» (16+).
14.55 «Мужчынскае/Жаночае» (16+).
16.20 «Адваротны адлік». «Бітва за Кобрын. Заложнікі сакрэтнага пакта» (12+).
16.55 «На самай справе» (16+).
18.20 «Кантрольная закупка» (12+).
18.55 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
20.00 Час.
21.05 Серыял «Вялікія грошы» (16+).
23.05 «Вячэрні Ургант» (16+).
23.45 Начныя навіны.
0.00 «Час пакажа» (16+).

СТБ

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
7.40, 20.10, 23.00 «СТБ-спорт».
8.30, 18.35 «Тайны Чапман» (16+).
9.35, 23.05 «Самыя шакіруючыя гіпотэзы» (16+).
10.40 «Фаталісты». Серыял. Заключныя серыі (16+).
12.30, 23.55 «Загадкі чалавецтва» (16+).
13.50 Маст. фільм «Мне б у неба» (12+).
15.45 «Вадзіць па-руску» (16+).
16.10 «Аўтапанарама» (12+).
16.50 «Салдаты і афіцэры». Серыял (16+).
17.35 «Пад прыкрыццём». Серыял (16+).
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.15 «Тэрыторыя памылак» (16+).
22.00 «Глядзець усім!» (16+).
0.45 «Знахар-2: паляванне без правіл». Серыял (16+).

МІР

7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).
8.35 «Няма праблем» (16+).
10.00, 2.15 «Любімыя акцёры» (12+).
10.30, 13.10, 19.20 Серыял «Маша ў законе» (16+).
13.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
14.25 «Іншы свет» (12+).
15.00 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15, 4.50 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
21.15 Серыял «Аддзел 44» (16+).
23.10 Маст. фільм «Самая лепшая бабуля» (12+).
0.45 Маст. фільм «Дыягназ: каханне» (16+).
2.55 Серыял «Мафіёза» (16+).

РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.40 «Простыя пытанні» з Ягорам Хрусталёвым. (12+).
12.00, 22.10, 23.10 Серыял «Свая чужая». (16+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
14.35 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу. (12+).
15.45 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.35 «Лёс чалавека». (12+).
18.45 «Андрэй Малахаў. Прамы эфір». (16+).
20.35 Серыял «Марозава». (12+).
23.55 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

НТБ—Беларусь

5.55 «Астрапрагноз».
6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
6.10, 7.10 «Дзелавая раніца НТБ». (12+).
7.50, 8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара». (16+).
9.40, 23.25 «НЗ.by».
10.25, 19.40 Дзённікі «Удача ў прыдачу!» з «Еўраопт».
10.30 Серыял «Падазраюцца ўсе». (16+).
11.05 Серыял «Свéдкі». (16+).
12.00 «Суд прысяжных». (16+).
13.30, 18.30 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
14.05 «Месца сустрэчы».
16.35 Серыял «Вуліцы разбітых ліхтароў». (16+).
19.45 Серыял «Мянтоўскія войны». (16+).
21.25 Серыял «Шэлест».
23.50 «Вынікі дня».
0.20 Серыял «Агенцтва схаваных камер». (16+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.45, 20.55, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).
7.25, 16.00 Для дзяцей: «Адказвайка».
7.30 «Раніца на восьмым».
10.30 «Адшукваецца адпачынак» (0+).
11.00 Трылер «Паляванне» (18+).
13.00 Серыял «Жорсткае каханне».
14.25 Серыял «Прыгоды маладога Індыяны Джонс» (12+).
16.05 «Мультпарад»: «Братка медзведзяня».
17.00 Серыял «Дарагі доктар».
18.20 Серыял «Маленькая хлусня».
19.15 «Мой любімы гадаванец» (0+).
19.50 Серыял «Свой сярод чужых» (16+).
20.45 «Вечарніца».
21.00 Фантастыка «Госця» (12+).
23.00 Серыял «Дама пад вуалю».

ВТБ

6.00, 15.15 Серыял «Вароніны». (12+).
7.20 «Дурні і дарогі». (16+).
7.40, 4.20 М/ф «Дуда і Дада». (0+)
8.00, 4.30 М/ф «Смяшарыкі». (0+)
8.20, 4.50 М/ф «Аліса ведае, што рабіць!» (6+)
8.50, 3.50 «Ералаш». (6+)
9.30 Серыял «Сямейны бізнес». (12+).
10.40 Камедыя «Падарожжа Гектара ў пошуках шчасця». (12+).
13.00, 19.00 Серыял «Псіхалагіні» (16+).
14.10, 20.10 Серыял «Гатэль «Элеон». (16+).
16.45, 5.10 Серыял «Ранеткі». (12+).
17.50, 23.20 «Уральскія пельмені». (16+).
20.10 Серыял «Гатэль «Элеон». (16+).
21.20 Камедыя «Осцін Паўэрс: чалавек-загадка міжнароднага маштабу». (16+).
0.00 Серыял «Празорца». (16+).
0.50 Серыял «Бязмоўны сведка». (16+).
1.50 Серыял «Закрытая школа». (16+).
3.30 «Лаві момант». (16+).

Культура

6.30, 9.25, 12.45, 2.35 Сусветныя скарбы.
6.45 «Магія гуку і цуды навукі». Дак. фільм.
7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.40 Навіны культуры.
7.35 «Легенды сусветнага кіно». Барыс Бабачкін.
8.05, 21.10 «Правілы жыцця».
8.35, 22.20 «Абацтва Даўнтан». Маст. фільм.
9.40 Галоўная роля.
10.15, 17.45 «Назіральнік».
11.10, 0.35 ХХ стагоддзе. «Ваш выхад». Вядучы Зіновій Герт. 1986 год.
12.15 «Геній».
13.00 Штучны адбор.
13.45 «Рэйд на Дуклу». Дак. фільм.
14.30 «Бляск і горкія слёзы расійскіх імператрыц». Дак. серыял.
15.10, 1.35 Дырыжыруе Туган Сахіеў. Нацыянальны аркестр Капітолія Тулузы.
15.50, 2.10 Жыццё выдатных ідэй. «Паляўнічыя на планеты».
16.20 «Пешшу...» Масква Жаўтоўскага.
16.50 «Блізкае кола Уладзіміра Хаціненкі».
18.45 Рускія ў сусветнай культуры. «Стваральнік Красноў». Дак. фільм.
19.45 Галоўная роля.
20.05 Навука без меж. «Архітэктура і надвор'е». Дак. фільм.
20.55 «Добрай ночы, малыя!»
21.40 «Абсалютны слых».
23.10 «Адлюстраваны час». Дак. серыял.
23.55 Дакументальная камера. «Кшыштаф Занусі. Вандроўка даўжынёй у жыццё, або Правда на споведзь».

Настальгія

6.00 «СевАлогія» з Севам Наўгародцавым. 2005 год (18+).
7.15, 8.45, 9.40, 11.00, 11.40, 12.05, 14.40, 15.40, 17.00, 18.50, 20.25, 21.40, 23.00, 23.40, 0.50, 5.15 Музычная настальгія (12+).
7.35 Маст. фільм «Арыэль» (18+).
9.00, 15.00, 21.00 «Мінулы час» (12+).
10.00, 16.00, 22.00 «Народжаныя ў СССР» (12+).
11.30, 23.30 «Сядзі і глядзі» (16+).
12.00 «Быў час» з Аляксандрам Палітковскім: «Азартныя гульні ў СССР». 2007 год (16+).
13.20 Маст. фільм «Пчолка» (18+).
18.00 «Спяем, сябры!» з Тацянай Візбар. 2007 год (12+).
19.05 Маст. фільм «Кантрабанда» (16+).
0.00 Дак. фільм «Скрыжаванне рока» (16+).
0.30 «Час пік» з Дзмітрыем Кісялёвым. 1996 год (16+).
1.20 Сустрэча ў Канцэртнай зале «Расія» з Аляксеем Баталавым. 1989 год (12+).
2.25 Фільм-канцэрт «Рикки Э Повери». 1986 год (12+).
3.30 Маст. фільм «Быў месяц май» (16+).

EuroSport 1

3.30, 9.00, 12.30, 22.00 Снукер. Northern Ireland Open. Фінал.
5.00, 11.45, 14.30 Скачкі з трампліна. Кубак свету.
6.30, 17.45, 19.00, 23.30, 2.00 Біятлон. Кубак свету.
8.00 Лыжнае двуябор'е. Кубак свету.
8.30, 14.00 Зімовыя віды спорту. «Sports destination».
10.30 Аўта- і матаспорт. «Ідэальная перамога».
10.45 Аўтагонкі. «Формула Е».
16.00 Горныя лыжы. Кубак свету.
21.05 Дрон-рэйсінг. DR1 Champions.
1.00 «VIP-ложа».
1.30 Фрырайдынг. White Session.
1.45 Wall Watts.

Кінакамедыя

1.00 Камедыя «Ліхтугі Альфрэда». (12+).
2.50 Меладрама «Сведка на вяселлі». (16+).
4.40 Камедыя «Аксамітныя ручкі». (16+).
6.40 Камедыя «Джунглі клічуць! У пошуках Марсупіламі». (12+).
8.35 Камедыя «Мамчын сынок». (12+).
10.25 Фантастыка «Прывід». (6+).
12.35 Камедыя «Шнайдэр супраць Бакса». (16+).
14.20, 15.05 Шоу «Камедыянты». (16+).
14.55 Скетчкам «Паміж намі». (16+).
15.40 Камедыя «Аперацыя «Тушонка». (16+).
17.45 Камедыя «Дзюплекс». (12+).
19.30 Камедыя «} {отт@бь}ч». (16+).
21.15 Фантастыка «Асаблівы хлопец: тупы супергерой». (16+).
22.45 Камедыя «Кароль вечарынак». (16+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
7.50 «Доктар I...» (16+).
8.20 «Трэндзі» (16+).
8.50, 19.05, 3.05 «Кузей. Гюней». Серыял (16+).
10.30 «Судовыя страсці». Дак. серыял (12+).
12.05, 18.05 «Сляпая» (12+).
13.05, 17.00 «Варажбітка» (12+).
14.10, 4.40 «Паралельны свет» (12+).
15.05 «Паляўнічыя на прывідаў» (16+).
15.40 «Здзелка» (16+).
16.10 «Натуральны адбор» (12+).
20.55 «Магазіна» (16+).
22.00 «Рэвізора» (16+).
23.05, 5.30 «Лінія абароны» (16+).
23.40 «Візіцёры». Серыял (16+).
0.25 «Пастка». Трылер (16+).
2.15 «Гучныя справы» (16+).

ТБ1000

6.10, 17.40 Тры метры над узроўнем неба (16+).
8.35 Рымскія спатканні (16+).
10.30 Кастрычніцкае неба (12+).
12.45 Целаахоўнік (16+).
15.20 Бачнасць гневу (16+).
20.10 Воўк (16+).
22.40 Каханне жыве тры гады (16+).
0.35 Да чагосьці прыгожага (18+).
2.30 З цэмры (16+).
4.15 Ключ ад усіх дзвярэй (16+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Вясёлая моладзь (12+).
8.15 Арда (16+).
10.50 Прасвятленне (16+).
12.40 Аленевае паляванне (12+).
14.20 Мафія: гульня на выжыванне (16+).
16.20, 4.20 Бабіна царства. 1—2-я серыі (16+).
18.10 Мой зводны брат Франкенштэйн (12+).
20.20 Канікулы строгага рэжыму (12+).
22.30 Перакладчык. Серыя 1-я (12+).
0.30 За сустрэчу (16+).
2.20 Стаўка на каханне (12+).

National Geographic

6.00 Узлом Сістэмы. (16+).
6.20 Зрабі або памры. (12+).
6.45 Займальная навука. (12+).
7.30, 9.25, 5.35 Навуковыя недарэчнасці. (12+).
7.50, 10.10, 14.50 Мегазаводы. (12+).
8.35, 10.55 Шаша праз пекла. (12+).
11.45 Аўта-SOS. (12+).
12.30 Антарктыка. (12+).
13.15, 17.10, 20.00 Гульні розуму. (12+).
15.35 Выратаваць планету. (12+).
17.55, 21.05, 0.55, 3.20 Дзікі тунец. (12+).
18.45 Пагоня за ледавікамі. (12+).
21.55 Прарыў. (12+).
22.35 Код небяспекі. (12+).
23.20 Другая сусветная вайна: пекла пад вадой. (16+).
0.05 Мяжа. (16+).
1.40 Выратаваць планету. (12+).
4.10 З попелу. (12+).

Discovery

8.00, 17.00, 22.00, 4.40 Махінатары. (12+).
9.00, 15.00, 21.00, 2.25, 6.20 Як гэта ўстроена? (12+).
10.00, 16.00, 1.00, 3.50 Сапёры. (16+).
10.30, 16.30, 23.30, 4.15 Склады: бітва ў Канадзе. (12+).
11.00 Паляўнічы на антыкварыят. (12+).
14.00, 20.00, 7.10 Голыя і напалоханыя. (16+).
18.00, 5.30 Хуткія і гучныя. (12+).
19.00 Залатая ліхаманка. (16+).
23.00 Паляўнічыя на рэліквіі. (16+).
0.00 Мільёны Пабла Эскабара. (16+).
1.30 Самагоншчыкі. (18+).
2.55 Космас. Пачатак. Будучыня. (12+).

Усходні гараскоп на

АВЕН. Не спяшайцеся, і поспех будзе на вашым баку, тым больш што цяпер добры перыяд для раскрыцця свайго патэнцыялу. Проста неабходна даводзіць свае справы да канца, вынікі на працы залежаць ад засяроджанасці і рашучых дзеянняў. У сераду магчымы некаторыя недакладнасці ў інфармацыі або памылкі ў разліках. Змяніце стыль зносін, інакш ваш востры язык можа прычыніць боль у тым ліку і блізкім людзям, пакрыўдзіць якіх зусім не хацелася. Усе сілы накіруйце на рашэнне сямейных спраў, хатніх праблем — гэта цяпер асабліва важна.

ЦЯЛЕЦ. Любую сітуацыю на гэтым тыдні варта ацэньваць максімальна рэалістычна. Нават калі яна зусім не ўпісваецца ў рамкі вашых уяўленняў аб магчымым. Старайцеся адэкватна размеркоўваць свае сілы, паберажыце сябе, бо ў канцы тыдня магчымыя стрэсы і прастуды. Для дасягнення жаданых мэт спатрэбяцца такія якасці, як сабранасць і бачанне ўсёй сітуацыі ў цэлым. Паспрабуйце быць больш уважлівымі ў адносінах да сям'і і сваякоў. У выхадныя схадзіце ў госці ці ў кіно.

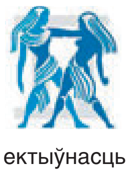

БЛІЗНЯТЫ. Тыдзень надзвычай удалы для пачатку новага праекта і праяўлення талентаў. Вам спатрэбіцца цярпенне і аб'ектыўнасць у дачыненні да сябе самога для выпраўлення дробных недакладнасцяў, без гэтага немагчыма будзе ісці наперад. Справіцца з такой задачай будзе вельмі няпроста, бо душа будзе рвацца наперад, не жадаючы чакаць пакуль рукі даробяць усялякія дробязі. Вы яшчэ раз пераканаецеся, што з'яўляецеся вельмі патрэбнымі і незаменнымі. Найбольш спрыяльным днём будзе пятніца.

РАК. На гэтым тыдні чакаецца шмат паспяховых спраў, зносін і забаў. Вас узбадзёраць цікавыя навіны, перспектыўныя знаёмствы і важныя размовы. У панядзелак будзе магчымасць паказаць усім, які вы каштоўны і незаменны работнік. У аўторак могуць нагадаць пра сябе старыя сябры. У суботу выявяцца незавершаныя справы. Калі адчуваеце, што не можаце з імі справіцца, смела бярыце сабе ў памочнікі блізкіх людзей. Выхадныя дні — прыдатны перыяд для абнаўлення гардэроба або набыцця патрэбных рэчаў для дома.

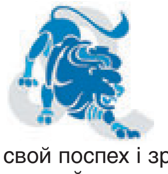

ЛЕЎ. Дасягненні на працы абядуцца для вас «малой крывёй», таму добра было б асэнсаваць свой поспех і зразумець, як яшчэ раз паўтарыць яго. Паспрабуйце не паскараць вырашэнне пытанняў, звязаных з асабістымі адносінамі, пераадольвайце магчымыя праблемы з годнасцю. У чацвер навакольныя могуць пачаць вас крытыкаваць, не крыўдуйце. Бліжэй да выхадных можаце апынуцца ўдзельнікам або арганізатарам творчага мерапрыемства.

ДЗЕВА. На гэтым тыдні праявіце разумную асцярожнасць, маючы зносіны з партнёрамі па бізнесе. У панядзелак спатрэбіцца імгненная рэакцыя і ўменне хутка прымаць рашэнне, інакш рызыкуеце не паспець за падзеямі, якія развіваюцца вокамгненна. У сераду давядзецца адстойваць рэалістычнасць вашых планаў і задум перад начальствам. У чацвер уважліва прачытайце і разбярыцеся ў дэталях, перш чым падпісаць які-небудзь дакумент. У пятніцу добрыя навіны ўзбадзёраць вас, але варта праверыць іх дакладнасць. Выхадныя дні лепш правесці дома.

наступны тыдзень

ШАЛІ. На гэтым тыдні варта арыентавацца на ўласныя сілы і магчымасці, а дэвізам узяць такое выказванне: «Хочаш, каб было зроблена добра, — зрабі сам». У панядзелак магчымыя паездкі і камандзіроўкі. У чацвер блізкія людзі могуць адмовіць у важнай просьбе, таму варта назапасіцца важкімі аргументамі і ўгаворваць, а не загадваць. У пятніцу прыемная навіна зменіць вашы планы — зразумела, да лепшага. У выхадныя дні добра было б заняцца стварэннем утульнасці дома, папярэдне выкінуўшы непатрэбны хлам.

СКАРПІЁН. Настройцеся на дзеянні, накіраваныя на змену жыцця да лепшага, цяпер самы час вучыцца таму, чаго вам не хапае. Серада прынясе спакой і ўнутранае прымірэнне. У чацвер варта падрыхтаваць сябе да сюрпрызаў, Фартуна можа звярнуць на вас увагу. Не паддавайцеся сумным думкам, ганіце прэч ад сябе тугу. Кіслая фізіяномія — гэта апошняе, што вам цяпер трэба. У канцы тыдня даўнія мары нарэшце пачнуць ажыццяўляцца дзякуючы цярпенню і стараннасці, памножаным на працаздольнасць.

СТРАЛЕЦ. Добры час для падвядзення пэўных вынікаў. Падзеі будуць развівацца няспешна, асабліва моцна стаміцца вы за гэтыя дні не павінны. Аднак у сераду давядзецца звышурочна папрацаваць. Не чакайце неадкладных вынікаў у справах, усё патрабуе паслядоўнасці і цярпення. У сераду вас могуць падвесці замежныя партнёры. У другой палове тыдня ўбачыце рэальны вынік сваёй працы. Удзяліце належную ўвагу сабе, а калі пасля гэтага застанецца яшчэ крыху часу — то і сваякам, ім будзе прыемна.

КАЗЯРОГ. Тыдзень можа забяспечыць вас добрымі ўмовамі для практычнай і інтэлектуальнай дзейнасці, але не забывайцеся пра завяршэнне няскончаных і даўніх спраў. Своечасовая праява ініцыятывы на працы будзе спрыяць кар'ернаму росту. Аўторак — адзін з самых важных і адказных дзён, паспрабуйце ўсё спланаваць і паспець. У суботу лепш запрасіць гасцей да сябе, чым кудысьці ісці.

ВАДАЛЕЙ. На гэтым тыдні прадставіцца магчымасць здабыць уплывовых знаёмых, здольных унесці прыемныя перамены ў ваша жыццё. Праца можа паглынуць большую частку часу і ўвагі. У сераду проста неабходна дзейнічаць актыўна, інакш разаўецца недаверлівасць. Не спяшайцеся прапаноўваць новую ідэю начальству, яе могуць папросту прысвоіць. У чацвер магчымая пэўная няўзгодненасць у вашых поглядах і дзеяннях з калегамі. Пятніца — добры дзень для навучання і асабістага росту.

РЫБЫ. Панядзелак абяцае стаць днём нечаканага і перспектыўнага адкрыцця, прычым як у прафесійным, так і ў асабістым жыцці. Да вас Фартуна ў гэты дзень будзе вельмі добразычлівая. Магчыма зусім нечаканае і прыемнае дзелавое знаёмства. У чацвер у кантактах з партнёрамі праявіце асцярожнасць, ёсць імавернасць падману або нядобрасумленнага стаўлення да спраў. Будзьце ўважлівыя пры заключэнні здзелак і складанні справаздач. У нядзелю, зарадзіўшыся энергіяй, смела прыступайце да вырашэння праблем, якія даўно адкладаліся.

Чацвер, 30 лістапада

Беларусь 1

6.00, 7.20, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), **9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.35** Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 18.15, 0.15 Зона Х (16+).
9.10 Серыял «След». (16+).
10.55, 12.10, 18.35, 19.20 Серыял «Дзяжурны ўрач». (16+).
13.10 Дзіцячы доктар.
13.45 Дзень у вялікім горадзе.
14.45, 15.25 Серыял «Райскае месца». (16+).
15.15, 18.00 Навіны рэгіёна.
17.05 Беларуская часінка.
21.00 Панарама.
21.50 Спецыяльны рэпартаж. (12+).
0.00 Сфера інтарэсаў.
0.55 Дзень спорту.
1.05 Серыял «Афіцэрскія жонкі». (16+).

Беларусь 2

7.00 Тэлераніца. (12+).
9.00, 19.10 Тэлебарометр.
9.05, 17.05 Серыял «Жаночы рай». (16+).
11.05, 22.05 «Тата зможа?» (16+).
11.55 Серыял «Каманда». (16+).
13.55, 19.15 «На нажах». (16+).
15.10, 22.55 Серыял «Іх перабытлаці ў раддоме». (16+).
16.15, 23.45 Нічога сабе нюз. (12+).
16.20, 23.50 «Пін_код». Інтэрактыўны маладзёжны праект.
20.20 «Паненка-сялянка». (16+).
21.30 «Багіня шопінгу». (16+).
22.00 Спортлато 6 з 49, КЕНО.

Беларусь 3

7.00 «Дабранаранак».
7.35, 12.20 «Беларуская кухня». Запечаны кавун.
8.05, 12.00, 20.00 «Калейдаскоп». Навіны культуры.
8.20, 12.15, 23.00 «Гэты дзень».
8.25, 18.35 «Ясенін». Маст. фільм, заключная серыя. (16+).
9.20, 18.10 «Легенды кіно». Юрый Якаўлеў (12+).
9.45 «Камертон». Мастак-ювелір, эмальер, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь Мікалай Кузьміч.
10.15, 14.45 «Расследаванні камісара Мегрэ». Серыял (16+).
12.50 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака». Аляксандр Касцючэнка.
13.15 «Славянскі базар у Віцебску — 2010».
14.15 «Музеі Беларусі». Карцінная галерэя Г. Х. Вашчанкі.
16.30, 21.05 «Паляўнічыя на скарбы». «У пошуках страчанага» (12+).
17.15, 21.45 «Далёка ад вайны». Маст. фільм. (16+).
19.25 «Тэатр у дэталях». Спектакль Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі «Кругі раю. Янка Купала».
20.10 «Беларуская кухня». Грачанікі.
20.40 «Калыханка» (0+).
22.40 «Песні пад гітару».

Беларусь 5

7.25 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Чэлсі» — «Суонсі».
9.20 Агнявы рубеж.
9.50 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Індывідуальная гонка. Жанчыны.
11.20, 15.40 Спорт-мікс.
11.30 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. Мужчыны. 56 кг.
13.10 Слэм-данк.
13.40 Хакей. Чэмпіянат Беларусі. U-20 — «Юнацтва-Мінск».
15.50 Свет англійскай прэм'ерлігі. Відэачасопіс.
16.20 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Сток Сіці» — «Ліверпуль».
18.20 Авертайм.
18.55, 21.05 Спорт-цэнтр.
19.05 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Індывідуальная гонка. Мужчыны.
21.15 Хакей. Чэмпіянат Беларусі. «Металург» (Жлобін) — «Нёман» (Гродна).
23.15 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тура.

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), **7.30, 8.00** (з субцітрамі), **8.30, 9.00** (з субцітрамі), **11.00, 13.00, 16.00, 18.00** (з субцітрамі).
20.30 Нашы навіны.
6.05, 7.05, 8.05 «Наша раніца».
9.05 «Тэорыя змовы» (16+).
10.00 «Жыць здарова!» (12+).
11.05, 13.05, 16.15, 18.15 (з субцітрамі), **21.00** Навіны спорту.
11.10 «Модны прыгавор» (12+).
12.20, 13.10, 19.00 «Няхай гавораць» (16+).
13.55 «Давай пажэнімся!» (16+).
14.55 «Мужчынскае/Жаночае» (16+).
16.20 «Адваротны адлік». «Брудэрферайн. Справа віленскіх гангстараў» (12+).
16.55 «На самай справе» (16+).
18.20 «Кантрольная закупка» (12+).
18.55 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
20.00 Час.
21.05 Серыял «Вялікія грошы» (16+).
23.05 «Вячэрні Ургант» (16+).
23.45 Начныя навіны.
0.00 «Час пакажа» (16+).

СТБ

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
7.40, 20.10, 23.00 «СТБ-спорт».
8.30, 18.35 «Тайны Чапман» (16+).
9.35, 23.25 «Самыя шакіруючыя гіпотэзы» (16+).
10.40 «Падкідны». Серыял (16+).
12.30, 0.15 «Загадкі чалавецтва» (16+).
13.50 «Залатая калекцыя беларускай песні». Маладзечна.
16.50 «Мінск і мінчане».
17.35 «Пад прыкрыццём». Серыял (16+).
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.15 Камедыя «Самалётам, цягніком, аўтамабілем» (16+).
21.50 «Глядзець усім!» (16+).
23.05 «Аўтапанарама» (12+).
1.05 Metallica: адна ноч па-французску. Канцэрт (16+).

МІР

7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).
8.35 «Няма праблем» (16+).
10.00 «Любімыя акцёры» (12+).
10.30, 13.10, 19.20 Серыял «Маша ў законе» (16+).
13.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
14.25 «Іншы свет» (12+).
15.00 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15, 4.45 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
21.15 Серыял «Аддзел 44» (16+).
23.10 Маст. фільм «Чатыры таксісты і сабака» (12+).
1.10 Маст. фільм «Самая лепшая бабуля» (12+).
2.55 Серыял «Мафіёза» (16+).

РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.30, 17.00, 20.00 Весткі.
12.00 Размова са Старшынёй Урада РФ Дзмітрыем Мядзведзевым.
13.30 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу. (12+).
14.20, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
15.00, 22.30, 23.10 Серыял «Свая чужая». (16+).
17.35 «60 хвілін». Ток-шоу.
18.45 «Андрэй Малахаў. Прамы эфір». (16+).
20.35 Серыял «Марозава». (12+).
22.10 «Простыя пытанні» з Ягорам Хрусталёвым. (12+).
0.10 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

НТБ—Беларусь

5.55 «Астрапрагноз».
6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
6.10, 7.10 «Дзелавая раніца НТБ». (12+).
7.50, 8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара». (16+).
9.40, 23.25 «НЗ.by».
10.25, 19.40 Дзённікі «Удача ў прыдачу!» з «Еўраопт».
10.30 Серыял «Падазраюцца ўсе». (16+).
11.05 Серыял «Свідкі». (16+).
12.00 «Суд прысяжных». (16+).
13.30, 18.30 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
14.05 «Месца сустрэчы».
16.35 Серыял «Вуліцы разбітых ліхтароў». (16+).
19.45 Серыял «Мянтоўскія войны». (16+).
21.25 Серыял «Шэлест».
23.50 «Вынікі дня».
0.20 Серыял «Агенцтва схаваных камер». (16+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.40, 20.55, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).
7.25, 16.00 Для дзяцей: «Адказвайка».
7.30 «Раніца на восьмым».
10.30 «Дзецям пра звяранят».
11.00 Фантастыка «Госця» (12+).
13.00 Серыял «Жорсткае каханне».
14.25 Серыял «Прыгоды маладога Індыяны Джонс» (12+).
16.05 «Мультпарад»: «Па шчупаковым загадзе».
16.30 «Мой любімы гадаванец» (0+).
17.00 Серыял «Дарагі доктар».
18.30 Серыял «Маленькая хлусня».
19.25 «Фэшн is my прафэшн».
19.45 Серыял «Свой сярод чужых» (16+).
20.45 «Вечарніца».
21.00 «Даведнік па краінах і кантынентах» (0+).
21.10 Дэтэктыў «Небяспечныя тайны» (18+).
23.00 Серыял «Дама пад вуаллю».

ВТБ

6.00, 15.15 Серыял «Вароніны». (12+).
7.20 «Дурні і дарогі». (16+).
7.40, 4.20 М/ф «Дуда і Дада». (0+)
8.00, 4.30 М/ф «Смяшарыкі». (0+)
8.20, 4.50 М/ф «Аліса ведае, што рабіць!» (6+)
8.50, 3.50 «Ералаш». (6+)
9.30 Серыял «Сямейны бізнес». (12+).
10.40 Камедыя «Осцін Паўэрс: чалавек-загадка міжнароднага маштабу». (16+).
12.40 Скетч-шоу «6 кадраў» (16+).
13.00, 19.00 Серыял «Псіхалагіні» (16+).
14.10, 20.10 Серыял «Гатэль «Элеон». (16+).
16.45, 5.10 Серыял «Ранеткі». (12+).
17.50 «Уральскія пельмені». (16+).
21.20 Камедыя «Тэрмінал». (12+).
0.00 Серыял «Празорца». (16+).
0.50 Серыял «Бязмоўны сведка». (16+).
1.50 Серыял «Закрытая школа». (16+).
3.30 «Лаві момант». (16+).

Культура

6.30 «Архітэктура і надвор'е». Дак. фільм.
7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 0.00 Навіны культуры.
7.35 «Легенды сусветнага кіно». Лідзія Смірнова.
8.05, 21.10 «Правілы жыцця».
8.35, 22.20 «Абацтва Даўнтан». Маст. фільм.
9.40 Галоўная роля.
10.15, 17.45 «Незальнік».
11.10, 0.55 ХХ стагоддзе. «Рэпартаж аб прабыцці ў СССР Прэзідэнта СФРЮ, Старшыні Саюза камуністаў Югаславіі Іосіпа Броз Ціта». 1976 год.
12.15 «Гульня ў бісер». «Антуан дэ Сент-Экзюперы. «Маленькі прынц».
13.00 «Абсалютны слых».
13.45 «Стваральнік Красноў». Дак. фільм.
14.30 «Бляск і горкія слёзы расійскіх імператрыц». Дак. серыял.
15.10, 2.00 Дырыжыруе Туган Сахіеў. Нацыянальны аркестр Капітолія Тулузы.
16.20 «Расія, любоў мая!» «Белы месяц буратаў».
16.50 «Лінія жыцця». Кацярына Раждзественская.
18.45 «Вандроўны энтузіяст Мсціслаў Дабужынскі». Дак. фільм.
19.45 Галоўная роля.
20.05 Навука без меж. «Хітрыкі памяці». Дак. фільм.
20.55 «Добрай ночы, малыя!»
21.40 80 гадоў Эдуарду Арцем'еву. «Астравы».
23.30 «Адлюстраваны час». Дак. серыял.
0.15 Чорныя дзіркі. Белыя плямы.
2.40 Колер часу. Леон Бакст.

Настальгія

6.00 «Бый час» з Аляксандрам Паліткоўскім: «Азартныя гульні ў СССР». 2007 год (16+).
6.50, 8.45, 9.40, 11.00, 14.25, 15.40, 17.00, 17.40, 18.50, 20.25, 21.40, 23.00, 1.15, 2.50, 3.40, 5.00, 5.40 Музычная настальгія (12+).
7.20 Маст. фільм «Пчолка» (18+).
9.00, 15.00, 21.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
10.00, 16.00, 22.00, 4.00 «Народжаныя ў СССР» (12+).
12.00 «Спяем, сябры!» з Тацянай Візбар. 2007 год (12+).
13.05 Маст. фільм «Кантрабанда» (16+).
17.30, 5.30 «Сядзі і глядзі» (16+).
18.00 «Эліта Краіны Саветаў». Алег Анофрыеў. 2007 год (12+).
19.00 Маст. фільм «Жыццё і дзіўныя прыгоды Рабінзона Круза» (16+).
0.00 «СевАлогія» з Севам Наўгародцавым. 2005 год (18+).
1.35 Маст. фільм «Арыэль» (18+).

EuroSport 1

3.30, 7.30, 9.45, 0.00 Горныя лыжы. Кубак свету.
5.00, 8.00, 14.00, 18.00, 21.30, 23.00, 2.30 Біятлон. Кубак свету.
6.00 Лыжнае дваяборс'е. Кубак свету.
6.30, 13.30, 21.00, 0.30, 2.00 Скачкі з трампліна. Кубак свету.
9.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету.
10.30 «VIP-ложа».
11.00 Футбол. Чэмпіянат MLS. Фінал Канферэнцыі.
12.30 Аўтагонкі. «Формула E».
15.30, 1.00 Дрон-рэйсінг. DR1 Champions.
16.30 Снукер. Northern Ireland Open. Фінал.

Кінакамедыя

0.30 Камедыя «Рэстаран спадара Септыма». (12+).
2.15 Камедыя «Запалі гэтым летам». (16+).
4.00 Камедыя «Бамбу». (16+).
5.50 Меладрама «Парыж — Манхэтэн». (16+).
7.25 Камедыя «Ліхтугі Альфрэда». (12+).
9.10 Камедыя «Дзюплекс». (12+).
10.50 Камедыя «Шпіён па суседстве». (12+).
12.35 Фантастыка «Асаблівы хлопец: тупы супергерой». (16+).
14.05 Камедыя «Кулі над Брадвеем». (16+).
16.00 Камедыя «} {отт@бь!ч». (16+).
17.50 Меладрама «Сексаголік». (16+).
19.30 Камедыя «Сняданак у таты». (12+).
21.15 Камедыя «Румба». (12+).
22.40 Камедыя «Мамчын сынок». (12+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
7.55 «Доктар І...» (16+).
8.25 «Трэндзі» (16+).
8.55, 19.00, 2.30 «Кузей. Гюней». Серыял (16+).
10.30, 4.00 «Судовыя страсці». Дак. серыял (16+).
12.0, 18.005 «Сляпая» (12+).
13.05, 16.55 «Варажбітка» (12+).
14.10 «Паралельны свет» (12+).
15.05 «Паляўнічыя на прывідаў» (16+).
15.35 «Здзелка» (16+).
16.05 «Натуральны адбор» (12+).
20.45 «Развітанне» (16+).
21.35 «Рэвізора» (16+).
22.35, 5.35 «Алігарх ТБ» (16+).
23.00 «Візіцёры». Серыял (16+).
23.45 «Слёзы Сонца». Драма (16+).
1.40 «Звезданутыя» (16+).

ТБ1000

6.10, 17.45 Тры метры над узроўнем неба: я цябе хачу (16+).
8.35 Каханне жыве тры гады (16+).
10.40 Пітэр Пэн (12+).
13.00 Воўк (16+).
15.35 Ключ ад усіх дзвярэй (16+).
20.10 Каханне і сяброўства (12+).
22.05 Поўнымі грудзьмі (16+).
23.55 Народ супраць Лары Флінта (18+).
2.25 Я ведаю, што вы зрабілі мінулым летам (16+).
4.20 Мой хлопчык (12+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20, 22.10 Перакладчык. 1—2-я серыі (12+).
8.20 Канікулы строгага рэжыму (12+).
10.30 За сустрэчу (16+).
12.15 Акно ў Парыж (16+).
14.30 Стаўка на каханне (12+).
16.20, 4.20 Бабіна царства. 3—4-я серыі (16+).
18.05 Мужчына ў маёй галаве (16+).
20.20 Каўказкая трыа (12+).
0.10 Буду помніць (16+).
2.10 Вязень старой сядзібы (12+).

National Geographic

6.00 Узлом Сістэмы. (16+).
6.25 Зрабі або памры. (12+).
6.45 Займальная навука. (12+).
7.30, 5.35 Навуковыя недарэчнасці. (12+).
7.55, 10.15, 14.50 Мегазаводы. (12+).
8.40, 11.05 Шаша праз пекла. (12+).
9.25 Дзікі тунец. (12+).
11.50 Аўта-SOS. (12+).
12.35 Асушыць акіян. (12+).
13.20, 17.10, 20.20 Гульні розуму. (12+).
15.40, 21.50 Смага. (12+).
16.25, 1.40 Расследаванні авіякатастроф. (12+).
17.55, 21.05, 0.55, 3.10 Служба бяспекі аэрапорта. (16+).
18.40, 3.55 Выратаваць планету. (12+).
22.40 Код небяспекі. (12+).
23.25 Другая сусветная вайна: пекла пад вадой. (16+).
0.10 Мяжа. (16+).

Discovery

8.00, 17.00, 22.00, 4.40 Махінатары. (12+).
9.00, 15.00, 21.00, 2.25, 6.20 Як гэта ўстроена? (12+).
10.00, 16.00, 1.00, 3.50 Сапёры. (16+).
10.30, 16.30, 23.30, 4.15 Склады: бітва ў Канадзе. (12+).
11.00 Механізмы Да Вінчы. (12+).
14.00, 7.10 Голыя і напалоханыя. (16+).
18.00, 5.30 Хуткія і гучныя. (16+).
19.00, 0.00 Залатая ліхаманка. (16+).
20.00 Мяцеж. (16+).
23.00 Паляўнічыя на рэліквіі. (16+).
1.30 Самагоншчыкі. (18+).
2.55 Аляска: апошні рубеж. (16+).

ШАХМАТНЫ КЛУБ

Выпуск №31

На грэчаскім востраве Крыт адбыўся XXI камандны чэмпіянат Еўропы. У мужчын змагаліся 40 камандаў, Беларусь заняла 18-е месца. Наша каманда перамагла зборныя Бельгіі, Славеніі, Іспаніі і Аўстрыі, згуляла ўнічыю з Англіяй, прайграла Расіі, Польшчы, Нідэрландам і Ізраілю. На першай дошцы на рахунку Сяргея Жыгалкі — пройгрыш і сем нічыіх, на трэцяй дошцы Кірыл Ступак набраў 50% ачкоў (па два выйгрышы і пройгрышы, тры нічыі). Астатнія тры беларускія гросмайстры набралі больш за палову магчымых ачкоў: Уладзіслаў Кавалёў выйграў тры партыі пры двух пройгрышах і трох нічыіх; Аляксей Аляксандраў перамог у трох партыях пры адным пройгрышы і дзвюх нічыіх; Аляксей Фёдараў атрымаў тры перамогі пры адным паражэнні і трох нічыіх.

Жаночая зборная Беларусі фінішавала 20-й з 32. Яна перамагла шахматыстак Аўстрыі, Нідэрландаў і Славеніі, згуляла ўнічыю з Азербайджанам і Літвой, прайграла Грузіі, Іспаніі, Сербіі і Грэцыі. На першай дошцы гросмайстар Настасся Зязюлькіна выйграла чатыры партыі пры трох паражэннях і дзвюх нічыіх, на другой міжнародны майстар Вольга Бадэлька атрымала пяць перамог пры адным пройгрышы і трох нічыіх. Добра згуляла і Яна Ільючык: +4-2=1. Горшыя паказчыкі ў майстроў ФІДЭ Ланіты Сцяцко (+1-4=1) і Таццяны Рэвы (+1-4=0).

Вось дзве пераможныя партыі нашых суайчыннікаў.

Аляксей Фёдараў — Юры Скаберн (Славенія). 1.c4 Kf6 2.d4 g6 3.f3 Cg7 4.e4 d6 5.Ke2 0-0 6.Ce3 c6 7.Фd2 a6 8.Kbc3 b5 9.Ch6 Kbd7 10.h4 Kb6 11.Kg3 e5 12.C:g7 Kp:g7 13.h5 ed 14.Ф:d4 Ce6 15.0-0-0 C:c4 16.Ф:d6 C:f1 17.Лh:f1 Kc4 18.Kf5+ Kph8 19.Ф:c6 Фb6 20.Ф:b6 K:b6 21.hg fg 22.Kd6 Лa7 23.e5 Kh5 24.Ke2 Лc7+ 25.Kpb1 Лc5 26.f4 Kd5 27.Kb7 Лc7 28.Л:d5 Л:b7 29.g4 Kg7 30.f5 gf 31.gf Лbb8 32.f6 Ke6 33.Kf4 Лbe8 34.K:e6 Л:e6 35.Kpc2, 1:0.

Зейнаб Мамедзярава (Азербайджан) — Вольга Бадэлька. 1.d4 Kf6 2.Kf3 c5 3.e3 e6 4.Cd3 d5 5.b3 Kc6 6.Cb2 Cd6 7.Kbd2 0-0 8.0-0 b6 9.a3 Cb7 10.Ke5 Ke7 11.dc bc 12.c4 Фc7 13.f4 Kf5 14.Kg4 Ke4 15.C:e4 de 16.Kf6+ Kph8 17.Kf:e4 K:e3 18.Фh5 f6 19.Лf3 Kf5 20.Лh3 h6 21.Лe1 C:f4 22.Kf3 Лad8 23.Фg6 Kd4 24.C:d4 cd 25.Kh4 d3 26.Фg4 C:e4 27.Л:e4 Фc5+ 28.Kpf1 f5 29.Kg6+ Kpg8 30.Фh5 d2 31.Лe1 deФ+ 32.Kp:e1 Фg1+, 0:1.

* * *

Мінулы раз мы прапанавалі для рашэння тры двуххадоўкі з праграмы X Кубка «Альбіна». Сёння змяшчаем яшчэ адну «кубкавую» задачу ***(гл. дыяграму).***

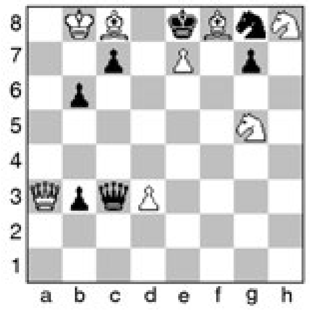

Белыя: Kpb8, Фa3, Cc8, Cf8, Kg5, Kh8, пп. d3, e7 (8).

Чорныя: Kpe8, Фc3, Kg8, пп. b3, b6, c7, g7 (7).

Мат у 3 хады.

Дасылайце рашэнні на адрас рэдакцыі (вул. Хмяльніцкага, 10а, 220013, г. Мінск, «Звязда») або на электронны адрас вядучага аддзела: vadim_ne67@mail.ru

* * *

Мікіта Маёраў заняў другое месца ў французскім Кап д'Агдзе (175 удзельнікаў), Сяргей Каспараў быў чацвёрты ў Берліне (183). На Кубку М. Бацвінніка ў Маскве Мацвей Папунідзі — восьмы сярод юнакоў, Арына Кузіч — пятая сярод дзяўчат. Прызавую тройку рэспубліканскай спартакіяды дзіцяча-юнацкіх спартыўных школ склалі каманды з Магілёва, Брэста і Мінска. На міжнародным фестывалі «Чорная пешка» ў Брэсце ў дзіцячых турнірах першыя месцы занялі Каця Зубкоўская, Арцём Лапін і Максім Царук, у дарослым — Дзмітрый Буланаў, у бліцы — Аляксей Чэрапаў.

* * *

Рашэнне задач з мінулага выпуску: №1. 1.C:c4. №2. 1.C:c4. №3. 1.Лh6. Першым правільна адказаў Ігар Ананіч (Гродна).

Вадзім ЖЫЛКО.

Пятніца, 1 снежня

Беларусь 1

6.00, 7.20, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), **9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 1.55** Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 18.15 Зона X (16+).
9.10 Серыял «След». (16+).
10.55, 12.10, 18.40, 19.20 Серыял «Дзяжурны ўрач». (16+).
13.10 Дзіцячы доктар.
13.40 Дзень у вялікім горадзе.
14.40, 15.25, 17.05 Серыял «Райскае месца». (16+).
15.15, 18.00 Навіны рэгіёна.
21.00 Панарама.
21.50 Клуб рэдактараў. (16+).
22.30 Меладрама «Казкі мачахі». (12+).
2.10 Дзень спорту.

Беларусь 2

7.00 Тэлераніца. (12+).
9.00, 19.20 Тэлебарометр.
9.05, 17.05 Серыял «Жаночы рай». (16+).
11.15 «Тата зможа?» (16+).
12.10 Серыял «Каманда». (16+).
14.05, 19.25 «Амерыканскі жаніх». (16+).
15.15 Серыял «Іх пераблыталі ў раддоме». (16+).
16.15, 0.10 Нічога сабе ньюз. (12+).
16.20, 0.15 «Пін_код». Інтэрактыўны маладзёжны праект.
20.20 «Паненка-сялянка». (16+).
21.30 «Багіня шопінгу». (16+).
22.00 Спортлато 5 з 36, КЕНО.
22.05 «Бітва экстрасэнсаў. 16-ы сезон». (16+).

Беларусь 3

7.00 «Дабраранак».
7.40, 12.20 «Беларуская кухня». Грыбкі.
8.05, 12.00, 20.00 «Калейдаскоп». Навіны культуры.
8.20, 12.15, 23.50 «Гэты дзень».
8.25, 18.20 «Асобае падраздзяленне». Маст. фільм (12+).
9.30, 17.55 «Легенды кіно». Леанід Гайдай (12+).
10.00 «Зямля, якая дае мне сілы». Дак. фільм (12+).
10.25, 14.40 «Расследаванні камісара Мегрэ». Серыял (16+).
12.50 «Сіла веры».
13.15 «Славянскі базар у Віцебску-2011».
14.10 «Музеі Беларусі». Віцебскі абласны краязнаўчы музей. Віцебскі маст. музей.
16.15, 21.05 «Бітва за Днепр. Невядомыя героі». Дак. фільм (12+).
16.55, 21.45 «Далёка ад вайны». Маст. фільм, заключная серыя (16+).
19.25 «Тэатр у дэталях». Спектакль Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра «Юнона» і «Авось».
20.10 «Беларуская кухня». Каша-прысыпанка.
20.40 «Калыханка» (0+).
22.40 «Песні пад гітару».
22.55 «Час кіно». Працы студэнтаў майстэрні народнага артыста Беларусі Віктара Турава і народнага артыста Беларусі Аляксандра Яфрэмава.

Беларусь 5

8.00 Хакей. Чэмпіянат Беларусі. «Металург» (Жлобін) — «Нёман» (Гродна).
9.55 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Індывідуальная гонка. Мужчыны.
11.40, 14.00 Спорт-мікс.
11.50 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. Жанчыны. 58 кг.
13.30 Авертайм.
14.10 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тура.
15.10 Змешаныя адзінаборствы. UFC.
17.15 На шляху да ЧС-2018. Відэачасопіс.
17.50, 21.00 Спорт-цэнтр.
18.00 Футбол. ЧС-2018. Жараб'ёўка групавога этапу.
19.00 Фактар сілы.
19.35 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Спрынт. Жанчыны.
21.10 Сусветныя гульні баявых мастацтваў. Мінск-2017.
22.20 Бокс. Бой за тытул чэмпіёна свету па версіі WBA. А. Усцінаў (Беларусь) — М. Чар (Германія).

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), **7.30, 8.00** (з субцітрамі), **8.30, 9.00** (з субцітрамі), **11.00, 13.00, 16.00, 18.00** (з субцітрамі), **20.30** Нашы навіны.
6.05, 7.05, 8.05 «Наша раніца».
9.05 «Ідэальны рамонт» (12+).
10.00 «Жыць здарова!» (12+).
11.05, 13.05, 16.15, 18.15 (з субцітрамі), **21.00** Навіны спорту.
11.10 «Модны прыгавор» (12+).
12.20, 13.10 «Геніі і ліхадзеі» (12+).
13.55 «Давай пажэнімся!» (16+).
14.55 «Мужчынскае/Жаночае» (16+).
16.20 Камедыя «Прыходзьце заўтра...» (12+).
18.20 «Кантрольная закупка» (12+).
18.55 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
19.00 «Поле цудаў» (16+).
20.00 Час.
21.05 «Голас». Новы сезон (12+).
23.00 «Што? Дзе? Калі?» у Беларусі. Зімовая серыя гульняў (16+).
0.10 «Вячэрні Ургант» (16+).
1.10 Начныя навіны.

СТБ

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
7.40, 20.10, 23.00 «СТБ-спорт».
8.30, 18.35 «Тайны Чапман» (16+).
9.35 «Самыя шакіруючыя гіпотэзы» (16+).
10.40 «Падкідны». Серыял. Заключныя серыі (16+).
12.30 «Загадкі чалавецтва» (16+).
13.50 Камедыя «Самалётам, цягнікам, аўтамабілем» (16+).
15.30 «Вадзіць па-руску» (16+).
16.10 «Аўтапанарама» (12+).
16.50 «Скардзіцца дазваляецца».
17.10 «Адкрытая размова».
17.35 «Пад прыкрыццём». Серыял. Заключная серыя (16+).
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.15 «Руская зброя будучыні: на моры, на сушы, у паветры» (16+).
22.00 «Глядзець усім!» (16+).
23.05 «Доказы Бога» (16+).
0.00 Эніа Марыконэ: запіскі міру. Канцэрт у Венецыі (16+).

МІР

7.30 «Добрай раніцы, свет!» (16+).
8.35, 23.00 «На ўвесь голас» (12+).
9.45 «Наша кіно. Гісторыя вялікага кахання» (12+).
10.20, 13.15 Серыял «Маша ў законе» (16+).
13.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
14.25 «Іншы свет» (12+).
15.00 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15 «Сакрэтныя матэрыялы» (16+).
17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
19.20 Серыял «Мінус адзін» (16+).
0.20 «Трымайся, шоубіз!» (16+).
0.50 «Кашмар вялікага горада» (16+).
1.20 Маст. фільм «Банкаўскі білет у мільён фунтаў стэрлінгаў» (16+).
3.00 Маст. фільм «Небяспечныя гастролі» (12+).
4.45 М/ф (0+).

РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.40 «Простыя пытанні» з Ягорам Хрусталёвым. (12+).
12.00, 22.10, 23.10 Серыял «Свая чужая». (16+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
14.35 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу. (12+).
15.45 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.35 «Лёс чалавека». (12+).
18.45 «Андрэй Малахаў. Прамы эфір». (16+).
20.35 Серыял «Марозава». (12+).
22.15, 23.10 «Гумарына». (16+).
0.25 Маст. фільм «Трэцяя спроба». (16+).

НТБ—Беларусь

5.55 «Астрапрагноз».
6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
6.10, 7.10 «Дзелавая раніца НТБ». (12+).
7.50, 8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара». (16+).
9.40, 23.25 «НЗ.by».
10.25, 19.40 Дзённікі «Удача ў прыдачу!» з «Еўраопт».
10.30 Серыял «Падазраюцца ўсе». (16+).
11.05 Серыял «Сведкі». (16+).
12.00 «Суд прысяжных». (16+).
13.30, 18.30 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
14.05 «Месца сустрэчы».
16.35 Серыял «Вуліцы разбітых ліхтароў». (16+).
19.45 Серыял «Мянтоўскія войны». (16+).
23.55 Серыял «Агенцтва схаваных камер». (16+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.45, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
7.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).
7.15, 16.00 Для дзяцей: «Адказвайка».
7.30 «Раніца на восьмым».
10.30 «Дзецям пра зверанят».
11.00 Дэтэктыў «Небяспечныя тайны» (18+).
13.00 Серыял «Жорсткае каханне».
14.25 Серыял «Прыгоды маладога Індыяны Джонс» (12+).
16.05 «Мультпарад»: «Страла ляціць у казку».
16.30 «Адшукваецца адпачынак» (0+).
17.00 Серыял «Дарагі доктар».
18.25 Серыял «Маленькая хлусня» (16+).
20.00 Серыял «Свой сярод чужых» (16+).
20.50 «Вечарніца».
21.05 Драма «Шпіёнскі мост» (16+).
23.30 М/ф.

ВТБ

6.00, 15.15 Серыял «Вароніны». (12+).
7.20 «Дурні і дарогі». (16+).
7.40, 4.20 М/ф «Дуда і Дада». (0+)
8.00, 4.30 М/ф «Смяшарыкі». (0+)
8.20, 4.50 М/ф «Аліса ведае, што рабіць!» (6+)
8.50, 3.50 «Ералаш». (6+)
9.30 Серыял «Сямейны бізнес». (12+).
10.40 Камедыя «Тэрмінал». (12+).
13.00, 19.00 Серыял «Псіхалагіні» (16+).
14.10, 20.10 Серыял «Гатэль «Элеон». (16+).
16.45, 5.10 Серыял «Ранеткі». (12+).
17.50 «Уральскія пельмені». (16+).
21.20 Фантастыка «Вайна светаў». (12+).
23.40 Жахі «Упусці мяне. Сага». (16+).
1.50 Серыял «Закрытая школа». (16+).
3.30 «Лаві момант». (16+).

Культура

6.30 «Хітрыкі памяці». Дак. фільм.
7.30, 8.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.30 Навіны культуры.
7.35 «Легенды сусветнага кіно». Мікалай Рыбнікаў.
8.05 «Расія, любоў мая!» «Белы месяц буратаў».
8.35 «Астравы». Эдуард Арцем'еў.
9.15 «Мабільны для Лубянкі». Дак. фільм.
9.40 Галоўная роля.
10.20 Шэдэўры старога кіно. «Чалавек №217». Маст. фільм.
12.15 «Гісторыя пра тое, як Павел Траццякоў збіраў сучаснае мастацтва».
13.15 «Аўстрыя. Зальцбург. Палац Альтэнау». Дак. фільм.
13.45 «Вандроўны энтузіяст Мсціслаў Дабужынскі». Дак. фільм.
14.30 «Бляск і горкія слёзы расійскіх імператрыц». Дак. серыял.
15.10 Фестываль Вальдбюнэ. Сэр Сайман Рэтл і Берлінскі філарманічны аркестр.
15.45 Колер часу. Сандра Батычэлі.
16.00 «Пісьмы з правінцыі». Карачаева-Чаркесія.
16.30 «Царская ложа».
17.10 Геніі і ліхадзеі. Мікалай Кастамараў.
17.40 Вялікая опера — 2017.
18.45 80 гадоў Навуму Клейману. «Астравы».
19.45 Усерасійскі адкрыты тэлевізійны конкурс юных талентаў «Сіняя птушка».
21.50 «Шукальнікі». «Падводны скарб Балаклавы».
22.35 «Лінія жыцця». Юрый Вяземскі.
23.45 «2 Вернік 2».
0.30 Маэстра Раймалд Паўлс і біг-бэнд Латвійскага радыё.
1.35 «Шукальнікі». «Апошні прытулак апостала».
2.25 «Аркадзія». «Доўгі мост у патрэбны бок». «Прылівы тудысюды». М/ф для дарослых.

Настальгія

6.00 «Спяем, сябры!» з Таццянай Візбар. 2007 год (12+).
7.05 Маст. фільм «Кантрабанда» (16+).
8.25, 9.40, 11.00, 11.40, 12.50, 14.25, 15.40, 17.00, 17.40, 18.50, 20.40, 21.40, 23.00, 1.00, 2.35, 3.40, 5.00 Музычная настальгія (12+).
9.00, 15.00, 21.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
10.00, 16.00, 4.00 «Народжаныя ў СССР» (12+).
11.30 «Сядзі і глядзі» (16+).
12.00 «Эліта Краіны Саветаў». Алег Анофрыеў. 2007 год (12+).
13.00 Маст. фільм «Жыццё і дзіўныя прыгоды Рабінзона Круза» (16+).
18.00 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1964. 1-я частка. 2011 год (16+).
19.30 Маст. фільм «Агледзіны» (16+).
22.00 «Колба часу» (16+).
0.00 «Быў час» з Аляксандрам Паліткоўскім: «Азартныя гульні ў СССР». 2007 год (16+).
1.20 Маст. фільм «Пчолка» (18+).

EuroSport 1

3.30, 5.00, 8.00, 14.30, 18.30 Біятлон. Кубак свету.
4.30, 7.30, 18.00 Скачкі з трампліна. «Нерасказаная гісторыя». Каміль Стох.
7.00 Лыжнае дваябор'е. Кубак свету.
10.30, 1.35 Аўтаспорт. Серыя WTCC.
11.00, 2.30 Футбол. Чэмпіянат MLS. Фінал Канферэнцыі.
12.30 Дрон-рэйсінг. DR1 Champions.
13.30, 16.45, 18.00 Скачкі з трампліна. Кубак свету.
21.00 Горныя лыжы. Кубак свету.
0.00 Конны спорт. Longlines Masters.

Кінакамедыя

0.30 Камедыя «Джунглі клічуць! У пошуках Марсупіламі». (12+).
2.35 Камедыя «Чаго хочуць жанчыны?» (16+).
5.00 Меладрама «Сведка на вяселлі». (16+).
7.00 М/ф «Урфін Джус і яго драўляныя салдаты». (0+).
8.45 Камедыя «Ас». (16+).
10.35 Камедыя «Кароль вечарынак». (16+).
12.20 Меладрама «Сексаголік». (16+).
14.00 Камедыя «Бамбу». (16+).
15.55 Камедыя «Дзюплекс». (12+).
17.35 Камедыя «Аксамітныя ручкі». (16+).
19.30 Камедыя «Уцекачы». (12+).
21.10 Меладрама «Безразважна закаханы». (16+).
23.05 Камедыя «Аперацыя «Тушонка». (16+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
8.00 «Доктар I...» (16+).
8.30 «Трэндзі» (16+).
09.00 «Кузей. Гюней». Серыял (16+).
10.35, 3.40 «Судовыя страсці». Дак. серыял (16+).
12.10 «Сляпая» (12+).
13.10 «Варажбітка» (12+).
14.15, 5.10 «Паралельны свет» (12+).
15.10 «Паляўнічыя на прывідаў» (16+).
15.45 «Здзелка» (16+).
16.15, 2.50 «Шурачка» (16+).
17.10 «13 знакаў Задыяка» (12+).
18.10, 2.00 «Бітва рэстаранаў» (16+).
19.10, 1.10 «Гучныя справы» (16+).
20.10 «Мы купілі заапарк». Камедыя (16+).
22.20 «Савецкія мафіі» (16+).
23.10 «Пляж». Трылер (16+).

ТБ1000

6.10, 16.10 Яна яго абажае (16+).
8.10 Поўнымі грудзьмі (16+).
10.10 Помні (Memento) (16+).
12.20 Каханне і сяброўства (12+).
14.10 Мой хлопчык (12+).
18.10 Пазаземнае рэха (12+).
20.10 Назад у будучыню I (6+).
22.25 Апантанасць (16+).
0.30 Іншыя (16+).
2.30 Я ўсё яшчэ ведаю, што вы зрабілі мінулым летам (16+).
4.15 Кастрычніцкае неба (12+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Перакладчык. 2-я серыя (12+).
8.20 Каўказскае трыа (12+).
10.05 Буду помніць (16+).
12.05 Пастка для адзінокага мужчыны (16+).
13.55 Мужчына ў маёй галаве (16+).
16.20, 4.20 Жанчына з лілеямі. 1—2-я серыі (16+).
18.10 Вязень старой сядзібы (12+).
20.20 Выкрутасы (12+).
22.20 Палюбоўнік (16+).
0.25 Практыкаванні ў цудоўным (16+).
2.25 Вясёлая моладзь (12+).

National Geographic

6.00 Узлом Сістэмы. (16+).
6.25 Зрабі або памры. (12+).
6.50 Займальная навука. (12+).
7.35, 5.30 Навуковыя недарэчнасці. (12+).
8.05, 10.20 Мегазаводы. (12+).
8.50, 11.10 Шаша праз пекла. (12+).
9.35 Служба бяспекі аэрапорта. (16+).
11.55, 17.10, 20.20 Аўта-SOS. (12+).
12.40 Навука будучыні. (12+).
13.25 Гульні розуму. (12+).
15.00 Даследчык 2.0. (12+).
15.45 Суперзбудаванні Трэцяга рэйха. (12+).
18.00, 21.05, 0.55, 4.00 Панарама 360. Аб'ект сусветнай спадчыны. (12+).
18.45, 22.35 Пачатак. (12+).
19.35, 0.10, 2.30 Расследаванні авіякатастроф. (12+).
21.50, 1.40, 4.45 80-я. Найвялікшыя спартсмены (12+).
23.25 Другая сусветная вайна: пекла пад вадой. (16+).

Discovery

8.00, 17.00, 22.00, 2.55, 4.40 Махінатары. (12+).
9.00, 15.00, 21.00, 2.25, 6.20 Як гэта ўстроена? (12+).
10.00, 16.00, 1.00 Сапёры. (16+).
10.30, 16.30, 23.00, 3.50 Склады: бітва ў Канадзе. (12+).
11.00 Мяцежны гараж. (16+).
14.00, 7.10 Голыя і напалоханыя. (16+).
18.00, 5.30 Хуткія і гучныя. (16+).
19.00 Залатая ліхаманка. (16+).
20.00 Космас. Пачатак. Будучыня. (12+).
0.00 Як уладкаваны Сусвет. (12+).
1.30 Самагоншчыкі. (18+).

Субота, 2 снежня

Беларусь 1

6.05 Існасць.
6.30, 22.45 Меладрама «Страшная прыгажуня». (12+).
8.20 Кулінарная дыпламатыя. (12+).
9.00, 12.00, 15.00 Навіны.
9.10 Клуб рэдактараў. (16+).
9.50 Здароўе. (12+).
10.45 Трансфармацыя. (12+).
11.20 Зона Х. Вынікі тыдня. (16+).
12.10 50 рэцэптаў першага. (12+).
12.45, 15.45 Серыял «Сваты-4». (12+).
13.50 «Я ведаю». (6+).
15.15 Краіна.
17.00 Меладрама «Палавінкі немагчымага». (12+).
21.00 Панарама.
21.45 Шчаслівы вечар.
0.40 Дзень спорту.

Беларусь 2

7.00 Занадта шмат хвастоў. (6+).
7.30 Фільм для дзяцей «Асліная шкура». (12+).
8.30, 20.45 Тэлебарометр.
8.35 «Тата зможа?» (16+).
9.30 «Вяселле ўсляпую». (16+).
11.10, 20.50 «Паненка-сялянка». (16+).
12.25 Анімацыйны фільм «Спірыт: душа прэрый». (0+).
13.55 «Свет навыварат». (16+).
14.50 Камедыя «Асабняк з прывідамі». (12+).
16.30 Капейка ў капейку. (12+).
17.30 «Навучы жонку руліць». (16+).
18.30 Прыгоды «Захавальнік часу». (12+).
22.00 Спортлато 6 з 49, КЕНО.
22.05 «Сыграй мяне, калі зможаш!» (12+).
22.40 Фантастыка «Дывергент-3: за сцяной». (16+).

Беларусь 3

7.35, 12.20 «Сіла веры».
8.00, 14.05, 20.15 «Калейдаскоп». Навіны культуры.
8.15, 14.20, 20.30 «Гэты дзень».
8.20 М/ф (0+).
8.50 «Вечны кліч». Маст. фільм. (12+).
10.00 «Хата на хату».
10.55 «Беларуская кухня». Яблычны пірог.
11.25 «Размаўляем па-беларуску». Тэлевіктарына.
11.55 «Навукаманія» (6+).
12.25 «Уцёкі». Камедыя (12+).
14.25 «Камертон». Народны артыст Беларусі Рыгор Белацаркоўскі.
14.55 «Апошні дзень». Георгій Міляр (12+).
15.30 «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Дэтэктыў «Кароль шантажу» (12+).
16.40 «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Дэтэктыў «Смяротная схватка» (12+).
17.45 «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Дэтэктыў «Паляванне на тыгра» (12+).
18.55 «У небе «начныя ведзьмы». Драма (12+).
20.40 «Калыханка» (0+).
21.05 «Старыя-разбойнікі». Камедыя (12+).
22.35 «Час кіно».
22.40 «Я, Францыск Скарына...» Маст. фільм (12+).

Беларусь 5

7.50 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Індывідуальная гонка. Мужчыны.
9.35 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Спрынт. Жанчыны.
11.00 Змешаныя адзінаборствы.
13.05 Вялікі спорт. Ток-шоу.
13.50 Рэаліці-шоу «Снежны барс». Выпісковы выпуск.
14.25 Хакей. КХЛ. «Салават Юлаеў» (Уфа) — «Дынама-Мінск». (У перапынках — Спорт-цэнтр.)
16.45 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Спрынт. Мужчыны.
18.15 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. БГК імя Мяшкова (Беларусь) — «Цэле» (Славенія). (У перапынку — Спорт-цэнтр.)
19.55 Трэніровачны дзень.
20.30 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Арсенал» — «Манчэстэр Юнайтэд». (У перапынку — Спорт-цэнтр.)
22.30 Баскетбол. Адзіная ліга ВТБ. «Лакаматыў-Кубань» (Краснадар) — «Цмокі-Мінск».
0.15 Сусветныя гульні баявых мастацтваў. Мінск-2017.

АНТ

7.00, 9.00, 16.00 (з субцітрамі), **20.30** Нашы навіны.
7.05 Серыял «Пад абцасам» (12+).
9.05 М/с «Смяшарыкі. Новыя прыгоды» (0+).
9.25 «Здароўе» (16+).
10.35 «Смак» (12+).
11.25 «Ідэальны рамонт» (12+).
12.30 «Разумніцы і разумнікі» (12+).
13.20 «Удача ў прыдачу!» з «Еўраопт».
14.25 «Старэйшы за ўсіх!» (6+).
16.15 (з субцітрамі), **21.00** Навіны спорту.
16.20 «Ералаш» (6+).
16.40 «Хто хоча стаць мільянерам?» (12+).
18.15 «Мой бізнес» (16+).
21.05 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
21.10 «Сёння вечарам» (16+).
23.45 «Пражэктарпэрысхілтан» (16+).
0.25 «Каралі фанеры» (16+).

СТБ

6.15 «Тайны Чапман» (16+).
7.10 «Мікола Гусоўскі: нараджаны нанова».
7.55 «Францыск Скарына».
8.30 «Пад прыкрыццём». Серыял (16+).
10.25 «Тэледоктар» (12+).
11.00 «Мінск і мінчане».
11.35 «Пад прыкрыццём». Серыял. Заключныя серыі (16+).
13.30, 16.30, 19.30 «24 гадзіны».
13.45 «Адкрытая размова».
14.00, 1.50 Маст. фільм «Некалькі дзён з жыцця І. І. Абломава». 1-я серыя (12+).
15.20 «Вадзіць па-руску» (16+).
15.50 «Вялікі горад».
16.40 «Залатая калекцыя беларускай песні». Гродна.
20.00 «СТБ-спорт».
20.10 Фантастыка «Асобная думка» (12+).
22.35 «Засакрэчаныя спісы» (16+).
0.10 Deep Purple. Канцэрт у Вероне (16+).

МІР

6.00, 8.20, 5.35 М/ф (0+).
7.50 «Саюзнікі» (12+).
9.00 «Вой, мамачкі!» (12+).
9.30 «Наша кіно. Гісторыя вялікага кахання» (12+).
10.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
10.10 «Здабытак рэспублік. Зрынутыя калосы» (12+).
10.40 Маст. фільм «Прыгоды прынца Фларызеля» (12+).
14.25 Маст. фільм «Банкаўскі білет у мільён фунтаў стэрлінгаў» (16+).
16.15, 19.20 Серыял «Сцервы, або Дзівацтвы кахання» (16+).
0.00 Серыял «Мінус адзін» (16+).
3.35 Маст. фільм «Чатыры таксісты і сабака» (12+).

РТР—Беларусь

7.00 «Пакой смеху». (16+).
7.35 Дэтэктыў «Следства вядуць знатакі». (16+).
11.00 Весткі.
11.20 «Жывыя гісторыі». (12+).
12.10 «Пяцёра на аднаго». (12+).
13.00 «Наша справа». (16+).
13.15 «Аншлаг і Кампанія». (16+).
15.40 Маст. фільм «Тры таполі на Плюшчысе». (6+).
17.15, 20.55 Маст. фільм «Чужая жанчына». (12+).
19.00 «Карціна свету».
19.55 Надвор'е на тыдзень.
20.00 Весткі ў суботу.
22.40 Маст. фільм «Ад лёсу не заракайся». (16+).

НТБ—Беларусь

6.20 «Астрапрагноз».
6.25 Серыял «Адвакат». (16+).
8.00, 10.00, 13.00, 16.00 Сёння.
8.20 «Урачэбныя тайны плюс». (12+).
8.55 «Гатуем з Аляксеем Зіміным». (0+).
9.25 «НЗ.by».
10.20 Галоўная дарога. (16+).
11.00 «Ежа жывая і мёртвая». (12+).
11.55 Кватэрнае пытанне. (0+).
13.20 «Удача ў прыдачу!»
14.20 Серыял «Бывай, «Макараў»!» (16+).
16.20 «Следства вялі...» (16+).
17.10 «Сакрэт на мільён». Валянцін Смірніцкі. (16+).
19.00 «Цэнтральнае тэлебачанне».
20.00 «Ты супер! Танцы». (6+).
22.25 Дзённік «Удача ў прыдачу!» з «Еўраопт».
22.30 Драма «Хросны». (16+).
0.15 Серыял «Агенцтва схаваных камер». (16+).

8 канал

9.00, 16.25, 19.05, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
9.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).
9.15 «Даведнік па краінах і кантынентах» (0+).
9.25 Серыял «Англійскае забойства» (12+).
11.05 Камедыя «Бабета ідзе на вайну» (12+).
12.45 Камедыя «Парыжанка» (16+).
14.10 «Суперкніга».
14.40 «Глядзім усёй сям'ёй». М/ф «Ведзьміна служба дастаўкі».
16.30 «Адшукваецца адпачынак» (0+).
17.00 Маст. фільм «Уладар пустыні» (16+).
19.10 Драма «Дзе хаваецца праўда» (18 +).
20.50 «Вечарніца».
21.05 «Фэшн is my прафэшн» (12+).
21.15 Прыгоды «Фаварыт» (12+).

ВТБ

6.00 «Турбаміксер». (16+).
7.00 Скетч-шоу «6 кадраў». (16+).
8.00 Скетч-шоу «Асцярожна: дзеці!» (6+).
9.00, 3.00 М/ф «Дуда і Дада». (0+)
9.15, 3.10 М/ф «Смяшарыкі». (0+)
9.35, 3.30 М/ф «Аліса ведае, што рабіць!» (6+)
10.00 М/ф «Скубі Ду». (6+)
10.30, 2.40 «Ералаш» (6+).
11.10 Анімацыйны фільм «Індыкі: назад у будучыню». (0+).
13.00 Серыял «Вароніны». (12+)
15.00 Серыял «Ататы дочкі» (12+).
16.30 Фантастыка «Вайна светаў». (12+).
18.50 Фэнтэзі «Сонная лагчына». (16+).
21.00 «Уральскія пельмені». (16+).
23.10 Жахі «Плецены чалавек». (18+).
1.00 «Без вежы» (16+).
4.00 «З'ешце гэта неадкладна!» (16+).
5.10 «Дом мары» (16+).

Культура

6.30 Біблейскі сюжэт.
7.05 «Шахцёр». Маст. фільм.
8.50 «Штучкі Рамзэса». «Па дарозе з аблокамі». «Загадкавая планета». М/ф.
9.50 «Звычайны канцэрт».
10.25 «Усім — дзякуй!» Маст. фільм.
12.00 Улада факта. «Ядзерны клуб».
12.40, 0.45 «Ранішняе ззянне». Дак. фільм.
13.35 «Эрмітаж».
14.05 «Маяк на краі свету». Маст. фільм.
16.15 Гісторыя мастацтва. Іван Тучкоў. «Узаемавыгадная набожнасць: папскі прастол і мастацтва ў Рыме эпохі Адраджэння».
17.10, 1.40 «Шукальнікі». «Скарбы князя Безбародкі».
17.55 «Гульня ў бісер». «Юліян Сямёнаў. «Сямнаццаць імгненняў вясны».
18.40 Каханне ў мастацтве. «Фрыда Кало і Дыега Рывера». Дак. фільм.
19.30 Вялікая опера — 2017.
21.00 «Агора». Ток-шоу.
22.00 Партрэт пакалення. «Коля — перакаці поле». Маст. фільм.
23.45 «Мішэль Легран у Брусэлі». Канцэрт.
2.25 «Раней мы былі птушкамі». «Казка пра дурнаватага мужа». М/ф для дарослых.

Настальгія

6.00 «Эліта Краіны Саветаў». Алег Анофрыеў. 2007 год (12+).
6.50, 8.25, 9.40, 11.00, 12.55, 14.40, 15.40, 17.00, 17.40, 20.40, 23.25, 2.25, 3.40, 5.00, 5.40 Музычная настальгія (12+).
7.00 Маст. фільм «Жыццё і дзіўныя прыгоды Рабінзона Круза» (16+).
9.00, 15.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
10.00, 4.00 «Народжаныя ў СССР» (12+).
12.00, 18.00 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1964. 2011 год (16+).
13.30 Маст. фільм «Агледзіны» (16+).
16.00 «Колба часу» (16+).
19.25 «Вакол смеху». Тэма: «Талент і прызванне». 1981 год (12+).
21.00 «Быў час». 2008 год (16+).
22.00 Маст. фільм «Палёты ў сне і наяве» (16+).
0.00 «Спяем, сябры!» з Таццянай Візбар. 2007 год (12+).
1.05 Маст. фільм «Кантрабанда» (16+).
5.30 «Сядзі і глядзі» (16+).

EuroSport 1

3.00, 4.15, 20.45 Горныя лыжы. Кубак свету.
3.30, 5.00, 16.30, 20.00 Біятлон. Кубак свету.
6.00, 18.00, 2.00 Скачкі з трампліна. Кубак свету.
7.00, 11.00 Аўтагонкі. Серыя WTCC.
8.00 Аўтагонкі. «Формула E».
12.00, 15.00 Лыжнае дваябор'е. Кубак свету.
13.15, 0.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету.
0.30 Зімовыя віды спорту. «Sports destination».
1.00 Конны спорт. Riders Masters Cup.

Кінакамедыя

1.05 Драма «Па версіі Барні». (16+).
3.45 Камедыя «Шпіён па суседстве». (12+).
5.35 Фантастыка «Прывід». (6+).
7.50 М/ф «Тры волаты і марскі цар». (6+).
9.15 Камедыя «Жаніх». (12+).
11.00 Меладрама «Сексагалік». (16+).
12.45 Меладрама «Парыж — Манхэтэн». (16+).
14.10 Меладрама «Сняданак у ложак». (16+).
15.55 Камедыя «Запалі гэтым летам». (16+).
17.40 Камедыя «} {отт@бь)ч». (16+).
19.30 Камедыя «Чаго хочуць жанчыны?» (16+).
21.50 Камедыя «Маёмасць з хвастом». (12+).
23.40 Камедыя «Шнайдэр супраць Бакса». (16+).

ТБЗ

6.00 М/ф (6+).
10.00 «13 знакаў Задыяка» (12+).
10.55 «Хронікі маскоўскага побыту» (16+).
11.45, 2.00 «Мільянерша». Серыял (16+).
15.20 «Міміно». Камедыя (0+).
17.05 «Папялушка 2:0» (16+).
18.40 «Зрабі мне зорку» (16+).
18.35 «10 самых» (16+).
19.05, 1.10, 5.10 «Звезданутыя» (16+).
20.00 «Кожнаму сваё». Драма (12+).
21.45 «Ілюзіяніст». Драма (16+).
23.40 «Легенда аб Шукальніку». Серыял (16+).

ТБ1000

6.10, 16.10 Рымскія спатканні (16+).
7.50 Апантанасць (16+).
9.50 Іншыя (16+).
11.50 Назад у будучыню-1 (6+).
14.05 Кастрычніцкае неба (12+).
18.00 Пітэр Пэн (12+).
20.10 Назад у будучыню-2 (6+).
22.15 Дзённікі няні (16+).
0.15 Сем жыццяў (16+).
2.25 Да чагосьці прыгожага (18 +).
4.25 Каханне жыве тры гады (16+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Выкрутасы (12+).
8.20 Палюбоўнік (16+).
10.25 Практыкаванні ў цудоўным (16+).
12.20 Кароль Лір. 1-я серыя (6+).
13.55 Вясёлая моладзь (12+).
15.45 Мой тата — Барышнікаў (12+).
17.45 Арда (16+).
20.20 Наша Russia. Яйкі лёсу (16+).
22.00 Краіна глухіх (12+).
0.20 Чорныя кошкі. 9—10-я серыі (16+).
2.20 Канікулы строгага рэжыму (12+).
4.20 Перакладчык. 1-я серыя (12+).

National Geographic

6.00, 13.25 Гульні розуму. (12+).
7.15, 5.30 Навуковыя недарэчнасці. (12+).
8.05, 10.20 Скануючы час. (12+).
8.50 Сапраўдны суперкар. (12+).
9.35 Баку: схаваныя тайны гарадоў. (12+).
11.05 Дзікае надвор'е. (12+).
11.55 Праз мільён гадоў. (12+).
12.40 Займальная навука. (12+).
14.10 Асушыць акіян. (12+).
14.55 Аўта-SOS. (12+).
15.40 Ледзяная дарога. (12+).
16.25 Шаша праз пекла. (12+).
17.10, 4.00 Пачатак. (12+).
18.00, 21.05 Даян Фос: сакрэты ў тумане. (16+).
18.45 Доўгая дарога дадому. (16+).
19.35 Адраджэнне марскога шаўковага шляху. (12+).
20.20, 4.45 Навука будучыні. (12+).
21.50, 2.30 Расследаванні авіякатастроф. (12+).
23.25 Даследчык. (16+).
0.10 Зладзіць кантрабандыста. (16+).
1.40 Другая сусветная вайна: пекла пад вадой. (16+).

Discovery

8.00 Найлепшы мадэліст. (12+).
9.00 Як гэта зроблена? (12+).
10.00 Што магло пайсці не так? (16+).
11.00 Забытая інжынерыя. (16+).
12.00 Голыя і напалоханыя. (16+).
13.00 Аперацыя «Выратаванне дома». (12+).
14.00, 1.00, 7.10 Браты Дызель. (16+).
15.00, 0.00 Мадэль для зборкі. (16+).
16.00, 18.00, 19.30 Бітвы за кантэйнеры. (12+).
20.00 Залатая ліхаманка. (16+).
21.00 Мяцеж. (16+).
22.00 Мільёны Пабла Эскабара. (16+).
23.00 Космас. Пачатак. Будучыня. (12+).
2.00 Махінатары. (12+).
4.40 Калекцыянеры аўто. (12+).

Ну і ну!

СУПРАЦЬ РАБАЎНІКОЎ З ПІСТАЛЕТАМ І... ДЗІЦЕМ

У бразільскім горадзе Кампа-Лімпу-Паўліста, штат Сан-Паўлу, супрацоўнік паліцыі ўвязаўся ў перастрэлку з узброенымі рабаўнікамі, трымаючы на руках маленькае дзіця, паведамляе выданне The Independent.

Сяржант Рафаэль Соўза ў непрацоўны час зайшоў у аптэку з жонкай і дзіцем, калі яны знаходзіліся ў краме, у памяшканне ўварваліся двое рабаўнікоў. Соўза дастаў пісталет і стрэліў у аднаго з іх. Пазней ён растлумачыў следчым, што быў вымушаны адкрыць агонь першым, таму што меркаваў, што злачынцы заб'юць яго, калі даведаюцца, што ён працуе ў паліцыі. На запісе, зробленым камерай відэаназірання, відаць, як Соўза страляе на бягу, трымаючы на руках малое. Потым ён аддае дзіця жонцы, якая схавалася за стэлажамі з таварамі. Падчас перастрэлкі абодва рабаўнікі загінулі.

НЕ МАЎЧЫ НА МЯНЕ!

Такіх зваротаў у суд, мабыць, яшчэ не было ніколі, але, улічваючы краіну, дзе гэта адбылося, сумненняў не ўзнікае. Бо менавіта ў Італіі жыхарка горада Ківаса, у правінцыі Турына, падала ў суд на свайго былога мужа, які пражывае з ёй пад адным дахам, за яго празмерную маўклівасць, паведамляе La Repubblica.

Цяпер яе экс-муж, 57-гадовы бізнесмен з Ківаса, абвінавачваецца ў жорсткім абыходжанні. Нягледзячы на тое, што ён ніколі не падымаў рукі на жонку і сына, італьянка лічыць, што, не размаўляючы з членамі сям'і працяглыя перыяды, ён спрабуе зламаць іх псіхічна стабільны стан і падарваць эмацыянальнае здароўе. Суд Іўрэі прыняў іск жанчыны, прысуд маўклівому італьянцу будзе вынесены 28 лютага.

ЛАСУНАК СА СТАЛА БУДУЧАГА ПРЭЗІДЭНТА

Пірожнае з вяселля Дональда Трампа, якое адбылося ў 2005 годзе, прадалі на аўкцыёне за 2240 долараў, паведамляе Fox news Insider.

Пачатковы кошт лота склаў 250 долараў. Яго выставіў на таргі аўкцыённы дом Julien's Auctions, імёны прадаўца і пакупніка невядомыя. Дэсерт праляжаў у кардоннай каробцы 12 гадоў — вяселле Дональда Трампа і Мелані Кнаус адбылося 22 студзеня 2005 года. Труфельнае пірожнае з ружай з крэму наверсе выглядае як асноўны вясельны торт Трампа ў мініяцюры. Сам торт важыў дзевяноста кілаграмаў, у ім было сем ярусаў. Ён абышоўся пары ў 50 тысяч долараў, аднак, як адзначае Fox news Insider, госці яго не елі, таму што ў ім было занадта шмат дроту, з якога складаўся каркас велічэзнага ласунка. Ну, а засушаны кавалак ашчасліві адразу двух чалавек — аднаго грашыма, а другога памятным сувенірам з вяселля будучага прэзідэнта.

Іван КУПАРВАС

АНЁЛ З НАЖОЎ — СІМВАЛ ПРЫМІРЭННЯ

У свеце шмат розных незвычайных рэчаў, якія дзівяць, як вонкавым выглядам, так і гісторыяй паходжання. Да прыкладу, мастаком з Вялікабрытаніі была створана велізарная статуя анёла, якая выканана з 10 000 нажоў! Аўтарам гэтага твора стаў Альфі Рэдлі, які ў сваёй творчасці выкарыстоўваў далёка не простыя кухонныя інвентар.

Як сцвярджае мастак, яго твор складаецца выключна з вострых прадметаў, якія выкарыстоўваліся самымі рознымі злачынцамі для здзяйснення цяжкіх парушэнняў закона. Некаторыя элементы былі дастаўлены дзяржаўнымі праваахоўнымі органамі, іншыя паступілі з ананімных крыніц. Але, так ці інакш, кожны нож, змацаваны з іншымі аналагамі, мае сваю гісторыю, і часцей за ўсё занадта сумную і жорсткую, каб яе асвятляць у сродках масавай інфармацыі.

Рэдлі сцвярджаў, што мноства нажоў, якія яму паступілі ў свабоднае распараджэнне, мелі біялагічныя сляды злачынстваў, і яму спатрэбілася правесці якасную ачыстку перад іх выкарыстаннем. Пасля стварэння драб аўтар заняўся паліроўкай. На фатаграфіі відаць, што рукі анёла не ўтрымліваюць вострых частак — яны былі згладжаны шліфавальнай машынай.

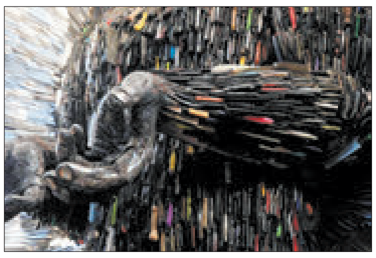

Адметна тое, што анёл па сваёй сутнасці з'яўляецца сімвалам прымірэння і памяркоўнасці, што вельмі складана спалучаць з кантрасным «будаўнічым матэрыялам». Аднак менавіта такі пасыл мастак імкнуўся данесці да грамадскасці: кожны чалавек мае шанц раскаяцца ў здзейсненых грахах.

На асабістым сайце Альфі яшчэ да пачатку працы размясціў аб'яву аб тым, што ў стварэнні анёла могуць прыняць удзел усе ахвотныя. Ён хацеў, каб як мага больш людзей заразіліся яго ідэяй і прыклалі руку да рэалізацыі задумана. Дарэчы, некалькі дзесяткаў злачынцаў, што адседзелі тэрміны за ўчыненне крыміналу і якія даслалі мастаку нажы, прыйшлі ў майстэрню, адгукнуўшыся на запрашэнне.

Калі праца над анёлам з нажоў была скончаная, Рэдлі звярнуўся да ўлад Лондана з просьбай усталяваць статую на Трафальгарскай плошчы. Аднак чыноўнікі адмовілі яму, аргументаваўшы тым, што падобны дэкаратыўны элемент можа несці патэнцыйную небяспеку для гасцей горада і, магчыма, выставіць улады ў дрэнным святле. Але Альфі не здаецца, ён працягвае накіроўваць петыцыі на розныя рэсурсы і збірае подпісы для таго, каб дамагчыся дазволу на публічную дэманстрацыю свайго дзіўнага тварэння.

Нядзеля, 3 снежня

Беларусь 1

6.05 Слова мітрапаліта Тадэвуша Кандрусевіча на Адвент.
6.15 Серыял «Сваты-4». (12+).
8.20 Дзіцячы доктар.
9.00, 12.00, 15.00 Навіны.
9.10 «Арсенал». (12+).
9.45 Каробка перадач. (12+).
10.25 Народная раніца. (6+).
11.05 Вакол планеты.
12.10 Навіны. Цэнтральны рэгіён.
12.35 50 рэцэптаў першага. (12+).
13.10, 15.30 Меладрама «Казкі мачахі». (12+).
15.15 Твой горад.
17.10 Меладрама «Застанься назаўсёды». (16+).
20.35 Навіны надвор'я.
21.00 Галоўны эфір.
22.10 Меладрама «Вясковая гісторыя». (12+).

Беларусь 2

7.00 Камедыя «Асабняк з прывідамі». (12+).
8.30, 19.45 Тэлебарометр.
8.35 «Калі мы дома». Скетчкам. (16+).
9.40 «Свет навыварат». (16+).
10.50, 20.40 «Паненка-сялянка». (16+).
12.05 М/с «Кунг-фу панда: захапляльныя легенды». (12+).
13.20 «Ікона стылю». (16+).
14.40 Фантастыка «Дывергент-3: за сцяной». (16+).
16.50 Камень, нажніцы, папера. (16+).
17.35 «Бітва экстрасэнсаў. 16-ы сезон». (16+).
20.20 Два рублі.
22.00 Спортлато 5 з 36, КЕНО.
22.05 Трагікамедыя «Мне б у неба». (16+).
0.05 «ЛавЛавСаг». (16+).

Беларусь 3

7.35, 12.20 «Святыні Беларусі».
8.00, 12.15, 20.15 «Калейдаскоп». Навіны культуры.
8.15, 12.30, 20.30 «Гэты дзень».
8.20 «Уцёкі». Камедыя (12+).
10.00 «Наперад у мінулае».
10.25 «Нацыянальны хіт-парад».
11.20 «Майстры і куміры». Рэжысёр, народны артыст Беларусі Аляксандр Яфрэмаў.
12.35 Гала-канцэрт лаўрэатаў Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь.
14.20 «Камертон». Заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Аксана Волкава.
14.45 «У небе «начныя ведзьмы». Драма (12+).
16.05 «Старыя-разбойнікі». Камедыя (12+).
17.35 «Вечны кліч». Маст. фільм. (12+).
18.40 «Хата на хату».
19.35 «Апошні дзень». Георгій Міляр (12+).
20.40 «Калыханка» (0+).
21.05 «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Дэтэктыў «Кароль шантажу» (12+).
22.10 «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Дэтэктыў «Смяротная схватка» (12+).
23.20 «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана». Дэтэктыў «Паляванне на тыгра» (12+).
0.30 «Песні пад гітару».

Беларусь 5

7.55 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Спрынт. Мужчыны.
9.20 Баскетбол. Адзіная ліга ВТБ. «Лакаматыў-Кубань» (Краснадар) — «Цмокі-Мінск».
11.00 Хакей. КХЛ. «Салават Юлаеў» (Уфа) — «Дынама-Мінск».
12.55 Трэніровачны дзень.
13.25 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. Мужчыны. 69 кг.
15.05, 20.50 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Гонка пераследу. Жанчыны.
16.00 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Відэачасопіс.
16.35 Гульні «навырост».
17.05, 21.35 Біятлон. Этап Кубка свету. Эстэрсунд. Гонка пераследу. Мужчыны.
18.05 Спорт-цэнтр.
18.15 Піт-стоп.
18.50 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Манчэстэр Сіці» — «Вест Хэм». (У перапынку — Спорт-цэнтр.)
22.20 Пра спорт. Вынікі тыдня.
23.05 Сусветныя гульні баявых мастацтваў. Мінск-2017.

АНТ

7.00, 9.00, 16.00 (з субцітрамі) Нашы навіны.
7.05 Серыял «Пад абцасам» (12+).
9.05 «Нядзельная пропаведзь» (з субцітрамі).
9.20 «На наш густ» (12+).
10.00 «Слова гонару» (12+).
11.00 «Лятучы атрад» (12+).
11.45 «Праменьчык» (16+).
16.15 Навіны спорту (з субцітрамі).
16.20 «Сяргей Юрскі. Супраць правілаў» (12+).
17.30 «Талент краіны» (6+).
20.00 Контуры.
21.05 «Дзень нараджэння КВЗ. Кубак мэра Масквы» (16+).
23.20 Канцэрт Максіма Галкіна (12+).

СТБ

6.00, 8.50, 10.05, 11.40, 15.05, 20.25 «Загадкі чалавецтва» (16+).
8.30 «Скардзіцца дазваляецца».
9.40, 16.00 «Аўтапанарама» (12+).
11.00 «Вялікае снеданне» (12+).
13.30, 16.30 «24 гадзіны».
13.45, 2.30 Маст. фільм «Некалькі дзён з жыцця І. І. Абломава». 2-я серыя (12+).
16.50 «Цэнтральны рэгіён».
17.20 «Ваенная тайна» (16+).
19.30 «Тыдзень».
22.00 «Тыдзень спорту».
22.30 Драма «Ізгой» (12+).
0.50 Roxette: падарожжа па свеце. Канцэрт (16+).

МІР

6.00 «Мільён пытанняў пра прыроду» (6+).
6.10, 8.15, 9.20 М/ф (0+).
6.30 «Такія дзіўныя» (16+).
7.00 «Беларусь сёння» (12+).
7.30 «Ведаем рускую» (6+).
8.20 «Культ/Турызм» (16+).
8.50 «Яшчэ танней» (12+).
9.30 «Дастукацца да зоркі» (12+).
10.00, 16.00 Навіны (бягучы радок).
10.15 «На ўвесь голас» (12+).
11.30, 16.15 Серыял «Мама-дэтэктыў» (12+).
19.00 «Разам».
20.00 Маст. фільм «Прыгоды прынца Фларызеля» (12+).
23.35 Маст. фільм «Мужчына ў маёй галаве» (16+).
2.00 Серыял «Сцервы, або Дзівацтвы кахання» (16+).

РТР—Беларусь

7.00 Маст. фільм «Айчым». (16+).
9.00 Маст. фільм «Дараваць за ўсё». (12+).
11.00 Весткі.
11.20 «Сам сабе рэжысёр». (16+).
12.15 «Ранішняя пошта». (16+).
13.00 «Калі ўсе дома». (12+).
14.00 Маст. фільм «Падсадная качка». (12+).
17.40 Усерасійскі адкрыты тэлевізійны конкурс юных талентаў «Сіняя птушка». (6+).
20.00 Весткі тыдня.
21.30 Ток-шоу «Што адбываецца».
22.30 Маст. фільм «Ахоўвай яе, каханне». (12+).
0.10 «Нядзельны вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

НТБ—Беларусь

6.25 «Астрапрагноз».
6.30 Серыял «Адвакат». (16+).
8.00, 10.00, 16.00 Сёння.
8.20 «Пара ў водпуск». (16+).
9.05 «Малая зямля». (16+).
10.25 «Першая перадача». (16+).
11.05 «Цуд тэхнікі». (12+).
12.00 «Дачны адказ». (0+).
13.05 «НашСпажыўНагляд». (16+).
14.10 Серыял «Бывай, Макараў»!» (16+).
16.20 «Следства вялі...» (16+).
18.05 «Новыя рускія сенсацыі». (16+).
19.00 «Вынікі тыдня».
20.05 «Ты не паверыш!» (16+).
21.05 «Зоркі сышліся». (16+).
22.40 Драма «Хросны». (16+).

8 канал

9.00, 16.00, 18.50, 21.00, 23.55 «Надвор'е».
9.05 «Сябры дзядулі Марка» (0+).
9.25 Для дзяцей: «Адказайка».
9.30 «Адшукваецца адпачынак» (0+).
10.00 «Мой любімы гадаванец» (0+).
10.30 Драма «Дзве жанчыны» (12+).
12.15 «Суперкніга».
12.45 Камедыя «Міміно» (16+).
14.20 Драма «Пашпарт» (16+).
16.05 «Глядзім усёй сям'ёй». Маст. фільм «Мумія» (12+).
18.00 Серыял «Яна напісала забойства».
18.55 Трылер «Дзённае святло» (16+).
20.50 «Вечарніца».
21.05 Драма «Ззянне» (16+).
23.35 М/ф для дарослых.

ВТБ

6.00, 0.50 «Турбаміксер». (16+).
7.00 Скетч-шоу «6 кадраў». (16+).
8.00 Скетч-шоу «Асцярожна: дзеці!» (6+).
9.00, 3.00 М/ф «Дуда і Дада». (0+)
9.15, 3.10 М/ф «Смяшарыкі». (0+)
9.35, 3.30 М/ф «Аліса ведае, што рабіць!» (6+)
10.00 М/ф «Скубі Ду». (6+)
10.30, 2.40 «Ералаш» (6+).
11.00 «Дзіцячы КВЗ» (6+).
12.00 «Паспець за 24 гадзіны». (16+).
13.00 Серыял «Вароніны». (12+)
15.00 Фантастыка «Гонар і прадузятасць і зомбі». (16+).
17.10 Анімацыйны фільм «Замбезія». (12+)
18.50 «Уральскія пельмені». (16+).
21.00 «Поспех» (16+).
23.00 Серыял «Галыгін.ru» (16+).
0.00 «Кіно ў дэталях» (16+).
0.50 Серыял «Татавы дочкі» (12+).
4.00 «З'еўшце гэта неадкладна!» (16+).
5.10 «Дом мары» (16+).

Культура

6.30 «Святыні хрысціянскага свету». «Рызы Гасподня».
7.05 «Коля — перакаці поле». Маст. фільм.
8.45 «Заяц, Скрып і скрыпка». «Ранішняя песенька». «А ў гэтай казцы было так...» М/ф.
9.30 «Звычайны канцэрт».
10.00 «Мы — грамацеі!»
10.45 «Карусель». Маст. фільм.
12.10 «Што рабіць?»
12.55 «Дэльта, якая дорыць жыццё». Дак. фільм.
13.50 Да 80-годдзя Эдуарда Арцем'ева. «Сомненья тень, надежды миг...» Канцэрт у Марыінскім тэатры.
15.30 «Пешшу...» Таржок залаты.
16.00 «Геній».
16.30 Паслухайце! Давід Самойлаў. «Перабіраючы нашы даты».
17.35 «Лялькі». Дак. фільм. 1-я серыя.
18.15 «Ён, яна і дзеці». Маст. фільм.
19.30 Навіны культуры.
20.10 «Рамантыка рамансa».
21.05 «Белая студыя».
21.45 Адменны погляд. «Голуб сядзеў на галінцы, разважаючы пра быццё». Маст. фільм.
23.30 Каханне ў мастацтве. «Фрыда Кало і Дыега Рывера». Дак. фільм.
0.15 «Усім — дзякуй!» Маст. фільм.
1.50 «Шукальнікі». «Тайны Дома Фаберже».
2.40 «Блазан Балакіраў». М/ф для дарослых.

Настальгія

6.00, 12.00 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1964. 2011 год (16+).
6.50, 8.45, 9.40, 11.00, 13.00, 14.40, 17.25, 0.50, 2.25, 3.40, 5.00 Музычная настальгія (12+).
7.30 Маст. фільм «Агледзіны» (16+).
9.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
10.00 «Колба часу» (16+).
13.25 «Вакол смеху». Тэма: «Талент і прызванне». 1981 год (12+).
15.00 «Быў час». 2008 год (16+).
16.00 Маст. фільм «Палёты ў сне і наяве» (16+).
18.00 Вечар Васіля Ланавога ў Канцэртнай студыі «Астанкіна». 1983 год (12+).
19.45 Фільм-канцэрт «Бенефіс Савелія Крамарава». 1974 год (12+).
20.35 «Замежная эстрада». 1988 год (12+).
21.55 Маст. фільм «Уяўны хворы» (16+).
0.00 «Эліта Краіны Саветаў». Алег Анофрыеў. 2007 год (12+).
1.00 Маст. фільм «Жыццё і дзіўныя прыгоды Рабінзона Круза» (16+).
4.00 «Народжаны ў СССР» (12+).

EuroSport 1

3.00, 11.00, 23.45 Зімовыя віды спорту. «Sports destination».
3.30, 5.00, 7.00, 15.00, 16.30 Біятлон. Кубак свету.
04.30, 13.00, 16.00 Лыжнае двоабор'е. Кубак свету.
6.00, 18.00, 1.35 Скачкі з трампліна. Кубак свету.
8.00, 19.45, 22.30 Горныя лыжы. Кубак свету.
9.00 Аўтагонкі. «Формула Е».
11.30, 13.30 Лыжныя гонкі. Кубак свету.
0.15 Конны спорт. Longlines Masters.

Кінакамедыя

1.30 Камедыя «Ліхтугі Альфрэда». (12+).
3.20 Камедыя «Хлапечнік па-ірландску». (16+).
5.20 М/ф «Ваўкі і авечкі бе-е-е-зразважнае ператварэнне». (6+).
7.00 Камедыя «Бамбу». (16+).
8.50 Камедыя «Румба». (12+).
10.15 Камедыя «Кароль вечарынак». (16+).
12.00 Камедыя «Мамчын сынок». (12+).
13.50 Камедыя «Сёння ў меню». (16+).
15.45 Камедыя «Аперацыя «Тушонка». (16+).
17.50 Камедыя «Забі мяне тройчы». (18+).
19.30 Драма «Душэўная кухня». (16+).
21.20 Камедыя «Сняданак у таты». (12+).
23.05 Камедыя «Уцекачы». (12+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
10.05 «Паненка і кулінар» (12+).
10.40, 1.15 «Дзяжурны анёл». Серыял (16+).
13.55 «Жонка. Гісторыя кахання» (16+).
15.15 «Магазіна» (16+).
16.15, 17.15, 18.15, 19.15 «Рэвізора» (16+).
20.20 «Без падману» (16+).
21.15 «1+1». Трагікамедыя (16+).
23.15 «Асцярожна, махляры!» (16+).
23.45 «Візіцёры». Серыял (16+).
4.10 «Міністэрства аховы здароўя папярэджвае» (16+).
5.30 «Нераскрытыя тайны» (16+).

ТБ1000

6.10, 17.35 Воўк (16+).
8.45 Дзённікі няні (16+).
10.55 Сем жыццяў (16+).
13.25 Назад у будучыню-2 (6+).
15.35 Каханне жывое тры гады (16+).
20.10 Назад у будучыню-3 (6+).
22.25 Пабочны эфект (16+).
0.30 Страчаны рай (18+).
2.45 Каханне і сяброўства (12+).
4.25 Поўныя грудзямі (16+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 За сустрэчу (16+).
8.05 Наша Russia. Яйкі лёсу (16+).
9.50 Краіна глухіх (12+).
12.10 Кароль Лір. Серыя 2-я (6+).
13.35 Арда (16+).
16.05 Канікулы строгага рэжыму (12+).
18.20 Чорныя кошкі. 9—10-я серыі (16+).
20.20 Хутчэй за трусоў (16+).
22.20 Канец выдатнай эпохі (16+).
0.20 Каменная башка (16+).
2.20 Каўказскае трыа (12+).
4.10 Перакладчык. 2-я серыя (12+).

National Geographic

6.00, 13.10 Гульні розуму. (12+).
7.10, 5.30 Навуковыя недарэчнасці. (12+).
7.55, 10.10 Скануючы час. (12+).
8.40 Аўта-SOS. (12+).
9.25 Адраджэнне марского шаўковага шляху. (12+).
10.55 Дзікае надвор'е. (12+).
11.40 Праз мільён гадоў. (12+).
12.30 Займальная навука. (12+).
14.00 Даян Фос: сакрэты ў тумане. (16+).
14.45, 16.25, 18.00, 20.20, 23.25, 2.25 Доўгая дарога дадому. (16+).
18.45, 1.40, 3.15 Другая сусветная вайна: пекла пад вадой. (16+).
21.55, 4.00 Расследаванні авіякатастроф. (12+).
0.15 Непакорлівы вострaў. (12+).

Discovery

8.00 Мяцежны гараж. (16+).
11.00, 7.10 Што магло пайсці не так? (16+).
12.00, 0.00 Найлепшы мадэліст. (12+).
13.00 Як уладкаваны Сусвет. (12+).
14.00 Залатая ліхаманка. (16+).
15.00 Мяцеж. (16+).
16.00 Мільёны Пабла Эскабара. (16+).
17.00, 20.00 Махінатары. (12+).
18.00 Як гэта зроблена? (12+).
19.00 Мегаперавозкі. (12+).
23.00 Аляска: апошні рубеж. (16+).
1.00 Космас. Пачатак. Будучыня. (12+).
2.00 Паляўнічы на антыкварыят. (12+).
4.40 Механізмы Да Вінчы. (12+).

сталіца трымаецца

— Не магу не спытаць: апошнія дзесяцігоддзі былі нярпростымі, як удалося захаваць рост аб'ёмаў вытворчасці?

— У асноўным за кошт мадэрнізацыі магутнасцяў, закупкі і мантажу ва ўласныя сродкі больш прадукцыйнага абсталявання, інтэнсіфікацыі і нават аптымізацыі вытворчасці, як ні трывіяльна гучыць. А самае галоўнае — за кошт нашага чалавечага патэнцыялу. На прадпрыемстве працуе 279 чалавек, гэта сапраўдныя прафесіяналы сваёй справы. Цікавы факт: сярэдняя працягласць работы на прадпрыемстве павялічылася з 10 да 17 гадоў. А ўзровень адукацыі намнога вышэйшы, чым некалькі гадоў назад: павялічылася колькасць работнікаў, якія маюць некалькі дыпломаў аб вышэйшай адукацыі.

Важна, што нашы спецыялісты заўсёды ў курсе навінак горназдабываючай галіны, яны назапашваюць веды, дзеляцца вопытам, актыўна ўдзельнічаюць у навуковых канферэнцыях, падтрымліваюць цесныя сувязі з навукоўцамі.

— З чым вы звязваеце перспектывы свайго калектыву?

— З выдзяленнем новых зямельных участкаў пад распрацоўку, з пошукам і асваеннем новых перспектыўных радовішчаў. У планах урада на 2017 год — рост будаўніча-мантажных работ у Мінску і вобласці і ўзвядзення жылля. Таму крайне неабходнае выдзяленне дадатковых кар'ераў для забеспячэння будаўнічага комплексу няруднымі матэрыяламі.

Звязваем сваю будучыню таксама з укараненнем новых відаў дзейнасці і новай наменклатуры прадукцыі. Увогуле з эфектыўнай работай калектыву, якая з'яўляецца асновай нашага дабрабыту. Мы спраўляемся з даведзенымі нам прагнознымі паказчыкамі сацыяльна-эканамічнага развіцця, пра што сведчаць вынікі работы за 9 месяцаў. Што яшчэ важна — нягледзячы на пэўныя эканамічныя складанасці, ААТ «Нярудпрам» па сваіх абавязацельствах заўсёды разлічваецца ўласнымі сродкамі, не карыстаецца крэдытамі банкаў і іншай фінансавай падтрымкай, не мае запазычанасці па зарплаце, падатках і іншых абавязковых плацяжах, а таксама перад контрагентамі. На сённяшні дзень ААТ не толькі не дапусціла істотнага падзення асноўных паказчыкаў работы, але частку з іх нават нарасціла. Што сведчыць аб устойлівым фінансава-эканамічным становішчы прадпрыемства і дазваляе працоўнаму калектыву з аптымізмам глядзець у будучыню.

ААТ «Нярудпрам» прайшло вялікі і годны шлях. Шчыра віншую ўсіх членаў калектыву з 70-годдзем прадпрыемства і з тым, што мы сустракаем гэтую цудоўную дату неблагімі вынікамі. Што нас ведаюць і паважаюць, ліва ставяцца да нас на будаўнічым рынку сталіцы і краіны ў цэлым. Сёння мы — адна сям'я, здольная вырашаць складаныя вытворчыя задачы і ісці далей, у імя росквіту краіны. Жадаю кожнаму знайсці сваё месца ў агульным страі, дзе ён найлепшым чынам змог бы рэалізаваць уласныя магчымасці і навыкі. Маладым — хутчэй упісацца ў штодзённы напружаны рытм. Людзям сярэдніх гадоў — не разгубіць стваральны настрой, шукаць новае, дзяліцца досведам з навічкамі. Асаблівая наша падзяка — ветэранам вытворчасці, якія заўсёды былі стрыжнем калектыву, і наша пажаданне ім далейшага аптымізму і плёну. Усім — моцнага здароўя, міру, дабрабыту і ўзаемаразумення ў сем'ях, што пры спецыфіцы нашай працы таксама важна.

Гутарыў Уладзімір ХІЛЬКЕВІЧ.

Здымкі прадстаўлены прадпрыемствам.

УНП 100016844

«ГАРАНТУЕМ ЯКАСЦЬ І ДАСТУПНУЮ ЦАНУ»

Яшчэ адзін наш суразмоўца — намеснік дырэктара **Мікалай ВІЛЬКОТ**.

— У Мінскім раёне не менш за 50 кар'ераў розных гаспадароў. У «Нярудпрама» толькі два, але да 75—80% прадукцыі з зямель раёна дае менавіта «Нярудпрам». Чаму такое паломніцтва на вашы заводы?

— Галоўнае — мы гарантуем якасць. Прадукцыя адпавядае самым высокім патрабаванням, сертыфікаваная, маем пасведчанні. Ёсць адпаведная служба і спецыялісты па якасці на кожным нашым заводзе. Якасць прадукцыі правяраецца рэгулярна і з удзелам спажыўцоў.

І яшчэ: наша цана на прадукцыю не ў поўнай меры падвержана хістанням рынку, дастаткова стабільная і кантралюецца органамі дзяржаўнага кіравання.

Прызначаны ў канцы 2015 года генеральным дырэктарам Аляксандр Лойка падабраў каманду, якая стала ядром калектыву, згрупавала яго вакол сябе. Давялося замяніць некалькіх кіраўнікоў структурных падраздзяленняў, падняць вытворчую і тэхналагічную дысцыпліну. Адмовіліся ад таго, што было ў мінулым накоплена негатыўнага, што замінала працаваць, і выйшлі на прыбытковую работу. Прыбытак пакуль невялікі, але ён ёсць, і тэндэнцыя станоўчая. Бізнесплан на гэты год быў заяўлены даволі аптымістычны, і думаю, што мы выйдзем на яго параметры, у тым ліку і па сярэдняй зарплаце. У нас жывыя традыцыі старэйшых пакаленняў калектыву. Мы ведаем, што дзякуючы ў тым ліку і нашаму прадпрыемству да 1955 года Мінск быў практычна адбудаваны і зараз з'яўляецца адным з найпрыгажэйшых гарадоў свету, — палічыў патрэбным падкрэсліць Мікалай Мікалаевіч.

На сённяшні дзень па нашых прыблізных падліках тых двух кар'ераў, якія мы маем, павінна хапіць на чатыры гады работы па забеспячэнні будаўніцтва ў сталіцы і вобласці. На бліжэйшы час прагназуецца рост тэмпаў у будаўнічай галіне аж на трыццаць працэнтаў. Значыць, спатрэбяцца дадатковыя тысячы і тысячы кубаметраў нярудных будаўнічых матэрыялаў нашым традыцыйным спажыўцам — «Мінскжалезабетону», «МАПІДу», будаўнічым трэстам «Мінскбуда» — іх каля дзясятка, і іншым прадпрыемствам будаўнічай і дарожнай галіны. А прыватныя будаўнічыя фірмы і прадпрыемствы, такія вядомыя, як група кампаній «Дана Холдынг» альбо «Тапас плюс»? Прыватнікам давядзецца асвойваць велізарныя аб'ёмы работ на плошчах таго ж старога аэрапорта. Не варта забываць і пра патрэбы звычайных грамадзян.

Мы пачынаем працаваць у палове восьмай, а ўжо ў пяць гадзін раніцы выстройваецца чарга па нашу прадукцыю. Да пачатку работы ў гэту чаргу становяцца 50—60 грузавікоў. Не паспяваем забяспечваць сваіх спажыўцоў. Калі б былі выдзелены большы ўчастак для распрацоўкі і здабычы, такіх чэргаў не было б.

Так, мы разумеем, што зямля — гэта здабытак народа, ад яе стану залежыць харчовая бяспека, адносін яна патрабуе да сябе ашчадных, у тым ліку і з пункту гледжання экалогіі. Лясы — лёгкія планеты, таксама падтрымліваем. Але ж нельга стрымліваць і грамадскі прагрэс, развіццё эканомікі, не выдзяляючы ў дастатковай колькасці тэрыторыі пад распрацоўку і здабычу будаўнічых нярудных матэрыялаў. Патрэбна шукаць і знаходзіць разумны баланс. Тым больш што мы вяртаем зямлю яе ранейшым карыстальнікам не толькі ў тым выглядзе, у якім атрымалі, а ў палепшаным стане. У прыватнасці, толькі за тры апошнія гады рэкультывавалі (аднавілі) больш за 180 гектараў на месцы выпрацаваных кар'ераў.

ШТРЫХІ З ЖЫЦЦЯ КАЛЕКТЫВУ

✓ Прыкладна 2 мільёны кубоў будаўнічых матэрыялаў у год за сем дзясяткаў гадоў працоўнай біяграфіі калектыву вырастаюць у сапраўды касмічныя 140 мільёнаў кубоў!

✓ З улікам таго, што зараз у ААТ 279 працуючых, а было і па 600, у тым ліку ў замежных прадстаўніцтвах, то за 70 гадоў школу «Нярудпрама» па самых прыблізных падліках прайшлі не менш пяці тысяч. «А калі паглядзець, хто ў нас пясочак браў, то гэта практычна ўвесь Мінск», — гавораць на прадпрыемстве.

✓ Калектыў аказаў брацкую дапамогу народу Арменіі пасля разбуральнага землятрусу ў 1989 годзе. З гэтай мэтай быў створаны кар'ер «Ехегнуцкі». А на ўласным кар'еры «Джам» ва Узбекістане вялася здабыча мармуру для Мінскага метрапалітэна. Пазней абодва кар'еры былі перададзены Арменіі і Узбекістану.

✓ Кіпіць мнагагранная грамадскае жыццё, у цэнтры якога прафкам і пярвічка БРСМ. Традыцыйнымі сталі спартыўныя спаборніцтвы — у тым ліку ўдзел у штогадовых алімпіядах калектываў Кастрычніцкага раёна Мінска, а яшчэ — экскурсіі, культпаходы, мерапрыемствы па аздараўленні, дапамога са сродкаў прафсаюза на лячэнне і выдзяленне сродкаў на харчаванне пры шматзменным графіку работы.

КРЭАТЫЎ ПЛЮС ЖЫЦЦЁВЫЯ СІЛЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

15 гадоў назад і Беларусь (адна з першых на прасторах СНД) адкрыла ў структуры Нацыянальнай акадэміі навук навучальную ўстанову новага тыпу — Інстытут падрыхтоўкі навуковых кадраў. Тут ёсць толькі магістарская і аспіранцкая ступені. Як растлумачыў Ігар Ганчаронак, для навучання ў магістратуры і аспірантуры гэтай установы эліту адбіраюць з усёй краіны — з выпускнікоў першай і другой ступеняў усіх ВНУ. Па назіраннях, для таго, каб выхаваць 50 вучоных (фізікаў ці матэматыкаў), на першы курс на адпаведныя спецыяльнасці трэба набраць 2,5 тысячы чалавек, што абсалютна немагчыма зрабіць у сценах адной ці нават некалькіх ВНУ.

Навучанне ў магістратуры Інстытута падрыхтоўкі навуковых кадраў ажыццяўляецца па 136 спецыяльнасцях, на палове з якіх выкладанне і навуковае суправаджэнне могуць весціся на англійскай мове. Таксама тут ужо рыхтуюцца да адкрыцця магістарскіх праграм па адытыўных тэхналогіях (3D-друк) і электроннай сістэме аховы здароўя.

АД МІНІМУМУ — ДА МАКСІМУМУ

Старшыня Савета маладых навукоўцаў Нацыянальнай акадэміі навук Андрэй ІВАНЕЦ паведаміў, што ў акадэміі працуе каля 2,2—2,3 тысячы маладых навукоўцаў. Гэта прыкладна чвэрць ад агульнай колькасці навуковых работнікаў НАН. Штогод каля 100 кандыдатаў навук абараняюць свае кандыдацкія дысертацыі, вялікая частка з іх — ва ўзросце да 35 гадоў.

На думку старшыні Савета маладых навукоўцаў, праблема з уцечкай навуковых кадраў за мяжу з Беларусі сёння стаіць не так востра, як гэта было 10—15 гадоў таму.

— Мы жывём у адкрытым свеце, і двухбаковая міграцыя, у тым ліку маладых навукоўцаў, з'яўляецца неад'емнай часткай і залогам паспяховага развіцця навукі. Да гэтага трэба ставіцца пазітыўна. Калі ёсць магчымасць у нашых маладых навукоўцаў папрацаваць за мяжой у суперсучасных навуковых цэнтрах на сучасным абсталяванні, паўдзельнічаць у міжнародных праектах, набрацца вопыту, а пасля вярнуцца на радзіму, то гэта толькі плюс, — адзначыў ён. — Што датычыцца заработнай платы, то мінімальны заробак у малодшага навуковага супрацоўніка без усялякіх надбавак складае каля 250 рублёў. Максімальна можна атрымаць да 2—3 тысяч беларускіх рублёў. Сярод маладых навукоўцаў такія прыклады ёсць. Каб зарабляць больш, маладыя вучоныя павінны больш актыўна ўдзельнічаць у міжнародных праектах...

Прадстаўнік Нацыянальнай акадэміі навук таксама адзначыў, што жыллёвае пытанне ў акадэміі вырашаецца досыць паспяхова. «Сёння сярод аспірантаў у нас няма тых, хто мае патрэбу ў жыллі — усе яны забяспечаны месцамі ў інтэрнатах. У кандыдатаў навук, якія стварылі ўласныя сем'і, ёсць магчымасць засяліцца ў інтэрнат сямейнага тыпу — гэта практычна свае кватэры. Істотную ролю ў вырашэнні пытання адыграла і будаўніцтва арэнднага жылля, у прыватнасці жылога комплексу «Магістр», — дадаў ён.

ПАРТРЭТ ДОКТАРА НАВУК

А вось з чым праблемы пакуль ёсць, дык гэта з падрыхтоўкай дактароў навук, якія потым будуць рыхтаваць кандыдатаў навук. Натуральна, што без дактароў навук не будзе і кандыдатаў...

— Я ў 1997 годзе стаў доктарам навук у 35 гадоў, а Андрэй Іванец — старшыня Савета маладых вучоных — абараніў сваю доктарскую ў 33 гады, таму ёсць сярод дактароў навук і маладыя, — пажартаваў Ігар Ганчаронак і дадаў, што амаладжэнне кадраў — гэта прынцыповае пытанне, бо навуку рухаюць наперад усё ж маладыя, з іх крэатыўным мысленнем і жыццёвымі сіламі.

«Калі ў аспірантуру і так па азначэнні ідуць маладыя людзі, то для прыходу

маладых у дактарантуру трэба рабіць пэўныя захады. Мы зараз матывуем і настройваем кіраўнікоў навуковых установаў на тое, каб яны стваралі для сваіх маладых супрацоўнікаў умовы для навучання ў дактарантуры. І суадносіны маладых і сталых людзей, якія ідуць у дактарантуру, паступова змяняюцца. Цяпер сярод дактарантаў, якія навучаюцца ў нас і рыхтуюць свае доктарскія да абароны, маладых людзей ва ўзросце да 29 гадоў каля двух працэнтаў, а ва ўзросце да 39 гадоў — больш за трацiну, — канстатаваў ён.

А якая сітуацыя назіраецца ўвогуле па краіне? **Загадчык аддзела планавання і прагназавання падрыхтоўкі навуковых работнікаў найвышэйшай кваліфікацыі БелІСА Анатоль СУТУРЫН** прывёў наступную статыстыку: сярод тых, хто навучаецца зараз у дактарантуры, маладыя людзі ва ўзросце да 29 гадоў складаюць 0,7 працэнта, ва ўзросце ад 30 да 34 гадоў — 10 працэнтаў, 35—39 гадоў — 19,4 працэнта, 40—49 гадоў — 45,8 працэнта, 50 гадоў і старэйшыя — 24,8 працэнта. Сярэдні ўзрост дактарантаў складае 44 гады. Самы нізкі сярэдні ўзрост тых, хто навучаецца ў дактарантуры (36,7 года), зафіксаваны ў галіне медыцынскіх навук.

— Абараніць у навуцы доктарскую дысертацыю — не поле перайсці. У мяне, напрыклад, на гэта пайшло 12 гадоў. Вядома, у розных галінах навукі сітуацыя розная. Дзесьці, як у той жа сферы інфармацыйных тэхналогій ці медыцыне, усё развіваецца вельмі імкліва. Але ёсць галіны, дзе ад саіскальніка доктарскай ступені патрабуецца багаты прафесійны і жыццёвы досвед, напрыклад у педагогіцы, гісторыі, археалогіі... Для асэнсавання вынікаў часта патрабуецца час, — разважае **прарэктар па навуковай рабоце Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Анатоль САФОНАЎ.** — Безумоўна, хацелася б, каб розніца паміж абароненым кандыдатам і доктарам навук была больш істотная, я маю на ўвазе статус доктара навук, прэстыжнасць працы, яго заробак. Маладыя людзі хочуць мець усё, прычым неадкладна...

Праблема з уцечкай навуковых кадраў за мяжу з Беларусі сёння не стаіць так востра, як гэта было 10—15 гадоў таму.

Як вядома, у ідэале кожны выпускнік аспірантуры павінен выйсці на абарону кандыдацкай або да заканчэння сваёй вучобы, або ў першы год пасля выпуску. Але так адбываецца далёка не заўсёды. І прычын на гэта шмат.

Увогуле, для таго, каб ісці ў аспірантуру і дактарантуру, павінен быць сфармаваны навуковы зачын. Калі ісці туды «пустым», то за тры гады вучобы нічога ў навуцы здзейсніць дакладна не атрымаецца. Павінна быць стратэгія, упэўненасць у тым, што выканаеш навуковае даследаванне, напішаш дысертацыю, абаронішся... Аспірантура прызначана толькі для тых, каму ёсць куды рухацца, і гэта трэба даводзіць да моладзі. Аднаначна пры такім падыходзе і ў аспірантуру, і ў дактарантуру прыйдзе менш людзей, але эфектыўнасць на выхадзе павысіцца. Вучоны — гэта «штучны тавар». Як не з кожнага можна выхаваць алімпійскага чэмпіёна, так і не кожнаму суджана стаць вучоным і здзейсніць прарыў...

У БДУ звяртаюць увагу на наступную акалічнасць: раней студэнты пасля трэцяга курса маглі залічвацца стажорамі малодшых навуковых супрацоўнікаў. Але цяпер амаль усе спецыяльнасці перайшлі на чатырохгадовы тэрмін навучання. У Белдзяржуніверсітэце, дзе, дарэчы, рыхтуецца кожны пяты аспірант у краіне, лічаць, што маладым людзям, якія сталі вельмі прагматычнымі, трэба дазволіць быць стажорамі ўжо пасля першага ці нават на першым курсе, каб яны маглі вучыцца і паралельна зарабляць на навуцы грошы.

Агульнавядома, што мала хто з навучэнцаў дзённай формы аспірантуры і дактарантуры сёння жыве за стыпендыю, усе яны або займаюцца выкладаннем, або рэалізуюць сябе ў іншых сферах. І вось тут паўстае ўжо іншая праблема: дзе знайсці час для таго, каб працаваць яшчэ і над сваёй будучай кандыдацкай ці доктарскай работай? Да таго ж зусім няпроста прайсці даволі складаную шматступеньчатую працэдуру па абароне дысертацыі з захаваннем усіх бюракратычных патрабаванняў... А калі першая спроба абароны аказваецца няўдалай, вельмі цяжка бывае адважыцца на паўторны штурм.

КУРСЫ ДЛЯ НАВАБРАНЦАЎ

Андрэй Іванец паведаміў, што ў маі 2018 года ў Нацыянальнай акадэміі навук пройдзе другі курс школы маладога вучонага «Вучоны пад ключ». Удзел у першым прынялі каля 70 маладых навукоўцаў, палова з іх — з Акадэміі навук.

Ён адзначыў, што мэта школы маладога вучонага — павышэнне матывацыі: «Мы пастараліся літаральна за тыдзень правесці свайго роду курс маладога байца для чалавека, які толькі прыйшоў у навуку. Расказалі, як уладкаваная навуковая сфера ў Беларусі, як праца фінансаванне, якія створаны ўмовы для таго, каб паспяхова выбудаваць сваю навуковую кар'еру, праінфармавалі пра магчымасці грантавай падтрымкі праектаў. Акрамя таго, нашы старэйшыя калегі падзяліліся вопытам, як падрыхтаваць публікацыю высокага ўзроўню для высакарэйтынгавых замежных часопісаў, як укараніць сваю распрацоўку, як падрыхтаваць дысертацыйнае даследаванне. У перспектыве праект «Вучоны пад ключ» стане пастаянным».

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

У 2018 годзе плануецца стварэнне Адзінага рэестра тэм кваліфікацыйных навуковых работ (дысертацый), што выконваюцца ва ўстановах адукацыі і арганізацыях, якія рэалізуюць праграмы паслявузаўскай адукацыі. Стварэнне адзінага рэестра дазволіць не дапускаць паўтарэння тэм дысертацый, а таксама выключыць выпадкі выкарыстання аднатыпных тэм у розных установах паслявузаўскай адукацыі. Пры гэтым асаблівая ўвага будзе ўдзяляцца тэматыцы перспектыўных дысертацыйных даследаванняў, накіраваных на развіццё высокатэхналагічных вытворчасцяў, якія адносяцца да V і VI тэхналагічных укладаў эканомікі, перш за ўсё ў галіне нанатэхналогій, біятэхналогій, касмічных тэхналогій, медыцынскай хіміі і атамнай прамысловасці.

■ Факт

ДЗЕЛЯ ПАЎНАВАРТАСНАГА АБЕДУ

Грашовыя нормы выдаткаў на харчаванне навучэнцаў установаў агульнай сярэдняй, прафесійна-тэхнічнай, спецыяльнай адукацыі і выхаванцаў установаў дашкольнай адукацыі павялічваюцца на 10 працэнтаў. Адпаведнае рашэнне ўтрымліваецца ў пастанове Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 22 лістапада 2017 года №879.

Гэта павелічэнне было здзейснена з мэтай забяспечыць дзецям і падлеткам рацыянальнае і збалансаванае харчаванне, а таксама ў сувязі з ростам індэкса спажывецкіх цэн на прадукты харчавання.

Паколькі бацькі выхаванцаў дашкольных установаў аплачваюць 100 працэнтаў кошту харчавання, для іх выдаткі на гэты артыкул таксама вырастуць на 10%.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ЧАЧЭНСКАЕ АДРАДЖЭННЕ З БЕЛАРУСКІМ ПАЭТЫЧНЫМ ХАРАКТАРАМ

У Грозным выйшаў першы — пасля некаторага перапынку — нумар літаратурна-мастацкага часопіса «Гоч». Фактычна — чачэнскі варыянт папулярнага маскоўскага часопіса «Иностранная литература» ці ўкраінскага «Всесвит», выданняў, аддадзеных пад публікацыю перакладных твораў.

У першым нумары ўзноўленага выдання ёсць і беларускі раздзел. У ім змешчаны пераклады вершаў народных паэтаў Беларусі — Аркадзя Куляшова і Рыгора Барадуліна, а таксама нашых сучаснікаў — Навума Гальпяровіча, Віктара Шніпа, Юліі Алейчанкі. Перакладчык — Адам Ахматукаеў, які не ўпершыню звяртаецца да пераўвасаблення беларускай паэзіі. Раней перакладзеныя ім падборкі вершаў беларускіх паэтаў выходзілі ў чачэнскіх часопісах «Орга» і «Вайнах».

Сяргей ШЫЧКО ■

Могилевский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»сообщает о проведении торгов в виде открытого аукциона без условий по продаже недвижимого имущества, принадлежащего ОАО «Белшина»

Лот №1. **Изолированное помещение с инв. №730/D-7335. Помещение для торговли обувью,** площадью 84,9 кв. м, расположено по адресу: Могилевская обл., Кричевский р-н, г. Кричев, ул. Трудовая, 10А. Стены и перегородки – кирпичные, перекрытие – ж/бетонное, крыша – асбестоцементные волнистые листы.
Сведения о земельном участке: помещение расположено на земельном участке с кадастровым номером 724050100001005437 (право аренды), площадью – 0,0161 га, назначение: земельный участок для обслуживания здания магазина, расположен по адресу: Могилевская обл., Кричевский р-н, г. Кричев, ул. Трудовая, 10А.

Начальная цена продажи: 8 516,06 белорусских руб. с учетом НДС; сумма задатка – 851,61 бел. руб.

Лот №2. **Капитальное строение с инв. №730/С-12820. Здание заводоуправления,** площадью 2 935,2 кв. м, расположено по адресу: Могилевская обл, Кричевский р-н, г. Кричев, ул. Трудовая, 1А. Фундамент – бутовый, стены – панельные, перегородки – панельные, кирпичные, перекрытие – ж/бетонное, крыша – совмещенная, рулонная.
Сведения о земельном участке: здание расположено на земельном участке с кадастровым номером 724050100001006644 (право аренды), площадью – 1,0277 га, назначение: земельный участок для обслуживания здания заводоуправления, расположен по адресу: Могилевская обл., Кричевский р-н, г. Кричев, ул. Трудовая, 1А.
Капитальное строение с инв. №730/С-17060. Участок канализации от здания заводоуправления до колодца №48 «Производство резиновых изделий, город Кричев ОАО «Белшина» по ул. Трудовой, 1 в г. Кричеве», протяженность – 97,8 кв. м.
Капитальное строение с инв. №730/С-17061. Ввод водопровода в здание заводоуправления от колодца №6 «Производство резиновых изделий, город Кричев ОАО «Белшина» по ул. Трудовой, 1 в г. Кричеве», протяженность – 9,7 кв. м.
Капитальное строение с инв. №730/С-17062. Ограждение здания заводоуправления «Производство резиновых изделий, город Кричев ОАО «Белшина» по ул. Трудовой, 1 в г. Кричеве», наружная площадь – 148 кв. м, материал – плита железобетонная, кирпич.
Капитальное строение с инв. №730/С-17063. Ограждение здания заводоуправления «Производство резиновых изделий, город Кричев ОАО «Белшина» по ул. Трудовой, 1 в г. Кричеве», наружная площадь – 240 кв. м, материал – железобетон.
Капитальное строение с инв. №730/С-17065. Подъездная дорога к зданию заводоуправления «Производство резиновых изделий, город Кричев ОАО «Белшина» по ул. Трудовой, 1 в г. Кричеве», наружная площадь – 1234 кв. м, материал – асфальтогранулят.

Начальная цена продажи: 549 089,24 белорусских руб. с учетом НДС; сумма задатка – 54 908,92 бел. руб.

Продавец	ОАО «Белшина», УНП 700016217, Могилевская обл., г. Бобруйск, Минское шоссе
Расчетный счет для перечисления задатка	Получатель платежа – РУП «Институт недвижимости и оценки», УНП 190055182, IBAN BY21BPSB30121543370109330000 в ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, МФО BIC банка BPSBBY2X
Дата, время и место проведения аукциона	**Аукцион проводится 27 декабря 2017 года в 12.00** по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 77, к. 352, офис Могилевского филиала РУП «Институт недвижимости и оценки». Последний день подачи заявок и внесения задатка: 26 декабря 2017 года до 15.00
Срок и условия оплаты приобретенного с аукциона имущества	В течение 10 рабочих дней со дня подписания протокола аукциона с победителем заключается договор купли-продажи. Оплата производится на условиях заключенного договора купли-продажи

Дополнительную информацию можно получить по тел.: (8 0222) 72-41-14, 8 029 624-26-25, 8 044 738-18-99

Для участия в аукционе приглашаются граждане, юр. лица и индивидуальные предприниматели Республики Беларусь, иностранные инвесторы, подавшие заявление на участие в аукционе (по форме, установленной Организатором аукциона); представившие заверенную банком копию платежного поручения о внесении задатка, заявление об ознакомлении с документами, продаваемым Объектом (по форме, установленной Организатором аукциона) и заключившие с Организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (по форме, установленной Организатором аукциона), а также прилагаются следующие документы: юридические лица Республики Беларусь – копию свидетельства о гос. регистрации, копии учредительных документов, копию документа, подтверждающего постановку на учет в налоговом органе; индивидуальные предприниматели Республики Беларусь – копию свидетельства о гос. регистрации и документа, подтверждающего постановку на учет в налоговом органе; – физ. лица – паспорт, представители физ. лиц и индивидуальных предпринимателей – паспорт и доверенность, удостоверенную нотариально; иностранные юридические лица – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны учреждения (выписка должна быть произведена не ранее шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны учреждения с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык; иностранные индивидуальные предприниматели – легализованный в установленном порядке документ, подтверждающий статус, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык; представители иностранного юридического лица, иностранного физического лица или индивидуального предпринимателя – доверенность, легализованную в установленном законодательством порядке, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык.
Победитель аукциона – участник, предложивший наибольшую цену. Условие – наличие не менее 2 участников. Единственный участник имеет право приобрести объект по начальной цене, увеличенной на 5%.
Участник, выигравший торги, в течение 3 рабочих дней после проведения аукциона возмещает затраты на организацию и проведение аукциона в соответствии с выдаваемым счетом-фактурой

ЖЫВУЧЫ ВЯПРУК

Некалі ў нашых вёсках людзі былі маладзейшыя. Ва ўсякім разе амаль усе яны трымалі кароў. А ўжо свіней дык сам бог загадаў: рохкалі на падворках... Нават у самых нядбаліц-гаспадынь, бо, па-першае, «так трэба было», а па-другое — выгадна: трохі варанай бульбы, трохі нейкай мукі, малака, рэштакі ежы — глядзіш — парася і падгадуецца, можна ўжо нейкай лебяды падмешваць ды конскіх «булачак».

Па восень гэту «харчовую дабаўку» пасылалі звычайна малых.

А ўжо тыя альбо на дарогу ішлі (у модзе быў гужавы транспарт), альбо на канюшню, альбо на луг, дзе коні пасвіліся. Нейкі з іх хвост падняў — малыя да яго, з вёдрамі...

Працавалі, карацей, нават дзеці — дапамагалі карміць свіней. І не дарма, бо з прыходам першых маразоў адкрываўся сезон «забойстваў», сезон самай рознай смакаты.

Да яго вяскоўцы рыхтаваліся загадзя: вастрылі нажы, куплялі соль ды розныя прыправы, вымывалі патрэбны посуд, для смалення падбіралі салому (сала тады было мякчэйшае, з водарам збажыны). Але найперш — дамаўляліся з майстрам.

Іх, «спецыялістаў па забоі», у нашых ваколіцах было няшмат. І кожны меў свой адмысловы «почырк», свой інструмент, нават сваю чаргу.

Трэба сказаць, што мы ў ёй ніколі не «стаялі», бо свінабояў мелі сваіх. Спачатку гэта быў дзед Хведар — вялікі, таўстаносы, гумарны — муж роднай бацькавай цёткі. А потым, калі ён пастарэў, прыходзіць стаў дзядзька Ваня — мясцовы каваль і бацькаў дружбак. Ён быў самы аўтарытэтны сярод свінабояў. Магчыма, таму што рабіў сваю справу неяк вельмі «гуманна»: падыходзіў да ахвяры (на задняй назе ўжо была вяроўка), нахіляўся, адной рукой ласкава чухаў яе за вухам, другой — пасля рэзкай падсечкі — наносіў удар швайкай і... усё. Што здзіўляла — амаль ніякага піску ды віску.

Збой у дзядзькі атрымаўся толькі аднойчы.

Галоўнае, пачыналася ўсё як заўжды: «вушка» (чытай — знаёмства з «ахвярай»), падсенне яе з капытоў, удар... Справа зроблена — парсюк гатовы.

Бацька з дзядзькам тады ў хату. У іх, паводле рэгламенту, снеданак з «грамулькай» спіртнога ды кароткая размова. А потым — час ісці на вуліцу, пачынаць смаліць.

Праўда, каго, калі парсюка... няма, і нават следоў (на двары падмарозіла, але снег не выпаў) — таксама... Няйначай містыка нейкая: бацька моўчкі глядзеў на дзядзьку, дзядзька — на бацьку...

А ён — трэба сказаць — працаваў у калгасе брыгадзірам. І на работу ў той дзень, вядома ж, не пайшоў. Калегі чулі, што адпрошваўся, ведалі, для чаго, а тут яшчэ і... убачылі, бо той «заколаты» дзядзькам парсюк са швайкай пад левай лапаткай... прышоў у двор канторы (ад нас гэта блізка) на ранішні нарад...

Карацей, шукаць гаспадароў гэтай жывёліны спецыялістам доўга не прыйшлося: вепрука пацізу прыгналі ў двор.

Дзядзька Ваня, гледзячы на гэту «працэсію», вельмі здзівіўся: загаварыў быў, што ў парсюка няйначай два сэрцы.

Але ж другое шукаць не давялося: вяпрук, апынуўшыся дома, яшчэ раз выцягнуў ногі. На гэты раз — ужо канчаткова. А далей...

Бацька з дзядзькам яго асмалілі, ускрылі грудзіну, і ўсе мы ўбачылі, што падстаў для сенсацыі, на жаль, ніякіх: сэрца адно. І «швайка» ў яго трапіла. А таму аўтарытэт каваля амаль не пахіснуўся.

Іван Гаральчук, *г. Мінск.*

«ТЫ СПАЧАТКУ ПАГЛЯДЗІ...»

Можа, памыляюся, але ўперад розныя крылатыя-кусачыя (тыя ж восы ды шэршні) так нахабна сябе не паводзілі, на людзей, ва ўсякім разе, не нападалі, ім не шкодзілі. А пчолы дык наадварот — заўжды памагалі (хто не лячыўся ліпавым мёдам, пяргой ці прапалісам?).

Цяпер жа ў прыродзе, у народзе, мусіць, шмат што змянілася. Знаёмы дырэктар СВК расказваў, што нядаўна ў кантору прыехаў і, можна сказаць, яшчэ дзвярэй не зачыніў, чуе — пажарная некуды ляціць. «Што за ліха, — думае, — я ж толькі што сам руліў па вуліцы, усё спакойна было».

Адным словам, ускочыў ён у машыну і следам за пажарнымі...

Бачыць, яны каля хаты адной спыніліся, дзе зноў жа ніякага агню, ды што там — нават лёгкага дыму.

Тады, думае, навошта ехаць?

Аказалася, у тую хату рой пчол заляцеў. І галоўнае, дзе месца знайшоў? На задняй сценцы тэлевізара. Гаспадыня як згледзела, дык ледзь не самлела. Пабегла ратавальнікаў выклікаць...

А да дзядзькі аднаго «клубок» шэршняў у хату заляцеў, на сталі «пасяліўся». А ўжо гудзеў — не раўнуючы, як той млын: усіх з хаты выжыў...

На дапамогу зноў прыйшлі ратавальнікі: без бяды абышлося.

А вось тут ужо яна пад носам была — літаральна.

Хата бабулі Акуліны ў цэнтры вёскі стаяла, зямлі пры ёй з паўгектара было. Сад там рос, агарод. Але ж часы мяняліся. Начальства шукала месца, каб новую краму паставіць. А дзе яно, самае бойкае? Ну вядома ж, на скрыжаванні вуліц, на сялібе ў Акуліны.

У выніку частку агарода з пладовымі дрэвамі ёй прыйшлося аддаць.

Зрэшты, згоды, мусіць, ніхто і не пытаўся: адрэзалі ды ўсё. Добра, што дрэвы не ўсе спілавалі: пару антонавак пры хаце пакінулі, адну бэру. Вось гэтыя ігрушы — мяккія, сакаўныя — гаспадыня найболей цаніла, бо «якраз па зубах».

Пад той жа ігрушай яна, дарэчы, і столік з лаўкай паставіла, каб можна было пасядзець калі, адпачыць.

Сама, праўда, гэта рэдка рабіла — ёй вечна часу не было, а вось мясцовыя выпівакі — наадварот...

У той вераснёўскі дзень яны пад ігрушу ўтрох прыйшлі.

— Бабуля, дай што на закуску, — папрасіў адзін.

— А бэр вам што — мала? — абурылася гаспадыня. — Вунь іх колькі нападала. Бярыце ды ешце.

Хлопцы ад слова — пасталі вакол стала, выпілі па першай. Высачэнны, як той жыраф, Вадзім сагнуўся, усёй пяцярнёй цопнуў з пад ног найлепшую грушу і хоць бы цэрануў крыху, — адразу ў рот.

Паклаў, а закрыць яго, можа, і не паспеў: высунуў язык, зароў, замітусіўся, замацюкаўся, папрасіў вады...

І напіўся як быццам (студня побач), але ж ад гэтага лягчэй не стала: язык пачаў распухаць, дзеравянець, не даваў хлопцу дыхаць. Прычым развівалася ўсё гэтак хутка, што Вадзімавы сябрукі толькі вачыма лыпалі...

На шчасце, паблізу была бабка Акуліна. І, зноў жа, на шчасце машына хуткай дапамогі, куды яна пазваніла, якраз вярталася з выкліку з суседняй вёскі. Факт, што медыкі ўмомант аказаліся побач з Вадзімам.

...Мусіць, трэба жыць гэтаму чалавеку: зрабілі нейкі ўкол, адратавалі.

Думаеце, пасля гэтага ён кінуў выпіваць? Не. Але ж кожнаму, з кім закусваў, на ўсякі выпадак казаў: «Ты спачатку пагледзі, а ў рот потым пакладзі...»

Гэтае правіла ён засвоіў ад медыкаў.

Ніна С., *г. Барысаў.*

МАНЯ ВЫЛЕЧЫЦЬ...

Свет змяніўся, гэта я дакладна ведаю. Ён нават смяецца ўжо інакш. Заўважылі: як з некага, дык толькі дай, а як з сябе, любімага — крый божа.

А раней жа не так было: здарыцца нешта камічнае, чалавек адразу ж раскажа, каб усе пасмяяліся. І ён — таксама, нават з сябе. Вось як наша Маня.

Працавала яна ў паляводчай брыгадзе, і ўсё ў яе было як ва ўсіх (ці ў многіх): сям'я, муж, хата і ў хаце... Бо ўжо і ўзрост: у кожнага з сужэнцаў свой жыццёвы багаж, у кожнага свае правы, у тым ліку — і на іншага. У мужа, напрыклад, было права выпіць, «якое не магла парушаць ніякая баба». Жонка ў сваю чаргу мела права яго «пілаваць»... І, вядома ж, шкадаваць, а тым больш у хваробе, бо муж тады рабіўся ніякім, нават праўкой сваіх не «качаў».

Ну дык вось аднойчы (Маня сама расказала) пражыла з Лёшам дзень, вечарам завалілася спаць. Ужо і заснула б (ведама, змарыўшыся), але побач муж — усё нешта стогне, варочаецца. Кажа нарэшце:

— Нешта мне жывот баліць.

«Можна падумаць, што гэта ўпершыню. Як падап'е, дык вечна ў яго то панос, то залатуха», — падумала Маня, а ўголас буркнула:

— Халера з ім, з тваім жыватом. Пабаліць ды зараз перастане.

Але муж хвілін праз колькі зноў:

— Не перастае, Маня... Рэжа, як нажом. Можа, ты мне таблетак якіх падала б?

— Не маленькі — сам устань ды вазьмі, — загадала жонка. — У шуфлядцы, чорныя такія (вугаль значыць).

Лёша са стогнамі падняўся, папоўз да буфета, адчыніў шуфлядку і знойку голас падае:

— Маня, а Маня, а як іх піць? Яны ж вялікія, у глотку не ўлезуць.

Маня з той злосці:

— Як на гарэлку, дык глотка ў цябе шырокая — шклянкамі заліваеш. А як таблетачка, дык ужо не лезе! Раскусі, калі табе вялікая, ці разламі.

Муж, як відаць, гэтак і зрабіў, бо Маня ж трэба слухацца, Маня ж ведае.

А потым да ложка прытупаў, пабач лёг. Але ж не супакоіўся, наадварот — завойкаў яшчэ больш:

— Маня, а Маня, нешта ў мяне кішкі як агнём гараць. Можа, ты доктара паклікала б?

Тут ужо Маня ўсхапілася, уключыла святло, глянула на мужа і ледзь не самлела: рот у яго быў... зялёны-зялёны. Якраз у такі вось колер яна спадніцу фарбаваць збіралася — адмысловай фарбы купіла (у «таблетках», па пятаку) ды паклала ў шуфлядку. Лёша, выходзіць, пераблытаў, і што — атруціўся?

Маня куляй паляцела па доктара.

Той, дзякаваць богу, у нас чалавекам быў: ад слова прыйшоў, выслухаў-агледзеў хворага, потым доўга «паласкаў» яго і зверху, і знізу — аж да чыстай вады.

А назаўтра яшчэ і ў паліклініку адправіў, каб аналізы паздаваў, бо хто яго ведае — жывот анілінам яшчэ ніхто не лячыў. Апроч Мані.

А ўжо яна дык «ратавала» потым не толькі мужа: усім, хто скардзіўся на жывот, у вёсцы яшчэ доўга казалі: «Табе да Мані трэба... Маня абавязкова вылечыць».

Соф'я Кусянкова,
в. Лучын, Рагачоўскі раён.

Рубрыку вядзе Валянціна ДОЎНАР.
dounar@zviazda.by

■ Неасабісты суб'ектыў

ВАЙБЕР СЦЕРПІЦЬ?

Інфармацыйнае грамадства як «баі без правілаў»

Не ведаю, як вы, а я вельмі не люблю быць неспадзяванай сведкай рознага кшталту канфліктаў і скандалаў. Стаіш убаку, назіраеш за ўсім з ніякаватай усмешкай, і ўмяшацца хочацца — сказаць штосьці прымірэльнае («Рабяты, давайце жыць дружна!»), а не можаш, бо, калі на тое пайшло, гэта абсалютна не твая справа. Махаеш рукой і па магчымасці стараешся хутчэй канфліктную прастору пакінуць.

Я нядаўна трапіла ў такую вось прастору віртуальную. Знаёмая памылкова ўключыла мяне ў вайберы ў групу бацькоў аднаго сталічнага дзіцячага сада. У прынцыпе, мне б адразу праявіць далікатнасць і з той не маёй групы выйсці. Але тут пачалася найцікавейшая і вельмі паказальная перапіска паміж яе ўдзельнікамі, якія так захапіліся ёй, што не заўважылі старонняга чалавека. Ну, а старонні чалавек сцішыўся і стаў за ўсім дзействам назіраць — прафесійная цікаўнасць узяла верх над прыстойнасцю. Зрэшты, шчыра прызнаюся, зусім за тое не сорамна. Бо, высвятляючы адносіны на прасторах глабальнага сеціва, ды яшчэ ў адкрытай групе, трэба ведаць, што гэта па сутнасці тое самае, як рабіць гэта на людной вуліцы або ў грамадскім транспарце — абавязкова знойдуцца цікаўныя разявакі.

Карацей, размова там ішла пра навагоднія падарункі для дзяцей. Хтосьці з руплівых сяброў бацькоўскага камітэта вывесіў на агляд фота рэкламы гэтых падарункаў: маўляў, хто хоча, закажыце сваім дзецям. Хтосьці падумаў, што гэта падарункі, якія будуць купляць арганізавана за сабраныя грошы, і стаў патрабаваць паведаміць, што менавіта ў тых пакунках ёсць. Высветлілася, што падарункі ўжо купленыя, а гэта рэклама — проста для тых, хто раптам захоча купіць цукеркі дзецям яшчэ і дадому. Тут знайшліся бацькі — размова ў сеціве пачала ажыўляцца, падцягнуліся іншыя ўдзельнікі групы — якія сталі пратэставаць супраць цукерак: маўляў, кожны год цукеркі, на іх у дзяцей алергія. Пасля бурнага абмеркавання (бо ў цукерак знайшліся і шматлікія прыхільнікі) хтосьці раптам рэзонна заўважыў: падарункі ж ужо купленыя!

І тут пачаўся сапраўдны тэатр — разанаўскі «Гараж» адпачывае. Асабліва дасталася бацькоўскаму камітэту, які гэтыя падарункі і купляў. І чаму не параіліся, што купляць, і куды ідуць сабраныя грошы, і ўвогуле, хто ў тым камітэце. Бацькоўскі камітэт у асобе адной жаночыні (той самай, што мела неасцярожнасць размясціць тую няшчасную рэкламу падарункаў) як мог адбіваўся з дапамогай яшчэ некалькіх мам, якія сталі на яго абарону. Хтосьці памяркоўна спрабаваў спыніць спрэчку: маўляў, што ламаць коп'і, падарункі ўжо купілі, і, калі б не гэта раптоўная віртуальная размова, усе, атрымаўшы іх, былі б урэшце задаволеныя, як і ў мінулым годзе. Хтосьці, каб разрадзіць атмасферу, выставіў фоткі з дзіцячага свята ў садку: маўляў, лепш на дзетак сваіх падзівіцеся! Нічога не дапамагло: найбольш упартыя, як дзятлы, дзяўблі сваё, зноў вяртаючыся да тэмы — не, ужо не цукерак у падарунках, а ні больш ні менш — даверу да бацькоўскага камітэта. Прычым некаторыя мамы ў тэрміновым парадку падключылі да групы і да дыскусіі цяжкую артылерыю — татаў. Якія рэдка, але трапна пачалі кідаць свае важкія меркаванні.

Увогуле, скончылася ўсё тым, што на наступным тыдні ў гэтым садку будзе бацькоўскі сход. Як вы думаеце, якая ў яго будзе тэма? Правільна — аб даверы бацькоўскаму камітэту і яго магчымым перавыбары. А пачыналася ўсё з абсалютна альтруістычнага жадання адной жыццёва актыўнай кабеты падзяліцца карыснай інфармацыяй з тымі, чые малыя ходзяць у адзін садок з яе дзіцем...

Ад гэтага захапляльнага чытва вашаму староннняму назіральніку ў самым прамым сэнсе забалела галава, і я паспяшалася з той вайбераўскай суполкі рэціравацца, пакуль ніхто не заўважыў. А патрэбным напісаць пра гэты, прыватны і лакальны па сутнасці сваёй, канфлікт палічыла вось чаму. З'ява гэта становіцца тыповай, прынамсі ў гарадах, дый вёскі недалёка адышлі, бо мабільны інтэрнэт ёсць у кожным кутку краіны. І таму стварыць групу, аб'яднаную агульнымі інтарэсамі (напрыклад, дзецьмі — дзетсадаўцамі або школьнікамі), на бясплатнай агульнадаступнай інтэрнэт-пляцоўцы лічыць сваім абавязкам кожны класны кіраўнік, выхавальнік дзіцячага сада або актывіст бацькоўскага камітэта. Вельмі нават зручна — у плане агульнага апавяшчэння, калі трэба зрабіць нейкую аб'яву, арганізавана сабраць на нешта грошы і г. д. — не трэба тэлефанаваць кожнаму, кінуў паведамленне ў вайбер, і справа зроблена. Што і казаць — будуем інфармацыйнае грамадства. Але, на жаль, мы дагэтуль не зразумелі, што ў гэтым грамадстве павінна быць свая культура паводзін, свае правілы, свае табу. І калі цябе ў нейкай віртуальнай спрэчцы ніхто фізічна не можа перабіць ці, калі нарываешся, проста «заткнуць», гэта зусім не значыць, што табе дазволена ўсё, бо вайбер сцерпіць.

Сястра, у якой сёлета выпускны адзінаццаты клас у сталічнай гімназіі, актыўна выкарыстоўвае вайбер, прычым у іх агульная група — і бацькі, і дзеці. Дык вось, як яна расказвае, дзеці паводзяць сябе ў той групе больш прыстойна. Бацькі ж, асабліва не саромеючыся школьнікаў (ці, можа, не ўсведамляючы цалкам, наколькі публічны іх дыялог), пастаянна высвятляюць адносіны — адно з адным, з настаўнікамі, не выбіраючы выразы. І класны кіраўнік, як мадэратар групы, вымушана пастаянна іх папярэджваць аб прыстойных паводзінах, а асабліва заўзятых віртуальных крыкуноў, здарaецца, проста выдаляе з суполкі.

Ёсць яшчэ адзін адваротны бок гэтай агульнай інфарматызацыі: той, у каго няма сучаснага смартфона з падключаным інтэрнэтам, становіцца, можна сказаць, ізгоем, бо пра інфармаванне іншым спосабам ужо ніхто асабліва і не клапоціцца. Нядаўна, перад вялікімі лістападаўскімі святамі, знаёмая пацягнула свайго малога першакласніка ў суботу з прыгарада ў сталічную школу. А там, аказалася, у першым класе заняткі адмянілі. На цалкам абгрунтаваныя прэтэнзіі абуранай мамы настаўніца спакойна адказала: «Я ж паведамляла ўсім у вайберы». Тое, што ў мамы, якая выхоўвае сына адна, няма сучаснага дарагога тэлефона і, адпаведна, доступу да віртуальных аб'яў, нікога асабліва не хвалюе і не цікавіць.

У новага для нас слова «інфарматызацыя» няма сінонімаў «уседазволенасць» і «абыякавасць». Пакуль няма?

Алена ЛЯЎКОВІЧ. *alena@zviazda.by*

■

КРЫЖАВАНКА

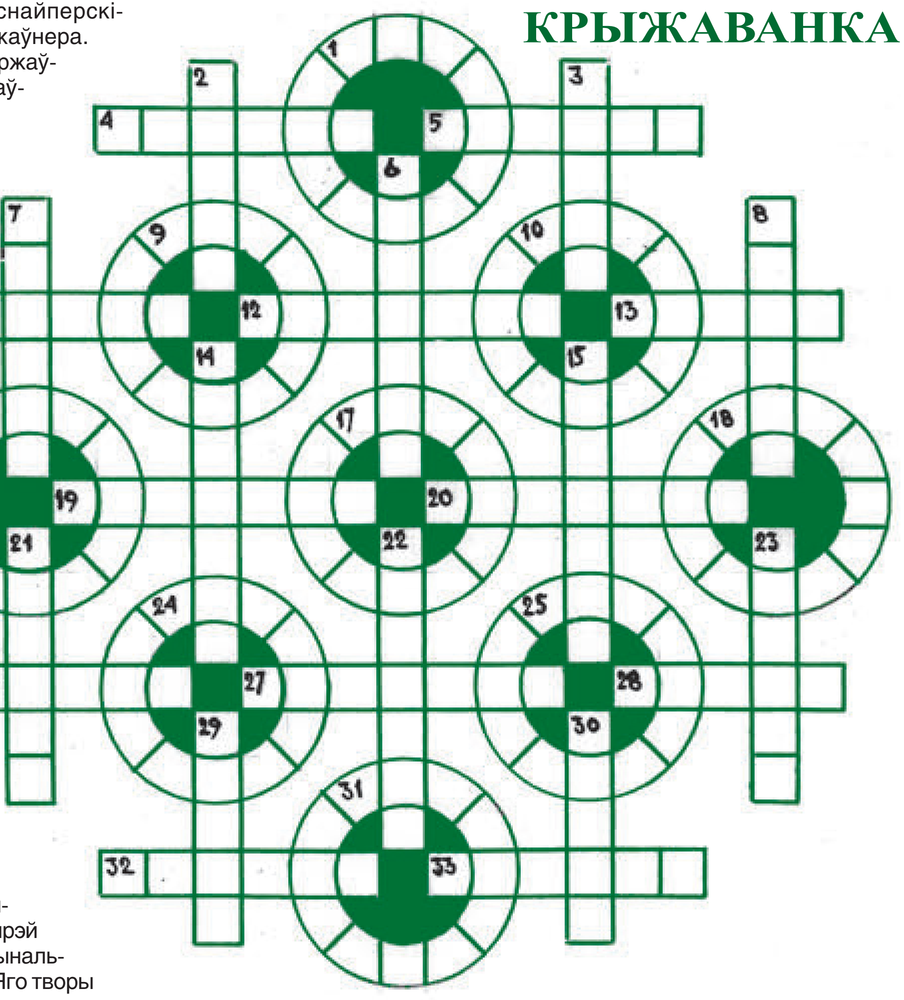

ПА КРУГАХ: 1. Лыжніца са снайперскімі звычкамі. **9.** Шапка польскага жаўнера. **10.** У ЗША — усе найвышэйшыя дзяржаўныя чыноўнікі. **16.** Нястомная працаўніца ў дзіцячым садку. **17.** Гармонія галосных, прыпадабненне афіксальных галосных каранёвым. **18.** Музычнае суправаджэнне спеваў. **24.** Навука аб паходжанні і эвалюцыі чалавека. **25.** Аўтамабільны «поні». **31.** Менавіта яго калісьці называлі «борзапісец», «хуткапісец».

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 4. Паэт Беларусі, якому прысвоена званне народнага ў 1962 годзе пасля Міхася Лынькова. **5.** Прыбор для вызначэння напрамку і хуткасці ветру. **11.** Яна мае жоўты колер у лідара велагонкі. **12.** Аўстралійскае сумчатае млекакормячае. **13.** Ружа позняй восені — так называюць часам гэтую прыгожую кветку дачнікі. **19.** Легендарнае возера на Беларусі, услаўленае ў баладах Адама Міцкевіча. **20.** Канаўка на паверхні глебы, зробленая плугам. **26.** Дакумент аб страхаванні жыцця, маёмасці. **27.** Ажурныя сеткаватыя вырабы для аздобы адзення. **28.** Вялікі плоскі кавалак каменю, металу. **32.** Металічная пласцінка для прымацавання дзвярэй да вушака. **33.** Рускі паэт, адзін з пачынальнікаў савецкай дзіцячай літаратуры. Яго творы «Містар Твістэр», «Кошчын дом» і іншыя.

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 2. Беларуская гімнастка, першая алімпійская чэмпіёнка па мастацкай гімнастыцы. **3.** Драпежнік сямейства кашачых. **6.** Птушка берагоў Антарктыды. **7.** Адлегласць у 192 м 27 см, на якую спаборнічалі па бегу ў мінулым. **8.** Дзяржава са сталіцай Рабат. **14.** Асобны дробны свінцовы шарык для паляўнічай стрэльбы. **15.** Ударны музычны інструмент. **21.** Частковае вызваленне ад выканання асобных абавязкаў. **22.** Тоўстая наша маці, у яе лата на лаце (загадка). **23.** Частка плоскай фігуры, абмежаваная дугой і радыяльнымі лініямі. **29.** Асноўная адзінка мовы. **30.** Пладовае дрэва.

Склаў Уладзімір ЕСМАНТОВІЧ,
г. Мінск.

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ

Па кругах: 1. Біятланістка. 9. Канфедэратка. 10. Магістратура. 16. Выхавальніца. 17. Сінгарманізм. 18. Акампанемент. 24. Антрапалогія. 25. Малалітражка. 31. Стэнаграфіст. **Па гарызанталі:** 4. Броўка. 5. Флюгер. 11. Майка. 12. Кенгуру. 13. Астра. 19. Свіцязь. 20. Баразна. 26. Поліс. 27. Карункі. 28. Пліта. 32. Завеса. 33. Маршак. **Па вертыкалі:** 2. Лобач. 3. Ягуар. 6. Пінгвін. 7. Стадыя. 8. Марока. 14. Шраціна. 15. Барабан. 21. Льгота. 22 Капуста. 23. Сектар. 29. Слова. 30. Груша.

УСМІХНЕМСЯ

Аб'ява

Сакавік. Прадаю трох месячных шчанюкоў каўказскай аўчаркі. Вушкі купіраваныя. Такія лапачкі! $500 за штуку. Тэл. *****

Красавік. Прадаю трох двухмесячных шчанюкоў каўказскай аўчаркі. Прышчэпленыя. Разумненькія і ласкавыя, ядуць мала. $400 за штуку. Тэл. *****

Май. Прадаю трох трохмесячных шчанюкоў каўказскай аўчаркі. Тэрмінова! Выдатныя вартаўнікі! $300 за штуку. Куплю гаваджыя косткі ў неабмежаванай колькасці! Тэл. *****

Чэрвень. Людзі! Тэрмінова! Бясплатна! Аддам у добрыя рукі трох чатырохмесячных каўказскіх аўчарак! Танна прадаю сабачую поўсць! Тэл. *****

Ліпень. Аддам для доследаў або ў карэйскі рэстаран трох сук каўказскай пароды. У прыдачу 26 кілаграмаў сабачай поўсці бясплатна! Шукаю брыгаду будаўнікоў для рамонту кватэры (замена падлогі, рамонт сцен, замена дзвярэй). Тэл. *****

Жнівень. Прадам тры пудзілы сабак пароды каўказская аўчарка. Куплю корань валяр'яны, корань беладонны і іншыя заспакаяльныя травы. Тэл. *****

caricatura.ru

Даты | Падзеі | Людзі

24 ЛІСТАПАДА

1859 год — у кніжных крамах Лондана ў продажы з'явіўся зялёны томік кнігі Чарльза Дарвіна пад назвай «Паходжанне відаў шляхам натуральнага адбору, або Захаванне спрыяльных рас у барацьбе за жыццё», у якой асноўнай рухаючай сілай эвалюцыі Дарвін назваў натуральны адбор і нявызначаную зменлівасць. Велізарны па тых часах наклад кнігі ў 1250 асобнікаў быў раскуплены за дзень, які адзначыў сабой з'яўленне ў сусветнай навуцы тэорыі эвалюцыі жывой прыроды, якая стала краевугольным каменем сучаснай біялогіі, або дарвінізму.

1872 год — нарадзіўся Георгій Васілевіч Чычэрын (1872—1936), савецкі дзяржаўны дзеяч, дыпламат, у 1918—1930 гадах — наркам замежных спраў РСФСР, СССР. Падпісаў Брэсцкі мір, кіраўнік савецкай дэлегацыі на Генуэзскай (1922), Лазанскай (1922—1923) канферэнцыях.

1895 год — нарадзіўся Мірон Ільіч Глобус, вучоны, вынаходнік, дацэнт ленінградскай Артылерыйскай акадэміі. У гады грамадзянскай вайны, у жніўні 1920 года, быў на Паўднёвым фронце ў якасці памочніка камандзіра асобнай батарэі 20-й Маскоўскай брыгады курсантаў. Удзельнічаў у ваенных аперацыях на Кубані, у Дагестане, Баку. З 1935 года — дацэнт кафедры ўнутранай балістыкі Артылерыйскай акадэміі. Апублікаваў больш за 20 тэарэтычных работ, атрымаў патэнты на 25 вынаходак, у тым ліку на аўтаматычнае ўзбраенне для самалётаў. У 1937 годзе арыштаваны і ў гэтым жа годзе расстраляны.

1902 год — нарадзіўся (в. Баруны, цяпер у Ашмянскім раёне) Мікалай Сямёнавіч Арэхва, дзеяч рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі, гісторык, заслужаны работнік культуры Беларусі.

У 1924 годзе — старшыня Часовага беларускага бюро ЦК РКСМ, першы сакратар ЦК камсамола Беларусі. З 1925-га быў на падпольнай рабоце ў Заходняй Беларусі: сакратар Віленскага акруговага камітэта, член ЦК КПЗБ. У 1926-м быў арыштаваны і 5 гадоў правёў у польскіх турмах. У часы Другой сусветнай вайны ваяваў у складзе Войска Польскага. У 1956—1984 гадах — навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі партыі пры ЦК КПБ. Укладальнік зборнікаў дакументаў, аўтар успамінаў і даследаванняў па гісторыі рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі. Памёр у 1990 годзе.

Было сказана

Берэс СКІНЕР,
амерыканскі псіхолаг:
«Існаваць дзеля самога сябе значыць быць нічым».

СЁННЯ

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	8.53	16.59	8.06
Віцебск —	8.49	16.42	7.53
Магілёў —	8.43	16.48	8.05
Гомель —	8.33	16.52	8.19
Гродна —	9.07	17.15	8.08
Брэст —	9.01	17.23	8.22

Месяц

Першая квадра 26 лістапада.
Месяц у сузор'і Вадалея.

Імяніны

Пр. Сцепаніды, Вікенція, Віктара, Лукі, Сяцпана, Фёдара.
К. Флоры, Эмы, Рамана, Францішка, Яна.

Зіма хутка! Уцепленыя скульптуры можна ўбачыць у многіх месцах Мінска. Прымераў шалік і бронзавы «Паштальён», які знаходзіцца насупраць кінатэатра «Кастрычнік».

Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.

ЗАЎТРА

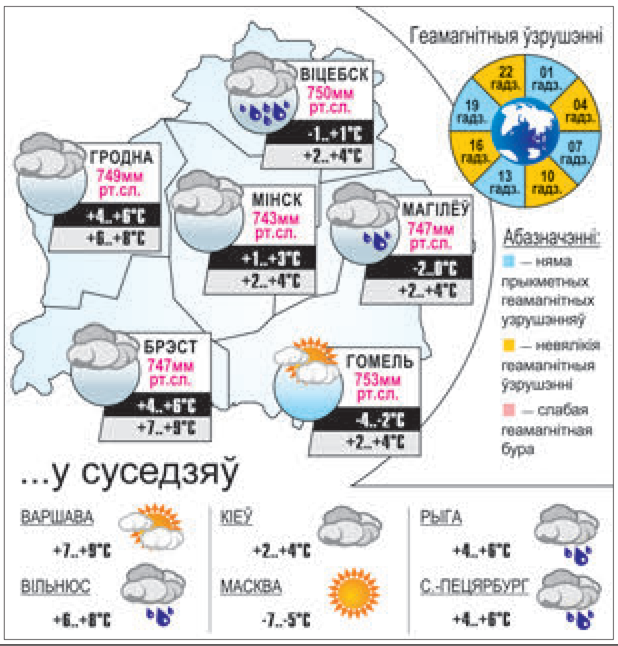

Пачым сёлета ёлкі?

Ёлачныя кірмашы пройдуць у Мінску з 22 па 31 снежня ва ўсіх раёнах сталіцы, паведамілі ў галоўным упраўленні спажывецкага рынку Мінгарвыканкама. Кошт жывых ёлак складзе: вышынёй да метра — ад 10 да 22 рублёў, да двух — ад 11,5 да 26 рублёў, да трох — ад 15 да 30 рублёў. Штучныя дрэвы будуць каштаваць: вышынёй да 50 сантыметраў — ад 3,65 да 8,3 рубля, да метра — ад 10,3 да 39 рублёў, да двух — ад 22,14 да 299,7 рубля, да трох — ад 128 да 347,65 рубля, вышэй за тры — да 500 рублёў. У прыватных прадаўцоў у Мінску кошт можа адрозніввацца — як у большы, так і ў меншы бок.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), В. МЯДЗВЕДЗЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ Ў МІНСКУ: прыёмнай – 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

http://www.zviazda.by;
e-mail: info@zviazda.by,
(для зваротаў): zvarot@zviazda.by

ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zviazda.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 4368.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19.30 23 лістапада 2017 года.